

ƏMİN ƏFƏNDİYEV

İlyas Əfəndiyev

**BİBLİOQRAFİK
GÖSTƏRİCİ**

BİBLİOQRAFIYA
SÖBƏSİ
ƏMİN ƏFƏNDİYEV

919:115

34

İlyas Əfəndiyev

(İLYAS MƏHƏMMƏD OĞLU ƏFƏNDİYEV)

231396

BİBLİOQRAFİK
GÖSTƏRİCİ

M. F. Axundov adına
Azərbaycan MİEM
Kitabxanası

«ÇINAR-ÇAP»
BAKİ – 2002

Redaktor:
Z.Əliyeva

Əfəndiyev Əmin
Ə 92 İlyas Əfəndiyev. Biblioqrafik göstərici. (Təkmilləşdirilmiş və yenidən işlənmiş 2-ci nəşri.) Bakı, «ÇINAR-ÇAP» Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, 2002, – 240 s.

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki, respublikanın xalq yazıçısı, Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar incəsənət xadimi İlyas Əfəndiyevin həyat və yaradıcılığından bəhs edən biblioqrafik göstəriciyə 1938-2001-ci illərdə dərc olunmuş materiallar daxil edilmişdir. 1981-ci ilə qədər çapdan çıxmış ədəbiyyatı əks etdirən göstəricinin birinci buraxılışından (Bakı: Azərneşr, 1985) fərqli olaraq, burada əlifba düzümü əsas götürülmüşdür. Biblioqrafik göstərici İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı ilə maraqlanan bütün oxucular – orta məktəb şagirdləri, tələbə və aspirantlar, elmi tədqiqatla məşğul olan alimlər və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Ильяс Эфендиев
(ИЛЬЯС МАГОМЕД ОГЛЫ ЭФЕНДИЕВ)

**БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ
УКАЗАТЕЛЬ**

Az2
Ә 94

EMIN EFENDIYEV

Редактор:
З.Алиева

Ilyas Efendiyev
(ILYAS MOHAMMED OGLI EFENDIYEV)

Эфендиев Эмин
Ә 94 Ильяс Эфендиев. Библиографический указатель.
2-е издание. Баку, «ЧИНАР-ЧАП», 2002. с. 240.

THE BIBLIOGRAPHIC
POINTER

Ә 4702060200
122

© ЧИНАР-ЧАП, 2002

«CHINAR-CHAP»
BAKU – 2002

Editor:
Z.Aliyeva

Efendiyev Emin.

E 94 İlyas Efendiyev. The bibliographic pointer.

Second publication. Baku, «CHINAR-CHAP», 2002. p. 240.

E 4702060200
122

© «CHINAR-CHAP», 2002.

I. M Ü Ə L L İ F D Ə N

82 illik mənalı ömrünün 60 ilindən çoxunu yazıb-yaratmağa həsr etmiş qüdrətli sənətkar İlyas Əfəndiyev (1914–1996) 30-cu illərin axırlarında yazdığı ilk əsərləri ilə oxucuların rəğbətini qazanmış, sonrakı illərdə qələmə aldığı oçerk, hekayə, povest, roman və dram əsərləri ilə müasir ədəbiyyatımızın inkişafına mühüm təsir etmiş, söz sənətinin ən yüksək zirvələrinə yüksəlmişdir.

İlyas Əfəndiyev heç kimə bənzəməyən orijinal bir yaradıcılıq yolu keçmiş, ədəbiyyatın bütün janrlarında (şer növündən başqa) ölməz sənət nümunələri-oçerk, hekayə, povest, roman, dram əsərləri yaratmış, respublikamızın ədəbi-mədəni həyatından, dünya hadisələrinin aktual məsələlərindən bəhs edən yüzlərlə elmi-publisistik məqalələr və s. yazmışdır.

Yazıcının nəşr olunan və tamaşaya qoyulan hər yeni əsəri ictimaiyyət tərəfindən böyük maraq və diqqətlə qarşılanmış, ədəbi tənqid və teatrşünaslar həmin əsərlər haqqında qiymətli mülahizələr söyləmişlər.

Məhsuldar yaradıcılıq yolu keçmiş İlyas Əfən-

diyevin anadan olmasının 60, 70, 80 illik yubileyləri böyük təntənə ilə qeyd edilmiş, bu münasibətlə yazıcının həyat və yaradıcılığı haqqında çoxlu yazılar dərc edilmişdir. İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı heç bir ədəbiyyatşünas alimin nəzər-diqqətindən kənar da qalmamışdır. 50–60-cı illərdən sonra respublikamızda fəaliyyət göstərən elə bir ədəbiyyatşünas və tənqidçi tapmaq olmaz ki, o, sevimli yazıcının yaradıcılığı haqqında kiçik də olsa bir məqalə yazmamış, fikir söyləməmiş olsun. Onun haqqında tək-cə Azərbaycan ədəbiyyatşünas və teatrşünasları deyil, həm də yaxın və uzaq xarici ölkə alimləri və jurnalistləri də xeyli yazılar çap etdirmişlər.

İlyas Əfəndiyev tək-cə istedadlı nasir kimi deyil, həm də Azərbaycan dramaturgiyasında yeni bir məktəb açmış, lirik-psixoloji pyeslərin əsasını qoymuş sənətkar kimi də tanınmışdır. Onun qələminin məhsulu olan 23 dram əsərinin 19-u eyni bir teatrın – Azərbaycan Milli Dram Teatrının səhnəsində böyük müvəffəqiyyətlə tamaşaya qoyulmuşdur. Bu – dünya teatr tarixində analoqu olmayan bir hadisədir. 20-ci əsəri («Polkovnik Allahyarov») üzərində isə yaradıcılıq işi aparılır.

İlyas Əfəndiyevin bir sıra əsərləri dünyanın müxtəlif xalqlarının dillərinə tərcümə edilmiş, pyesləri Moskva, Daşkənd, Tbilisi, Almatı, Yerevan, Aşqabad, Səmərqənd, Ankara, İstanbul, Mahaç-Qala, Razqrad və s. şəhərlərin teatr səhnələrində müvəffəqiyyətlə tamaşaya qoyulmuşdur.

İlyas Əfəndiyevin ilk əsəri 1938-ci ildə işıq üzü görmüşdür. Bu vaxtdan keçən illər ərzində ölkəmizin müxtəlif nəşriyyatları və qəzet-jurnal redaksiyaları yazıcının əsərlərinin oxuculara çatdırılması üçün xeyli iş görmüşdür. Ədəbi tənqid yazıcının yaradıcılığından bəhs edən çoxlu elmi əsərlər, sanballı məqalələr, dissertasiyalar, kitablar, monoqrafiyalar və s. dərc etdirmişdir. Ə. Ağayevin «Kənddən məktublar» adlı resenziyası ilə başlanan bu tədqiqat prosesində respublikamızın ən tanınmış və görkəmli ədəbiyyatşünas alimləri, teatrşünasları və jurnalistləri iştirak etmişdilər.

Böyük sənətkarın 60 ildən artıq bir dövrdə çap edilmiş əsərləri və onun haqqında müxtəlif mətbuat orqanlarının səhifələrində səpələnmiş materialları axtarıb tapmaq, onları bir yerə toplayıb-qruplaşdırmaq və oxucuların mühakiməsinə vermək çətin, lakin şərəfli bir işdir.

Bibliografik göstəricidə toplanmış materiallar 1938–2001-ci illəri əhatə edir və Azərbaycan, rus və digər xarici dillər üzrə əlifba düzülüşündə oxuculara təqdim olunmuşdur. Kitabın əvvəlində verilmiş «Həmişə bizimlə olacaq sənətkar» adlı yığcam məqalədə görkəmli nasir və istedadlı dramaturq olan İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığından bəhs olunur. Məqalə üç dildə (Azərbaycan, ingilis və rus) təqdim edilir. Kitabın «İlyas Əfəndiyev ədəbiyyat, mədəniyyət və incəsənət haqqında» və «Elm və mədəniyyət xadimləri İlyas Əfəndiyev haqqında» adlı

bölmələrində verilmiş müxtəlif səpkili sitatların bu və ya digər oxucu qruplarının marağına səbəb olacağı şübhəsizdir.

Vəsaitdən istifadəni asanlaşdırmaq üçün, kitabın axırında İlyas Əfəndiyevin əsərlərinin, onun haqqında yazan müəlliflərin və tərcüməçilərin əlifba göstəriciləri verilmişdir.

Bibliografik vəsaitin üstün cəhətlərindən biri də onun latın əlifbasında hazırlanmasıdır. İlyas Əfəndiyevin bu günə qədər Azərbaycan dilində 50-ə qədər kitabı nəşr edilmişdir. Onlardan yalnız birinci – «Kənddən məktublar» adlı kitabı latın, qalanları isə kiritil qrafikası ilə buraxılmışdır.

Hazırda yazıcının Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə nəşr ediləcək yeddi cildlik əsərlər toplusu latın qrafikası ilə çap olunur ki, bu da türkdilli xalqların oxucularına sənətkarın yaradıcılığı ilə sərbəst tanış olmaq imkanı verəcəkdir. İlyas Əfəndiyev yazırdı: «... bizim latın əlifbasına qayıtmağımız tarixi bir zərurətdir və bunun bəzi adamların çox şişirdiyi kimi böyük bir çətinliyi də yoxdur. Ən mühümü də odur ki, bütün xalq bunu istəyir. Güman edirəm ki, başqa türkdilli xalqlar da gec-tez bu əlifbaya keçəcəklər... Yeni əlifbaya keçmək mədəniyyətimizin tələbidir... biz yeni əlifbaya nə qədər tez keçsək mədəniyyətimizin o qədər xeyrinədir. Bizim yeni əlifbaya keçməyimiz stalinizmin yaratdığı və bizi saldıdığı dar qəfəsdən çıxıb dünya mədəniyyətinə qovuşmaq istəyimizin ifadəsidir».

60 ildən artıq bir dövrdə İlyas Əfəndiyevin həyat və yaradıcılığı ilə əlaqədar dərc edilmiş bütün materialların tam əhatəli toplanmasına səy göstərilmiş həmin bibliografik göstərici geniş oxucu kütlələri – orta məktəbin yuxarı sinif şagirdləri, tələbələr, aspirantlar, tədqiqatçı alimlər, bütün ədəbiyyat həvəskarları üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Yəqin ki, göstərici müəyyən çatışmazlıq və nöqsanlardan xali deyildir. Müəllif, həmin çatışmazlıqları göstərəcək diqqətli oxuculara, imkan daxilində, bibliografik vəsait haqqında rəy və təkliflərini bildirəcək mütəxəssislərə, bütün qələm sahiblərinə əvvəlcədən öz təşəkkür və minnətdarlığını bildirir.

II. HƏMİŞƏ BİZİMLƏ OLACAQ SƏNƏTKAR

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki, ən tanınmış və çox oxunan nümayəndələrindən biri İlyas Əfəndiyev 60 ildən çox məhsuldar yaradıcılıq yolu keçmişdir. Söz sənətinin müxtəlif janrlarında bir-birindən daha gözəl və oxunaqlı, təkrarı olmayan orijinal və tərəvətli hekayə, povest, roman, dram əsərləri, ədəbi-tənqidi məqalələr və очерklər yazmışsa da, daha çox nasir və dramaturq kimi şöhrət qazanmışdır. O, ən sadə və adi mövzuları, həyat hadisələrini mənalandırmaq, hər bir obrazın daxili aləmini, əxlaqi-psixoloji vəziyyətini maraqlı bir ovqatla şərh etməyi bacaran sənətkardır. Yazıcının yaradıcılığında novatorluq və müasirlik əsas keyfiyyətlərdəndir. Ədib yazır: «Mənə görə sənətkar üçün müasirlikdən ayrılmaq havadan və sudan ayrılmaq kimi bir şeydir. Müasirlik dedikdə isə, mən birinci növbədə, ədəbiyyatda müsbət qəhrəmanın yüksək bədii surətini yaratmağı nəzərdə tuturam». Məhz bu səbəbdən də yazıcının qələmə aldığı Nuriyyə, Səlimə, Səriyyə, Nargilə, Həsənzadə, Nərmən, Kamran, Valeh, Sarıköynək, Murad, Ərşad, Natəvan, Sadıq-

can və başqa obrazlar minlərlə oxucunun ürəyində özlərinə əbədi yer tapmışlar.

Yaratdığı obrazların daxili aləminə nüfuz etmək, qəhrəmanların mənəvi gözəlliyini, ülvi hissələrini, əxlaqi keyfiyyətlərini daha qabarıq şəkildə oxuculara çatdırmaq, «dünyada bir yaxşı adam qalana qədər yaşamağa dəyər» prinsipini əsas götürmək İlyas Əfəndiyev yaradıcılığına xas olan əsas və mühüm cəhətlərdəndir. Yazıçı yaratdığı qəhrəmanlarında duyub hiss etdiyi, görmək istədiyi yaxşı cəhətləri, işıqlı məqamları, xeyirxah hissələri daha qabarıq şəkildə təsvir etməyə meyillidir. O, cılız duyğuların, xırda fikirlərin, məişət dedi-qodularının, həyatda rast gəldiyi adi hadisələrin uzun-uzadı təsviri ilə oxucuları yormur, fikir və hadisələri mətləbsiz uzatmaq yazıçı üçün yaddır. O, yığcam və lakonik söz deməyə daha çox üstünlük verir.

Vətənpərvər bir yazıçı kimi İlyas Əfəndiyev qələmə aldığı ən kiçik hekayə və очерklərindən tutmuş, iri həcmli povest, roman və pyeslərinə qədər bütün əsərlərinin mayasını Azərbaycan xalqının həyatı, onun taleyi və adət-ənənəsi təşkil edir. Yaratdığı obrazların mənəvi-psixoloji aləmi, onların vətəndaşlıq qüruru, fədakarlığı yazıçı üçün zəngin bədii material vermişdir. Hansı janrdan yazmasından asılı olmayaraq, İlyas Əfəndiyevin ilham pərisi Azərbaycan torpağı üzərində pərvazlanır, xalq həyatının müxtəlif qatlarına sirayət edir. Yeni söz və təzə mövzu sorağı ilə qanad çalır. Lakin bu xüsusiyyət

hər cür məhdudiyətlik hissələrindən uzaq olub ümumbəşəri xarakter daşıyır. Yazıçının yaradıcılığını bir küll halında nəzərdən keçirdikdə, iki cəhət daha qabarıq şəkildə gözə çarpır. Bunlardan biri, xalqımızın müxtəlif sahələrdə əldə etdiyi böyük nailiyyətlərin, uğur və müvəffəqiyyətlərin təsviri, işıqlı cəhətlərin, mənəvi gözəlliyin böyük ilhamla tərənnümüdürsə, digəri, irəliləyişimizə mane olan, bəd və çirkin əməllərin, o cümlədən meşşanlıqın, harınlığın, rüşvətxorluğun, tamahkarlığın, əliəyriliyin və digər bu kimi mənfi halların çəkinmədən, böyük məharətlə ifşasıdır.

İlyas Əfəndiyevin ilk mətbu əsəri olan «Buruqlar arasında» oçerki və «Berində bir gecə» hekayəsindən, 1996-cı ildə çap etdirdiyi, hələlik son əsəri olan «Xan qızı Gülsənubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı» povestinə qədər keçdiyi yaradıcılıq yolunu səhifələdikdə belə bir qənaətə gəlirik ki, İlyas Əfəndiyev təsvir etdiyi hər bir hadisəni, istifadə etdiyi hər bir cümlə və ifadəni ölçüb biçdikdən sonra oxucuların ixtiyarına, tamaşaçı mühakiməsinə verir, Azərbaycan dilinin imkanlarından bacarıqla istifadə edir, az sözlə böyük mətləbləri açmağa, yığcam və səlis, dərin və mənalı yazmağa çalışır. Həm də forma ilə məzmun arasında möhkəm bir vəhdət yaratmaq yazıçı üçün daxili bir tələbatə, qayə və mətləbə çevrilir. Ədəbiyyatın qarşısında duran bütün incəlikləri dərinləndirən duyan, oxucu və tamaşaçı qarşısındakı sənətkar məsuliyyətinə həssaslıqla yanaşan, qələmi-

nin istedadına hörmət edən yazıçı qeyd edir ki, «...istər nəsr, istərsə də dram əsəri nə yazmışamsa, son dərəcə səmimi, təbii yazmağa cəhd etmişəm. Həyat həqiqətlərinə təmənnəsiz, namusla sadıq qalmağa çalışmışam».

Ədibin yaradıcılıq palitrasının mövzu rəngarəngliyi göz qabağındadır. Bununla belə yaradıcılığını dərinləndirən təhlil etdikdə belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, yazıçı sanki bütün ömrü boyu bir mövzuda – gənclərin həyatından, onların mənəvi dünyasından bəhs edən böyük canlı bir epopeya yaratmışdır. Qəhrəmanları cəmiyyətimizin müxtəlif sahələrində çalışan, hər birinin özünəməxsus tərcümeyi-halı, həyat tarixçəsi və taleyi, xarakteri və dünyagörüşü, biliyi və bacarığı olan gənclərin həyatı bu dastanın fəsillərini təşkil edir. Əsərlərinin qəhrəmanları haqqında söz düşdükdə yazıçı özü qeyd edir ki, mənim sənət dünyamın qəhrəmanları müasir həyatda xarüqələr yaradan gənclərdir. Onlar qabaqcıl elm və mədəniyyəti təbliğ edir, ucqar kənd və rayonlara yol çəkir, möhtəşəm binalar ucaldır, çaylar üzərindən körpülər salır, insanların güzəranını yaxşılaşdırmağa çalışır, əliəyriliyə və rüşvətxorluğa, ədalətsizlik və haqsızlığa qarşı mübarizə aparır, bir sözlə, işıqlı ideyaların keşiyində dururlar.

Yaradıcılığının ilk illərində nasir kimi çıxış edən yazıçı 1939-cu ildə «Kənddən məktublar» adlı ilk kitabını, çap etdirdikdən və «Tar çalındı», «Sən ey qadir məhəbbət», «Qəhrəmanla bülbülün nağılı»,

«Qarı dağı», «Apardı sellər Saranı», «Gülaçar», «Su dəyirmanı», «Yun şal», «Qırçı və qırmızı çiçək» kimi hekayələrini oxuculara təqdim etdikdən sonra ədəbiyyatımızda xırda hekayələr ustası kimi tanınmağa başlamışdır.

Qələmə almaq istədiyi mövzuların məşabıqlı, epik lövhələrin genişliyi, bədii-estetik fikir və düşüncələrin zənginliyi hekayə janrının çərçivəsinə sığmadığından, 60-cı illərdən etibarən iri həcmli povest və romanlar – «Söyüdlü arx» (1958), «Körpüsəlanlar» (1960), «Dağlar arxasında üç dost» (1963), «Sarıköynəklə Valehin nağılı» (1976-78), «Geriye baxma qoca» (1980), «Üçatılan» (1981), «Qaçaq Süleymanın ölümü» (1993), «Xan qızı Gülsünubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı» (1996) kimi çoxşaxəli əsərlər nasir İlyas Əfəndiyevin yaradıcılıq imkanlarının nə qədər geniş və rəngarəng olduğundan xəbər verir.

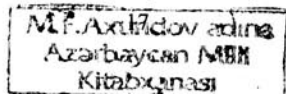
İlyas Əfəndiyev əsərlərinin dilinin sadəliyini, təhkiyənin şirinliyini, dilin imkanlarından məharətlə istifadə etmək qabiliyyətini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Yazıçı haqqında tənqidi məqalələr yazmış Əkbər Ağayevdən başlamış M.Arif, M.Hüseyn, M.Cəfər, Ə.Mirəhmədov, K.Talibzadə, B.Nəbiyev, Y.Qarayev və onlarla başqa ədəbiyyatşünaslar ədibin yaradıcılığında bu xüsusiyyəti ayrıca qeyd etmişlər. Yazıçı əsərlərini daha oxunaqlı edən əsas cəhətlərdən biri də buradakı dilin zənginliyi, Azər-

baycan dilinin imkanlarından bacarıqla istifadə edə bilmək qabiliyyətidir.

Xalq dilinin ən yaxşı xüsusiyyətləri İlyas Əfəndiyevin əsərlərində özünün layiqli yerini tapmışdır. Yazıçı qəhrəmanlarını quru kitab dili, rəsmi və gürültülü cümlələrlə deyil, canlı, ifadəli, təbii, nənələrimizin bizə söylədiyi «nağıl dili» ilə danışdırmağa üstünlük verir. «Yazıçı şirin dili, mələhətli təhkiyəsi ilə oxucunun ürəyini fəth edə bilir və ilk əsərlərində gözə çarpan bu keyfiyyət yazıçının fərdi yaradıcılıq üslubunu müəyyənləşdirən əsas amillərdən birinə çevrilmişdir» (B.Nəbiyev «Şərəfli yol» //Kommunist, 27 may, 1984).

231396

İlyas Əfəndiyev bütün janrlarda əsərlər yazsa da şər nümunələri, qafiyəli əsərlər yazmamışdır. Lakin onun bir sıra hekayə və povestlərində, roman və pyeslərində yüksək bir şəriyyət, poetik bir vüsət var. Heç kim cəsarət edib deyə bilməz ki, yazıçının əsərlərində poetik çalarlar zəifdir. Bunu da qeyd etmək lazımdır ki, bədii əsərdə poetik ovqatı yalnız qafiyə və vəznə ölçmək düzgün olmazdı. Məgər, yazıçının yüksək poetik vüsətlə yaratdığı «Sən həmişə mənimləsən», «Unuda bilmirəm», «Bizim qəribə taleyimiz», «Mahnı dağlarda qaldı», «Yun şal», «Su dəyirmanı», «Qırçı və qırmızı çiçək» və s. əsərlərdəki poetik yük poeziyanın lirik tələblərinə cavab vermirmi? Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü Yaşar Qarayev göstərir ki, əlbəttə, mübahisə etmək olar ki, İlyas Əfəndiyev daha çox nasirdir, ya

dramaturq? Hətta mübahisə etmək olar ki, nəsr də, dramaturgiyada da o, daha çox ədibdir, yoxsa şairdir? Lakin bir şey mübahisəsizdir: İlyas Əfəndiyev hər şeydən əvvəl, bir lirikdir, şairənə istedadı və üsluba malikdir. (İ.Əfəndiyev. Seçilmiş əsərləri. 6 c-də. 1-ci c., s.5).

İlyas Əfəndiyevin adı XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə yalnız istedadlı nasir kimi deyil, eyni zamanda klassik Azərbaycan dramaturgiyasının ən yaxşı ənənələrini uğurla davam və inkişaf etdirən, ölməz dram əsərlərinin müəllifi kimi daxil olmuşdur. Onun son 50 ildə Azərbaycan Milli Dram Teatrının səhnəsindən düşməyən «Atayevlər ailəsi» (1954), «Sən həmişə mənimləsən» (1964), «Unuda bilmirəm» (1968), «Məhv olmuş gündəliklər» (1969), «Mahmı dağlarda qaldı» (1972), «Natəvan» (1981), «Bizim qəribə taleyimiz» (1988), «Hökmdar və qızı» (1994) və s. pyesləri müasir dramaturgiyamızın imkanlarını xeyli genişləndirmiş və teatrşünaslıq elmində çoxdan mövcud olan «C.Cabbarlı teatri», «H.Cavid teatri» terminlərinə «İlyas Əfəndiyev teatri» anlayışını da əlavə etmək səlahiyyəti vermişdir. İlyas Əfəndiyev XX əsr dramaturgiyasında C.Cabbarlı yolunu böyük uğurla davam etdirərək teatr tarixinə təzə bir səhifə açmış, lirik-psixoloji məktəbin banisi kimi səhnəyə bahar tərəvəti, romantik vüsət, lirik-psixoloji ab-hava gətirmişdir. «Sən həmişə mənimləsən» pyesi ilə forma-

laşan bu məktəbin indi bir sıra görkəmli davamçıları vardır.

İlyas Əfəndiyev öz üzərində çalışan, daim axtarılda olan, işgüzar və yorulmaz novator bir sənətkar idi. O, eyni vaxtda həm hekayə və roman yazır, səhnə əsərləri üzərində çalışır, həm də məruzə və çıxışlara hazırlaşır.

Mədəni intellektual səviyyəsi və yaradıcılıq diapazonu çox geniş olan İlyas Əfəndiyev ölməz pyeslər və nəsr əsərləri yaratmaqla kifayətlənməmiş, eyni zamanda bir ədəbiyyatşünas tənqidçi, fəal publisist kimi də ədəbiyyat, mədəniyyət və incəsənətin ən aktual məsələlərinə aid yüzlərlə məqalə dərc etdirmiş, qiymətli fikirlər, nəzəri mülahizələr irəli sürmüşdür. Ədəbiyyat, musiqi, rəssamlıq, teatr, kino və incəsənətin digər sahələri haqqındakı fikirləri yazığının zəngin intellektual dünyasından xəbər verir.

Yaratdığı söz sənətinin bədii dəyəri və ictimai əhəmiyyəti heç vaxt yaddan çıxmıyacaq yazığının həyatı haqqında çoxlu kitablar, külli miqdarda məqalələr, tamaşalara resenziyalar yazılmışdır. Bütün bunlar Azərbaycan xalqı, geniş oxucu kütləsi tərəfindən sevilə-sevilə oxunmaqdadır.

Yazığının yaradıcılığına maraq azalmır, əksinə ildən ilə artır. Möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin sərəncamı ilə İlyas Əfəndiyevin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti tələbələri üçün İlyas Əfəndiyev adına

xüsusi təqəüdün ayrılması, Bakı küçələrindən və məktəblərindən birinə onun adının verilməsi, «Hökmdar və qızı» pyesi əsasında iki seriyadan ibarət bədii filmin çəkilməsi və ən nəhayət, bütün oxucularımız üçün əbədi bir abidə olacaq yazığının əsərlərinin çoxcildliyinin yenidən nəşr edilməsi ədibin yaradıcılığına ümumxalq məhəbbətinin və hörmətinin parlaq təzahürüdür.

Xalqımızın bədii salnaməsini yaratmış İlyas Əfəndiyev həmişə bizimlə olacaq, seviləcək və hörmətlə yad ediləcəkdir.

ПИСАТЕЛЬ, КОТОРЫЙ ВСЕГДА БУДЕТ С НАМИ

Народный писатель Азербайджана, лауреат Государственной премии республики, заслуженный деятель искусств, видный прозаик и драматург Ильяс Эфендиев, внесший большой вклад в развитие азербайджанской литературы XX века, создал на протяжении долгих лет замечательные творения, насыщенные глубоким социальным содержанием и отмеченные высоким художественным мастерством.

Писатель, получивший признание благодаря первой книге «Письма из деревни» (1939), наряду с малыми, но колоритными лирическими рассказами написал много повестей, романов, пьес, очерков, публицистических статей, испытал свое перо и в области литературоведения. Произведения Ильяса Эфендиева свидетельствуют о многогранности его своеобразного творчества, отличающегося индивидуальным стилем. Богатая уникальная природа, нравственно-психологический мир, традиции азербайджанского народа служили

для художественных произведений писателя неисчерпаемым жизненным источником.

Рассказы Ильяса Эфендиева «Фронтовые друзья», «Песня о незаконченном портрете», «Сказка о войне и соловье», «Гора старухи», «Унесли воды Сару...» и др., в основу которых положено народное творчество, богатый, неиссякаемый народный фольклор, по сей день обладают не только высокими художественными достоинствами, но и большой воспитательной значимостью.

В 50-е годы писатель, продолжая радовать своих читателей такими рассказами, как «Сиреневое дерево», «В заповедниках», «Гюльчар», «Водяная мельница», «Дачный сосед», «Охотник из города», «Шерстяная шаль», «Кириш и красный цветок» и т.д., выступал на страницах периодической печати с актуальными очерками, воссоздающими художественный образ тружеников села и города.

К какому бы жанру ни обращался Ильяс Эфендиев, во всем чувствовалось перо оригинального мастера слова. Заслужив славу за лирические рассказы, вскоре писатель обеспечил высоту в азербайджанской прозе благодаря повестям и романам. Такие из них, как «Ивы над арыком» (1958), «Кизилый мост» (1960), «За семью горами» (1963), «Повесть о Сарыкейнек и Валехе» (1976-78), «Не оглядывайся, старик» (1980), «Трехзарядная винтовка» (1981), «Смерть

гачаг Сулеймана» (1993), принесли успех не только самому писателю, но стали также бесспорным завоеванием современной азербайджанской литературы. «Ивы над арыком», «Кизилый мост», «Шерстяная шаль», «Водяная мельница» переведены на русский, украинский, грузинский, латышский, литовский, чешский, словацкий, французский и др. языки. В этих произведениях, ставших достоянием широкой читательской аудитории, писатель больше предпочитает лирическую канву в раскрытии нравственно-психологического мира образов, весьма умело и мастерски используя при этом возможности словесного богатства азербайджанского языка.

Первые крупные художественные произведения писателя – романы «Ивы над арыком», «Кизилый мост», «За семью горами», хотя неоднозначно были приняты литературной общественностью, тем не менее, благодаря созданию цельного и неординарного образа современного человека, они в значительной мере обогатили азербайджанскую прозу. Красной нитью через эти романы проходит тема воспевания созидательных деяний людей, перемен в культурной жизни азербайджанской деревни. Однако писатель, верный своему творческому кредо и собственной гражданской позиции, в развитии сюжетной линии стремится не столько к скрупулезному описанию производственных процессов во всей их сложности и трудностях, что было ха-

рактрно для произведений того периода, сколь к всестороннему раскрытию чисто человеческих характеров и будней людей труда. Вследствие такого подхода к построению сюжета читателю надолго запоминаются такие образы, как Нурия, Сария, Мурад, Адиль, Гариб и др.

Произведение Ильяса Эфендиева «За семью горами» отличается характерными художественными особенностями, как по содержанию, так и по форме. Его можно оценить как творческий успех писателя. Цельность и полнота характеров, глубина психологического анализа, сила выразительности и совершенство стиля усиливают художественную ценность романа.

В романе описываются события, происходящие в одном из приграничных районов Азербайджана, где представители разных народов рука об руку строят новую жизнь. Закаленные на трудовом фронте Шахлар, Микола, Салима, а также выделяющиеся сочным колоритом образы Гюльнисы, «красы» округа Гюлябетин – запоминающиеся персонажи романа. Эти романы, где во всей живости и пестроты изображена жизнь современного села, создают впечатление частей некоей трилогии.

Предоставив на суд читателей упомянутые три романа, писатель с тех пор начинает интенсивно работать в области драматургии, но, тем не менее, в конце 70-х годов публикует очередную свою крупную работу «Повесть о Сарыкейнек и

Валехе». Роман посвящен актуальным событиям, имевшим место в общественно-политической жизни республики этого периода. Как и в остальных своих произведениях, писатель и в этом романе описывает события путем повествования от имени персонажа, в уста которого вложены и авторские идеи, освещает жизненный путь Валеха и Сарыкейнек, повествует о благородных и порядочных людях, таких как Джейран-хала, Мурадзаде, разоблачает на примере образов Меджидова и Юсифова оборотней, занимающих высокие должности, не брезгующих никакими средствами для совершения своих гнусных замыслов.

Ильяс Эфендиев, проявляющий исключительный интерес к современной тематике, в 80-е годы пишет роман «Не оглядывайся, старик», повествующий о сравнительно недалеком прошлом азербайджанского народа, жизни кочевников-скотоводов, а также «Трехзарядная винтовка», в котором созданы эпические сцены, изображающие жизнь, зарисовки кочевников-скотоводов, судьбы простых людей, проживающих в Приракской низменности, жизненный путь Мурада и Аршада. В романе «Не оглядывайся, старик» рассказывается о зажиточной семье терекеме, а в «Трехзарядной винтовке» – судьба бедствующего чабана.

Основная тема повести «Смерть гачаг Сулеймана» – борьба азербайджанского народа за свою независимость.

Писатель, на протяжении многих лет пользующийся успехом у своих читателей как прозаик, вместе с тем является и талантливым драматургом, саккумулировавшим в своей деятельности все самое ценное и полезное, которое содержится в традициях азербайджанской драматургии. Вот уже около полувека, как благодарные читатели с большим интересом читают прозу и смотрят пьесы своего любимого писателя и драматурга.

Драматург, создавший свою школу – «театр Ильяса Эфендиева», успешно продолжал и развивал традиции Г.Джавида, Дж. Джаббарлы, сумев поднять современную азербайджанскую драматургию на более высокие вершины. Написанные темпераментно и захватывающе, в лирико-романтическом ключе, эти сокровища театрального искусства, занявшие прочное место в репертуаре театров республики, главным образом благодаря воспеванию, с точки зрения общечеловеческих ценностей, возвышенных морально-этических чувств, смогли найти путь к сердцам и сознанию многих тысяч зрителей.

Как драматург Ильяс Эфендиев внес неоценимый вклад в дело воспитания и формирования целого поколения актеров и режиссеров в республике. И в этом аспекте совершенно искренне и правдиво звучат слова народного артиста республики Гасана Турабова: «Последние 30 лет нашего театра невозможно представить без пьес

Ильяса Эфендиева. По количеству сыгранных пьес на азербайджанской сцене, вторым после Дж.Джаббарлы является Ильяс Эфендиев. Пьесы Ильяса Эфендиева сыграли существенную роль в становлении целого поколения актеров». Перу писателя, с успехом пробующего, испытывающего свой драматургический дар во всех жанрах драматического искусства, принадлежат трагедии, комедии, драмы и т.д. Его дебют в качестве драматурга состоялся в пьесе «Интизар», созданной в 1943 году совместно с Мехти Гусейном. Первой самостоятельной работой писателя в области драматургии стала написанная в 1946 году пьеса «Светлые пути», воспевающая самоотверженный труд бакинских нефтяников. Пьеса «Вешние воды» (1946), повествующая о реальной жизни деревни, отличается цельностью и живостью образов, может быть отнесена к разряду лучших пьес тех лет. Чутко ощущающий специфику деревенской жизни, писатель-драматург всю конфликтную канву произведения строит на взаимоотношениях образов Алхан и Угур.

Поставленная в 1954 году пьеса «Семья Атаевых» стала событием не только в творчестве Ильяса Эфендиева, но и культурной жизни всей республики. Ее появление на свет возвестило, прежде всего, о значительно возросшем мастерстве драматурга, умело применяющего и совершенствующего свои творческие возможности,

способного более глубоко проникнуть в глубинные пласты нашей жизни.

Хотя события в пьесе происходят в одной семье, однако они вовсе не замыкаются исключительно внутрисемейной драмой. Здесь, наряду с образами, отражающими преданных своему делу, бесстрашных в своих поступках людей, мы также знакомимся с целой вереницей мещан, взяточников, морально нечистоплотных людей, подхалимов, аморальных типов, подвергающихся уничтожительной критике драматурга. Жизненные коллизии в пьесе изображаются в борьбе людей различных убеждений – между типами мещанской психологией, двурушниками, движимыми корыстными побуждениями, и героями с высокими человеческими порывами, поборниками за справедливое народное дело, принципиальными гражданами, честными тружениками.

Начиная с 60-х годов Ильяс Эфендиев в своем многогранном творчестве все большее предпочтение отдает драматургической деятельности. В эти годы писатель пишет одну за другой лучшие свои пьесы: «Ты всегда со мной» (1964), «Не могу забыть» (1968), «Сожженные дневники» (1969), «Песня остается в горах» (1971), подняв тем самым современную азербайджанскую драматургию качественно на еще более высокий уровень. Заложив основы лирико-романтической азербайджанской драматургии, автор в пьесе «Ты всегда со мной» воспевает вечно нес-

тареющую любовь, ее всепобеждающую силу, духовную красоту. Перед нами проходит вся жизнь героев, радости и печали наших современников – неопытной, наивной, но умной и внутренне богатой Наргилы и Гасанзаде, натуры возвышенной, весьма порядочного и морально чистого человека. Сердце этой 18-летней девушки, рано лишившейся родительской ласки, бьется надеждой создать семью с человеком намного старше – 46-летним Гасанзаде. Гасанзаде, которому чужды низменные чувства, спасает девушку от бездумного решения.

Пьеса «Не могу забыть» – одна из лучших страниц в драматургическом творчестве Ильяса Эфендиева. В центре событий, изображаемых в произведениях, стоят герои, искренне любящие друг друга, однако при этом занимающие различные позиции относительно общественного долга и по разному толкующие чувство любви к родине. Это дочь профессора, капризная Нармин, и Кямран, родом из одного горного района Грузии. Саадят – мать Нармин – женщина мещанского склада, сочла необходимым выдать свою дочь за горожанина Джамия, кандидата наук, парня из состоятельной семьи. Потому Кямран и Нармин не смогли соединить свои судьбы. Однако Ильяс Эфендиев не остался безразличным к судьбе своих героев, и в произведении «Наша странная судьба», написанном в 1988 году, он возвращается к этой теме, вновь сводит Нармин с Кямра-

ном, как бы переосмысливая события уже с позиции требований современной нравственной ситуации в обществе...

... Горячо любящие друг друга Фарид и Адалят создали свою семью, живут счастливо. Фарид, довольная собственным положением, ведет дневники о счастливой семейной жизни. Однако проходит не так много времени, и радостные дни этой молодой семьи остаются позади, и дневник, который Фарид вела с таким увлечением, остается незаконченным. Она начинает осознавать, что вся эта богатая ослепительная мишура – драгоценности, шикарная мебель, великолепные ковры, просторные комнаты и «тихое семейное счастье» приобретены ценой взяточничества, лицемерия и обмана. В финале пьесы Фарид, поняв всю эфемерность и фальшь дневниковых записей, поняв, что была жестоко обманута, ослеплена иллюзиями, уничтожает их, как бы расставаясь с ними. Зритель верит, что Фарид и Анжел, обманутые Адалятом, когда-нибудь заведут новый дневник, на этот раз правдивый и искренний. Все эти события мастерски отображаются в пьесе «Сожженные дневники» (1969).

Ильяс Эфендиев, как драматург, больше склонен к современной тематике. Свое вдохновение он черпает из светлых идей сегодняшней жизни. Вместе с тем писатель, как достойный сын азербайджанского народа, не мог и не остался безучастным к историческому прошлому сво-

его народа, и в пьесе «Песня остается в горах», написанной в 1971 году, рассказывает о событиях 1917-1920 годов, создав здесь такие оригинальные и яркие, художественно-выразительные образы, как Ниджат, Шахназ и Бююк-бек. Ниджат горячо любит свою возлюбленную Шахназ и без колебаний женится на ней, несмотря на то, что она является сестрой его идейного врага, Бююк-бека. Ни муж, ни жена не поступают своими убеждениями. Ниджат не может идейно примириться с Бююк-беком. Шахназ, готовая пойти с Ниджатом хоть на край света, не может в свою очередь изменить своему дворянскому происхождению, и, поняв трагическую бесплодность преодоления пропасти между мужем и братом, кончает жизнь самоубийством.

За пьесу «Песня остается в горах» Ильяс Эфендиев в 1972 году был удостоен Государственной премии республики.

Мастер по созданию лирико-психологических сцен, прекрасно чувствующий морально-духовное состояние героев, вместе с тем, с не меньшим профессионализмом создает комические и сатирические пьесы, вызывающие не только дружный смех, но и приглашающие зрителей к глубоким раздумьям. В этом отношении наиболее характерными представляются комедии «Странный парень» (1973), «Умные и сумасшедшие» (1992). В этих комедиях писатель беспощадно разоблачает такие негативные явления на-

шей жизни, как мещанство, эгоизм, алчность, стремление любым путем достичь личной выгоды, патологическую страсть к обогащению.

80-е годы в творчестве Ильяса Эфендиева можно считать наиболее ярким и плодотворным периодом. Достойный продолжатель самых лучших традиций национальной драматургии Ильяс Эфендиев один за другим создает ряд драматических произведений: «Натаван» (1981), «В хрустальном дворце» (1982), «Шейх Хиябани» (1986), «Наша странная судьба» (1988), «Встреча влюбленных в аду» (1989), «Одинокое лоховое дерево» (1991), «Умные и сумасшедшие» (1992), «Правитель и его дочь» (1994).

Глубокое знание исторических корней народа, к которому ты принадлежишь, его национальных обычаев и традиций, трагических и счастливых страниц, проблем, глубоко тревожащих душу народа, создание художественных образов народных героев – гражданский долг каждого писателя.

Воссоздание художественных образов народной поэтессы Хуршудбану Натаван, руководителя национально-освободительного движения революционера Шейх Мухаммеда Хиябаны, известного правителя Карабаха Ибрагим-хана является примером достойной любви и уважения писателя к историческим личностям.

По мере накопления жизненного опыта пи-

сателем оттачивалось и его перо, раздвигалась география волнующих его тем.

Различные темы, на которые некогда был наложен запрет в период застоя, в том числе проблема разделенного Азербайджана, деятельность первого демократического национального правительства, трагедия 30-х годов, нелегкая судьба наших соотечественников, проживающих за рубежом, последствия великодержавной, шовинистической политики российской империи в Азербайджане, начиная с XIX в., и десятки подобных тем всегда находились в центре внимания писателя. Упомянутые темы, находившиеся 5-10 лет тому назад под запретом, ныне стали объектом пристального писательского интереса.

В «Натаван» и «Шейхе Хиябаны» поднимается тема Южного Азербайджана, во «Встрече влюбленных в аду» предметом художественного осмысления становятся жертвы репрессивного периода. В «Одинокое лоховое дерево» затрагивается вопрос о судьбах первой национальной государственности и зарубежных соотечественников, трагедия «Правитель и его дочь» повествует о жизни карабахского правителя, десятки членов семьи которого были жестоко и коварно истреблены русскими колонизаторами.

Даже при беглом взгляде на творческий путь писателя, 20 пьес которого нам посчастливилось увидеть на подмостках азербайджанской сцены, невозможно не восхищаться талантом писателя,

так легко умеющего в своем творчестве переходить от жанра к жанру, от прозы к драматургии и наоборот, его высоким профессионализмом. Активно участвуя в современном литературном процессе республики, Ильяс Эфендиев с присущим ему энтузиазмом плодотворно и увлеченно трудился как прозаик и драматург.

Драматические произведения Ильяса Эфендиева ставились на театральных подмостках Москвы, Софии, Алма-Аты, Самарканда, Вильнюса, Тбилиси, Махачкалы, Иркутска, Стамбула, Анкары, Разграда, были тепло встречены зрителем.

Писателя всегда волновали общечеловеческие проблемы, никогда не исчезающие с поля зрения. И все, что вовлекалось в исследовательскую орбиту Ильяса Эфендиева, непременно выносилось им на суд взыскательных читателей и зрителей.

Прошедший плодотворный творческий путь, классик азербайджанской литературы Ильяс Эфендиев был одним из любимых писателей нашего народа.

60-70-80-летний юбилей Ильяса Эфендиева были торжественно отмечены на высоком правительственном уровне, и по этим случаям было опубликовано множество статей о жизни и творчестве писателя.

После 50-60-х годов в республике невозможно найти такого литературоведа или критика, ко-

торый остался бы равнодушен к творчеству писателя. О нем писали не только азербайджанские, но и зарубежные критики, литературоведы, ученые и журналисты. Интерес к творчеству Ильяса Эфендиева растет с каждым годом.

Многоуважаемым Президентом Азербайджанской Республики господином Гейдаром Алиевым был издан указ об увековечении памяти Ильяса Эфендиева. Этим указом предусмотрено назвать одну из улиц и школ города Баку именем писателя, назначить именную стипендию в одном из вузов республики, снять 2-серийный художественный фильм по мотивам пьесы «Правитель и его дочь», а также издать многотомник избранных произведений Ильяса Эфендиева.

Все это является наглядным примером огромной всенародной любви и уважения к творчеству писателя.

AUTNOR ALWAYS WILL BE WITN US

Ilyas Efendiyev made a great input in the development of Azeri literature of the XX century and worked especially as a prosaist he still wrote in almost all literary genres: for example he wrote a lot of stories, novels, plays, essays, articles and so on. Rich nature, history of Azerbaiyan, constructing activity of its people, his contemporaries' moral and psychological world-all these make an inexhaustible source of life material for the writer.

Azrebaiyan national writer, Laureate of Republic State Prize, honoured Art Worker, prominent prosaist and remarkable playwright Ilyas Mohammed ogli Efendiyev was born in 1914 in one of picturesque places of Karabakh in Fuzuli town. In 1938 when graduated from Azerbaiyan State Pedagogical Institute he began his working activity as a teacher. In 1939 the writer's first stories appeared in press. His first published book had the title «Letter From the Village» (1939) and alongside with this short story it combined the four following ones: «Single Guy», «Flirter», «Mirsa Iman», and «Aunt Gizbes». After this book writer got recogna-

tion and then issued his «Moon Nights» (1945) collected stories written during the war.

The writer entered Literature with short colourful stories, during his whole activity tried his pen in story narration, playwright, journalism and literary critics as well.

Such stories as «Front Friends», «Song About an Unfinished Portrait», «The Tale about the War and the Nightingale», «The Old Woman's Mountain», «Sarrah Taken by the Flow» and others have not only high artistic but also educative features. Those works inspired by people's activity, by inexhaustible folklore richness of the nation preserve their freshness and actuality up date.

In 1950-ies the writer wrote not only such stories as «Lilac Tree», «Gyulachar», «Water Mill», «Country-Cottage Neighbour», «A Nunter from the City», «Woolen Shawl», «A Roofmaker and a Rose», but also published his essays describing people of cities and countryside.

No matter what genre Ilyas Efendiyev wrote in, one always feels the pen of the original wordexpert. Lyrical short stories have brought great recognition to the writer. But he reached the peak of Azeri Literature due to stories and novels. The novels «Willows over Ditches» (1958), «Bridgebuilders» (1960), «Three Friends Behind the Mountains» (1963), «A Story about Saikoynek and Valeh» (1976-78), «Don't Look Back, Old Man» (1980), «Three-Barelled Gun» (1981) and others not only

brought great success to the writer but they themselves were a great achievement in modern Azeri Literature. Thus, «Willows over Ditches», «Bridgebuilders», «Woolen Shawl», «Water Mill» and others have been translated into Russian, Ukrainian, Georgian, Lithuanian, Lettish, Check, Slovak and other languages. In all these works the writer preferred to reveal the psychology, the morality, the inner world of his images through lyrical motives using at the same time quite skillfully the richness of the azerbaijani language.

The writer's artistic skill is expressed in the fact that his every novel finds its readers and his every play has a long stage life and always reflects readers' interest and causes vivid discussions. This is explained by the following: the writer always touched the problems urgent and interesting, inviting readers to think, to meditate. Though the first novels «Willows over Ditches» and «Bridgebuilders» were not unanimously accepted the publicity, still they enriched Azeri prose with the establishing of a non ordinary image of a contemporary. The main enthusiasm of these novels is based upon glorifying of labouring people, of cultural changes taking place in Azeri village. But great efforts the writer applied not for depicting producing processes, but for full reveal of people's nature. From this point of view such characters as Nuriya, Sariya, Murad, Adil, Gerib and others stick in a reader's mind. According to both form and content Ilyas Efendiyev's «Three Friends

Behind the Mountains» as compared to his previous two novels can be regarded as his creative success. The artistic value of this novel is strengthened by the completeness of the characters, the depth of psychological analyses, by perfectness of the style.

The events of this novel take place in one of Azerbaijani border line regions, where representatives of different nations struggle side by side for their new life. You can remember very well such characters of the novel as Shakhlar, Mikola, Salima, trying best at the labour front, aunt Gulnissa, and «District Beauty» Gulabatin depicted very colourfully.

These novels vividly depicting modern life of a countryside seem to form a trilogy.

After publishing the above mentioned novels the writer began to work intensively in playwriting, but still at the end of 70-ies he published his first big work «A Story about Sarikoynek and Valeh». This work was dedicated to the events of the period in the republic when the party organization paid great attention to further strengthening of the society, to moral upbringing of the youth and to some other actual problems.

Like all his works this novel is also narrated on behalf of the character who generally expresses the author's ideas, too. He described the main characters' lives, said about noble and kind people, such as Yeyrankhala, Muradzadeh, unmask using Meyidov

and Üsufov people occupying high positions, who try to fulfill their disgusting intentions by all means.

Ilyas Efendiyev paying great interest to modern aspects wrote a new novel in 80-ies named «Don't Look Back, Old Man», depicting the past of our people, about nomad-cattlers. Then he wrote «Three-Barelled Gun», in which he depicted ethnic scenes reflecting again cattlebreeders, their lives in Arasriver low lands; for example, we read about Murad and Arshad. In «Don't Look Back, Old Man» we meet rather a rich terekeme and in «Tree-Barelled Gun» a poor shepherd.

The writer who gained his readers' sympathy as a prosaic writer was at the same time a gifted playwright. Ne accumulated all the appriable and useful features of Azeri national drama. The playwright established his own school «Efendiyev's theatre» and successfully continued and developed N. Yavid's, Y. Yabarly's traditions.

These plays written in lyrical and romantic style are really masterpieces of theatre art, taking decent and stable place in the theatre repertoire. This was mainly due to the high feelings glorified by the writer which found their way straight to the reader's hearts.

As a playwright Ilyas Efendiyev has made great contribution to the upbringing of the whole generation of actors and stage managers in the republic. The People's Actor of Azerbaiyan Nassan Turabov said about Efendiyev: «Üou can't imagine the last 30

years of the theatre without Efendiyev's plays. Ne is the second playwright after Y. Yabarly according to the number of plays staged in Azeri theatres. These plays made great contribution in getting experience, maturity for the whole generation of actors». Ne wrote tragedies, comedies, dramas, so he tried himself in all genres of dramatic art. Nis debut as a playwright was in «Expectation» written together with Mehti Nusseyin in 1943. Then in 1946 he wrote completely by himself «Light Routes» where he glorified Baku oil workers, their hard labour. «Vernal Floods» (1946) is the play depicting rural life and because of the characters it may be considered as one of the best plays of those years. Ne feels so deeply the peculiarities of this life that he reflects in quite vividly describing the conflict situation between Alkhan and Ugur.

In 1954 the play «the Atayevs Family» was staged and it was a great event showing first the growth of the playwright's maturity, who used very skillfully all his creative possibilities and who really got deep inside the problems of our life.

Though all the events take place in one family they are not encircled completely within this family. Alongside with the characters devoted to their work, courageous in their actions we also see Philistines, grafters, morally degraded people, criticized by the plauwright.

Beginning with 60-ies Ilyas Efendiyev prefered writing plays and we know him as a master of bril-

liant stage works. For the following ten years he wrote one after another his best plays: «Üou Are Always With ME» (1964), «Can't Forget» (1968), «Lost Diaries» (1969), «Songs Left in the Mountains» (1971). His play «Üou Are Always With Me» resembles a lyrical song glorifying ever young love, strength, moral beauty and highness of the feeling. We witness the main characters' lives, their joy and grieves, we see unexperienced, naive but clever and really goodnatureed Nargila and very respectful, kind and having high morality Nassanzadeh. This 18 yearsold girl has early lost her parents and hopes to make family with Nassanzadeh, a man of 46, who really saves the girl from quick and unthought actions.

«Can't Forget» is really one of the most successful pages of Efendiyev's activity. We see here two young people who love each other but they have quite different outlooks, understandings of their problems, duties, rights. Narmin is a professor's daughter and Kamran is a young man who came from one of Georgian regions. Narmin's mother Saadat got her daughter married to Yamil, a young guy from arich family, so Kamran and Narmin parted. But Ilyas Efendiyev couldn't stay indiffererent to his favourite characters and in 1988 he again took up to this theme and made Kamran and Narmin think over the events of their youth from the point of view of modern situation in the society.

Farida and Adalat love each other very much

and have already created a family, they are very happy. Farida writes a diary but time passes and happy days of the family are far away in the past, so the diary is left unfinished. She begins to realize that all the riches she had all the jewelry, carpets, furniture and even their «family happiness» were got by grafting and meanness. At the end of the play Farida understands that she's been deceived and burns the diary as if she says farewell to all her illusions. But, you know, spectators believe that both Angel and Farida deceived by Adalat will have their new diaries. All this is skillfully depicted in «Lost Diaries» (1969).

Ilyas Efendiyevplaywright tends more to modern themes, got inspiration from modern life. Alongside with this, being the son of Azeris he couldn't stay indifferent to the past of his people and in «Songs Left in the Mountains» written in 1971 he narrated about events of 1917-1920. He created such original and bright characters as Niyat, Shahnaz and Boyukbey. Niyat loves Shahnaz very much and marries her without any hesitation, though she is a sister of his idelological enemy Boyuk-Bey. Neither woman nor her husband can give up their principles. Niyat wouldn't make up with Boyuk-Bey and Shahnaz who had been ready to follow her husband anywhere, cannot betray her noble family and after having realized the deep gap between her husband and her brother commits suicide.

After the play «Songs Left in the Mountains»

Ilyas Efendiyev was awarded the title of State Prize Laureate. Skillfully creating lyrical and psychological scenes perfectly feeling the characters' moral state, he at the same time made really splendid comical and satirical scenes, which cause not only good laughter but also invite people to think hard. From this view point such comedies as «Strange Guy» (1973), «The Clevers and the Crasies» (1992) and others can be considered as characteristic. In these plays the writer unmasked such negative features of human nature as philistinism, egoism, greediness, tending to gain personal profit by all means.

The 80-ies were the most successful in Efendiyev's activity. Following best tradition of national drama Ilyas Efendiyev wrote one after another «Natavan» (1981), «In Crystal Palace», «Sheikh Khiyabani» (1986), «Our Strange Fortune» (1988), «Meeting of Lovers in the Nell» (1989), «Lonely Tree» (1991), «The Governer and his Daughter».

Deep knowledge of people's history, of its traditions and habits, of its joys and problems, creation of literary images of national heroes is just the sacred duty of each writer.

Testifying his deep love to historic individuals such as national poetess Nurshud Banu Natavan; leader of national liberation movement, revolutionary Sheikh Muhammed Khiyabani, prominent scientist and journalist M. E. Rasulzadeh; famous governer of Karabakh Ibrahimkhan he created their literary characters.

Getting more experienced the writer sharpened his pen, widened the geography of themes he interested in.

Different items which had been under tabu, such as Azerbaijan divided into two parts, the activity of the first national state, the tragedy of the 30-ies, sufferings of our compatriots living abroad, the consequences of the Russian Empire policy in Azerbaijan beginning with the XIX century, and others were always in the sphere of the writer's attention.

In «Natavan» and «Sheikh Khiyabani» he raised the theme of the Southern Azerbaijan, in «Meeting of the Lovers in the Nell» he thought over repressive arbitrariness, in «Lonely Tree» he touched problems of the first national state and at last in «The Governer and his Daughter» he said about a Karabakh governer whose members of the family were killed by Russian colonists.

Even on quick review of the writer whose 20 plays we were lucky to see staged, you can not help admiring his talent, the lightness with which he passes from one genre to another and how professionally he worked over his literary images. Ilyas Efendiyev worked hard and enthusiastically as a prosaist and playwright passed almost 60-years-long creative path and gained the reputation of a well-known writer.

Nis short typical stories, touching novels, skillfully written plays found their way to thousands of admirers of the writer's talent.

Nis works are translated into dozens of languages and are read and watched with great interest and love dramatic works of Ilyas Efendiyev have been staged in Moscow, Alma, Samarkand, Vilnus, Tbilisi, Makhachkala, Irkutsk, Istambul, Ankara and warmly met by spectators.

The writer was always interested in humanic themes. Problems affecting the society and individuals were constantly in the writer's view, and everything within the orbit of his attention by all means was brought forward to the reader's judgement. Ilyas Efendiyev passed a very fruitful creative development. He was one of the favourite writers of our people. Not only azeri, but also foreign literary scholars, critics and journalists wrote a lot about him.

An interest to his creation is increasing every year.

Deeply respected President of Azerbaijan Republic Mr. N. Aliyev issued an order about perpetuating Ilyas Efendiyev's name. By this order it is provided to name one of the schools and streets after his name, to give a grant in one of the high schools of our republic, shoot a film on his play «The Governer and his Daughter» and also publish his selected works in 10 volumes.

All these show the great nation-wide love and respect to the writer.

III. HƏYAT VƏ YARADICILIĞININ ƏSAS TARİXLƏRİ

- İlyas Məhəmməd oğlu Əfəndiyev 1914-cü il may ayının 28-də Qaryagində (indiki Füzuli şəhərində) anadan olmuşdur.
- 1930-cu ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra şəhər orta məktəbində və 2-ci dərəcəli partiya məktəbində dil və ədəbiyyatdan dərs demişdir.
- 1933-cü ildə V.İ.Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun ədəbiyyat fakültəsinin əyani şöbəsinə daxil olmuş, 1938-ci ildə qiyabi olaraq coğrafiya fakültəsini bitirmişdir.
- 1938-ci ilin axırlarında Bakıya gələn İlyas Əfəndiyev «Yeni yol», «Kommunist» və «Ədəbiyyat qəzeti» redaksiyalarında işləmişdir.
- İlk mətbu əsəri «Buruqlar arasında» oçerki 1938-ci ilin noyabr ayında dərc olunmuşdur.
- 30-cu illərin axırlarında xırda hekayələri ilə ədəbiyyata gələn yazıcınının 1939-cu ildə «Kənddən

- məktublar» adlı ilk kitabı Azərənəşr tərəfindən nəşr edilmişdir.
- «Berlində bir gecə» adlı ilk hekayəsi «Ədəbiyyat qəzetində» (1939-cu il 26 yanvar) çap olunmuşdur.
  - İlyas Əfəndiyev 1940-cı il yanvar ayının 10-da Yazıçılar İttifaqına qəbul olunmuşdur.
  - İlyas Əfəndiyev 1943-cü ildə Mehdi Hüseynlə birlikdə ilk dram əsəri olan «İntizar» pyesini yazır. Əsər 1944-cü ilin dekabr ayında M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur.
  - 1946-cı ildə yazıçı özünün ilk müstəqil dram əsəri – «İşıqlı yollar» pyesini yazır.
  - Yazıçının 1947-ci ildə tamaşaya qoyulmuş «İşıqlı yollar» əsəri M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının 1948-ci ildə Moskva qastrolu zamanı paytaxt tamaşaçılarının böyük rəğbətini qazanır.
  - İlyas Əfəndiyev 1949-cu ildə «Şərəf nişanı» ordeni ilə təltif olunmuşdur.
  - Yazıçının rus dilində ilk kitabı («Rasskazı») 1951-ci ildə Bakıda nəşr olunmuşdur.
  - Yazıçı 1958-ci ildə özünün ilk böyük nəsr əsəri olan «Söyüdlü arx» romanını yazmışdır.

- İlyas Əfəndiyev Azərbaycan yazıçılarının II qurultayında (1954, aprel) «Azərbaycan sovet dramaturgiyası», III qurultayında (1958, dekabr) isə «Azərbaycan dramaturgiyasının inkişafı haqqında» məruzələri ilə çıxış etmişdir.
- Ədib 50-ci illərin axırlarından iri həcmli roman və povestlər yazmağa başlamış, «Söyüdlü arx» (1958), «Körpüsəlanlar» (1960), «Dağlar arxasında üç dost» (1963), «Sarıköynəklə Valehin nağılı» (1976-78), «Geriye baxma, qoca!» (1980), «Üçatılan» (1981), «Qaçaq Süleymanın ölümü» (1993), «Xan qızı Gülsənubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı» (1996) əsərləri oxucular tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.
- 1960-cı ildə Azərbaycanın Əməkdar İncəsənət xadimi fəxri adına layiq görülmüşdür.
- 1964-cü ildə tamaşaya qoyulmuş «Sən həmişə mənimləsən» pyesi ilə Azərbaycan səhnəsində lirik-psixoloji dramın əsasını qoymuş, sonralar bu yolu «Mənim günahım» (1967), «Unuda bilmirəm» (1968), «Məhv olmuş gündəliklər» (1969), «Qəribə oğlan» (1973), «Bağlardan gələn səs» (1976), «Büllur sarayda» (1983), «Bizim qəribə taleyimiz» (1988), «Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali» (1989) və s. pyesləri ilə davam etdirmişdir.
- İlk tamaşası 1968-ci ildə olmuş «Unuda bil-

mirəm» pyesi M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrında 424 dəfə tamaşaya qoyulmuşdur.

- Yazıçı Azərbaycan Milli Dram Teatrı üçün 20 pyes yazmışdır ki, bunların da 19-u artıq uğurla tamaşaya qoyulmuşdur.
- Azərnəşr 1969–73-cü illərdə yazıçının dörd cilddən ibarət «Seçilmiş əsərləri» kitabını oxuculara təqdim etmişdir.
- Müasir mövzulara daha çox üstünlük verən yazıçı 1971-ci ildə ilk dəfə tarixi mövzuda «Mahnı dağlarda qaldı» pyesini yaratmışdır.
- Yazıçı 1971-ci ildə Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif edilmişdir.
- İlyas Əfəndiyev 1972-ci ildə «Mahnı dağlarda qaldı» pyesinə görə Azərbaycanın Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür.
- 1974-cü ildə yazıçının anadan olmasının 60 illiyi təntənəli surətdə qeyd edilmişdir. Yubileyə əlaqədar olaraq İlyas Əfəndiyev Oktyabr İnqilabı ordeni ilə təltif olunmuşdur.
- Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 30 iyul 1979-cu il tarixli fərmanı ilə İlyas Əfəndiyevə Azərbaycanın xalq yazıçısı adı verilmişdir.

- 1984-cü ildə yazıçının anadan olmasının 70 illiyi qeyd olunarkən ona Lenin ordeni verilmişdir.
- 1984-cü ildə «Yazıçı» nəşriyyatı ədəbin «Seçilmiş əsərləri»nin 6 cildliyini buraxmışdır.
- 1994-cü ilin may-iyun aylarında İlyas Əfəndiyevin anadan olmasının 80 illiyi təntənə ilə qeyd edildi. Sənət adamları arasında o, ilk dəfə respublikamızın «Şöhrət» ordeni ilə mükafatlandırılmışdır.
- İlyas Əfəndiyev müxtəlif mövzularda yazılmış 400-dən çox məqalənin müəllifidir.
- Bu günə qədər yazıçının yalnız Bakıda Azərbaycan və rus dillərində 60-a yaxın kitabı nəşr edilmişdir.
- İlyas Əfəndiyev 1996-cı il oktyabr ayının 3-də Bakı şəhərində dünyasını dəyişmiş və Fəxri xiyabanda dəfn olunmuşdur.
- 2001-ci ilin mart ayında Respublika Prezidenti cənab Heydər Əliyev yazıçının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında sərəncam vermişdir.
- 2002-ci ildə «Çinar-Çap» nəşriyyatı yazıçının 7 cilddən ibarət «Seçilmiş əsərləri»ni Azərbaycan dilində, 2 cilddən ibarət «Seçilmiş əsərlər»ni isə rus dilində çap etmişdir.

IV. İLYAS ƏFƏNDİYEV ƏDƏBİYYAT VƏ MƏDƏNİYYƏT HAQQINDA

Onun əsərləri böyük xalq üreyinin tərcümanı idi. Aydının, Oqtay Eloğlunun iztirabları, Elxan Biləğənlinin, Sevilin, Almazın mübarizəsi məhz Azərbaycan xalqının iztirabları, mübarizəsi idi. Cavan ərini sevə-sevə onun üçün hər bir fədakarlığa hazır ola-ola Dövlət bəylərin cəhənnəminə düşən Gültəkinin faciəsi keçmiş, məsum, fədakar Azərbaycan qadınının faciəsi idi. Cəfər Cabbarlı bütün ruhu ilə, bütün istedadı ilə Azərbaycan xalqına bağlı idi.

*Sənətkarın ömür qüdrəti //Ulduz,
1979, №3*

Qara Qarayev heç bir zaman unudulmayacaq. Ü.Hacıbəyovun başladığı böyük və tarixi işi yeni yüksəkliyə qaldıraraq azəri musiqisini ən qabaqcıl dünya musiqi mədəniyyəti xəzinəsinə daxil etdi... Qara Qarayevin musiqisində azəri xalqının milli ruhu ilə müasir mədəniyyətin ab-havası, müasir mütə-rəqqi ideyalar təbii bir gözəlliklə birləşmişdir.

*Qüdrətli sənətkar //Ədəbiyyat və incəsənət,
1968, 25 may*

Həqiqi sənətkar səmimi olmaya bilməz. Xalq isə bu səmimiyyəti duymaqda fəvqəladə həssaslığa malikdir. Xalq, deyək ki, dünya satirik poeziyasının ən amansız nümunələrini yaratmış, böyük Sabirdəki el dərdini duyduğu üçün ürəyində onun əbədi abidə-sini yaratmışdır. Sənətkar səmimiyyəti sehrkar bir qüvvəyə malikdir. Heç bir tərif, heç bir mövzəçilik onu əvəz eləyə bilməz... Şaiqə sönməz maraq və hörmətin də əsl sirri bundadır!

Biz ilk dəfə gözüümüzdə Abdulla Şaiq şerləri, nağlları ilə açmışıq. İllər keçəcək, yeni-yeni nəsillər gələcək, Şaiq bizim üçün olduğu kimi, onlar üçün də həmişə əziz olacaq.

*Böyük humanist //Azərbaycan,
1972, №3*

Səmədin dili sanki Vətənimizin hər gülündən bir rəng, hər çiçəyindən bir ətir almışdır, sanki suların almaz parıltısından, dağların özəmətindən, Azərbaycan günəşinin həyatverici istisindən gözəllik və qüvvət almışdır...

Bu ahəng, bu musiqi, bu sadəlik sanki qəlbi-mizdə çırpınan duyğuların özüdür.

*Onu xatırlarkən //Ədəbiyyat və incəsənət,
1959, 28 mart*

Mələndür ki, şairin hökmü bədii təfəkkürün tərtiyindən, romantik reallığından, zamanın pozitiv həqiqəti düzgün duymasından irəli gəlir! Həmişə S.Rüstəm şerinin forması məzmunundan doğur, pafosun, coşğunluğun, fikrin vuruş sürətinə tabe olur.

*İstedadın sönməzliyi //Ədəbiyyat və incəsənət,
1976, 27 mart*

Azərbaycan sovet poeziyasının yüksəlişində, şerimizin zənginləşməsində, saflaşdırılmasında Rəsul Rza yaradıcılığının tarixi xidməti vardır. Onun poeziyası hər cür sadələvh fəlsəfəçiliyə, saxta xəlqiyyə, ucuz heyranlığa zidd olan, həyatın real hadisələrindən doğub mərdənə romantika ilə uzaq üfüqlərə qanadlanan poeziyadır.

Nə qədər ki, dilimiz yaşayır, nə qədər ki, poeziyaya mənəvi ehtiyacımız var, Rəsul Rza da bizimlə olacaq.

*Təskinliyimiz //Ədəbiyyat və incəsənət,
1981, 10 aprel*

Osman Sarıvəllinin tərənnüm etdiyi hissələrdə, həyat lövhələrində daima insana xoş gələn bir tərəvət vardır. Onun rübabının səsi qocalara da, cavanlara da, ziyalılara da, əzsavadlılara da təsir edir, hə-

yəcanlandırır... Onun şerlərindəki duyğular bahar gecələrinin ətirli nəsimi kimi ürəkləri oxşayır.

*Gözəl sənətkar //Ədəbiyyat və incəsənət,
1955, 19 dekabr,*

Mir Cəlalin... geniş və xeyirli yaradıcılığı haqqında düşünməmək mümkün deyildir... O nədən yazırsa yazsın, daim səmimi olmuş, daim özünə, öz məslək və vicdanına sadıq qalmışdır.

Mən hələ yazıçı olmadığım zamanlarda onun əsərlərini diqqətlə izlərdim. Mir Cəlalin əsərlərindəki səmimiyyət, doğruculuq və ilıq həyatı yumor həmişə məni cəzb edərdi.

*Yaradıcılıq ömrü //Kommunist,
1968, 18 may*

Mən onu ilk dəfə Xuraman rolunda görmüşəm. Onun müxtəlif psixoloji anlarda, tez-tez baş verən ruhi dönüş məqamlarında göstərdiyi ustalıq, məharət və incəlik mənə o qədər təsir etmişdi ki, teatrdan çıxandan sonra da uzun müddət Xuraman gözümün qabağından çəkilmirdi... O azərbaycanlı Xuramanı necə təbii yaradırsa, rus qadını Katerinanı da elə kollaritlik və gözəl ifa edir.

Fatma Qədri geniş yaradıcılıq vüsətinə malik sənətkardır.

*Səhnəmizin fəxri //Ədəbiyyat və incəsənət,
1957, 26 may*

Hökumə Antonionun zühuru ilə Misir çarıçasının qəlbində başlayan məhəbbət tufanını o qədər təbii, o qədər həssas, o qədər dərin ehtirasla yaradır ki, adam səhnəni unudur, qarşısında yalnız sevməyi və bu sevgini bütün varlığı, bütün vücudu ilə hiss edən bir qadın görünür. Bir an adama elə gəlir ki, onun bütün taxttacı bu məhəbbətin, bu ehtirasın qarşısında bir heçdir.

*«Antonio və Kleopatra» //Ədəbiyyat və incəsənət,
1958, 22 mart*

Heç kəsin məni tanımadığı bu böyük şəhərdə yazıçı Əli Vəliyevin köməkliliyə «Yeni yol» qəzetində işə düzəldim... Yazıçılar İttifaqının sədri Səməd Vurğunun köməyi ilə Xaqani küçəsindəki keçmiş «Əski Şərq» mehmanxanasında bir otaq götürdüm və düz üç il orada yaşadım.

*«Sən ey böyük yaradan», Bakı: Şərq-Qərb,
1997, s.125*

«Azərbaycan»nın keçdiyi yol bizim hər birimizin mənəvi həyatı ilə bağlı olmuşdur... Biz balaca bir rayon şəhəri olan Füzulidə yaşayırdıq... Elə bil ki, o hələ məktəb masasında oturan bizi böyük, geniş xarici dünya ilə bağlayırdı...

Bizim ilk əsərlərimizi də xalqa o tanıtdırdı. «Gözlənilməyən sevgi» adlı ilk hekayəm onda nəşr olunanda aldığım məktublar, vurulan zənglər, o za-

man heç kəsin tanımadığı bir gənc olan mənə də yazdığı hissələr indi də yadımdadır.

*Fikrimizin tərcümanı//Azərbaycan,
1973, №3*

O, insan qəlbini, insan hissələrinin fəvqəladə dərəcədə güclü bir tərcümanı kimi meydana çıxmışdı... Tolstoy bütün əsrlərin böyük sənətkarıdır!

*Dühanın qüdrəti//Ədəbiyyat və incəsənət,
1978, 9 sentyabr,*

Ostrovskinin həyatı və əsərləri dünya ədəbiyyatının maraqlı və ən təəccüblü hadisələrindən biridir. Bu həyat insan iradəsinin, həqiqi insan ləyaqətinin bir təntənəsidir.

*Nikolay Ostrovski//Ədəbiyyat və incəsənət,
1954, 25 sentyabr*

V. ELM VƏ MƏDƏNİYYƏT XADİMLƏRİ İLYAS ƏFƏNDİYEV HAQQINDA

HEYDƏR ƏLİYEV – Azərbaycan Respublikasının prezidenti

İlyas Əfəndiyevin əsərləri həm səlis, gözəl bədii dilinə, həm dərin məzmununa görə, həm də yüksək sənətkarlığına görə fərqlənir, oxucuya böyük estetik təsir bağışlayır. Onun kitablarında həm körpüsalanların çətin işi, həm neftçilərin qəhrəman əməyi, həm müasir kəndin həyatı, həm də Azərbaycan ziyalıları arasında mənəvi-psixoloji proseslər inandırıcı şəkildə və dərinləndirici əks edilmişdir. Öz yaradıcılığında yazıçı cəmiyyətimizin mənəvi təşəkkülünü və inkişafını diqqətlə izləyir, onun mənasını açıb göstərir, bugünkü həyatımız üçün də, gələcək həyat üçün də nümunə olan adamların parlaq obrazlarını yaradır. O öz sənətkarlığı ilə zəhmətkeşlərin mənəvi tərbiyəsində fəal iştirak edir.

Azərbaycanın bir qrup mədəniyyət xadimlərinə
Dövlət mükafatlarının verilməsi zamanı etdiyi
çıxışından // *Ədəbiyyat və incəsənət*
1980, 23 may

SƏMƏD VURĞUN – Xalq şairi

İlyas Əfəndiyev əməkçilərin zəhmət birliyini böyük məhəbbətlə və hərarətlə təsvir edir, onların zəhmətini parlaq və real boyalarla göstərir...

Biz «Bahar suları» əsərini onun şəriyyətinə görə sevirik, bir daha inanırıq ki, həyatımızda yalnız maddi, nəhənglər deyil, eyni zamanda yeni, zəngin, həm də gözəl bir insan mənəviyyəti yaradılır.

Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr

NAZİM HİKMƏT – Beynəlxalq Sülh mükafatı laureatı, türk şairi

Azərbaycan sovet şerinin təməlini qoymuş Süleyman Rüstəmlə Səməd Vurğunun, Rəsul Rzanın arasında kökü dərinliklərə yayılması, gövdənin birliyi, yekparəliyi nöqtəyi-nəzərdən bir birlik, vahidlik, budaqların eyni göy üzünə ayrı-ayrı tərəflərdən uzanması nöqtəyi-nəzərdən isə ayrılıq vardır. Bir-birinə həm oxşayırlar, həm oxşamırlar. MİRZƏ İBRAHİMOVLA HÜSEYN MEHDİNİN NƏSRİ HAQQINDA DA, USTAD CƏFƏR CABBARLININ VƏ İLYAS ƏFƏNDİYEVİN DRAMATURGIYASI HAQQINDA DA EYNI ŞEYİ SÖYLƏMƏK MÜMKÜNDÜR.

Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr

MƏMMƏD ARİF – Akademik

İlyas Əfəndiyev hər cür milli məhdudluqdan uzaq bir yazıcıdır. Ədəbiyyatımızın beynəlmiləçilik, ümumbəşəri ideyalarına sadıq olan ədib, cəmiyyətdə müxtəlif millətlərdən olan insanların necə qardaş kimi əlbir çalışıb, xoşbəxt yaşadıqlarını dövrümüzün ən böyük nailiyyəti kimi təsvir edir.

Kommunist, 1974, 17 noyabr

MEHDİ HÜSEYN – Xalq yazıcısı

İlyas Əfəndiyev yenə də öz yaradıcılıq xüsusiyyətlərinə sadıq qalaraq, təbii insan psixologiyasını təbii və sadə boyalarla göstərdiyi üçün «Atayevlər ailəsi» pyesi də bizim realist dramaturgiyamızın sevindirici nailiyyətlərindən biridir.

*Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

MİRZƏ İBRAHİMOV – Xalq yazıcısı, akademik

Azərbaycan ədəbiyyatı mənim nəzərimdə böyük və rəngarəng gülüstan isə, İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı bu gülüstanda öz gözəlliyi, ətri və tərə-

vəti ilə dərhal diqqəti cəlb edən cazibədar toplu və dolğun bir çiçəkdir.

İlyas Əfəndiyev yaradıcılıqda gözəlliyə, incəliyə, estetik zərfliyə meyl edən yazıcıdır. O, bədi əsər üçün vacib xüsusiyyətlərə dilin ifadəli və obrazlı olmasına, xarakterlərin canlı və dolğun çıxmasına, süjet və kompozisiya bütövlüyünə ciddi diqqət yetirir, böyük əmək sərf edir, bu da nəticəsiz qalmır onun əsərlərinin maraqlı, oxunaqlı olmasına kömək edir. Bu əmək və səyin mükafatı isə oxucuların məhəbbətidir ki, İlyas onun azlığından şikayət edə bilməz.

*Şəfalı işıqlar//
Azərbaycan 1974, №11, s.12.*

SÜLEYMAN RƏHİMOV – Xalq yazıcısı

İlyas Əfəndiyev yaradıcılığı Azərbaycan sovet ədəbiyyatının münbit zəminindən doğan, rişələnən, getdikcə köklənən qoşa qardaş kimi qoşalıqda yaradıcılıqdır. Bu yaradıcılıq istedadlı nasirlə mahir dramaturqu birləşdirib, birlikdə söykək-söykəyə qaldırır... İlyas nəsrinin dramaturgiyasına, dramaturgiyası da onun nəsrinə dayaq durur, kömək göstərir. İlyasın nəsrini də, dramaturgiyası da ahəngdardır, cazibədar... Sən İlyas nəsrini oxuyursan, istər onun romanı, povesti olsun, istərsə bir-birindən gözəl hekayəsi olsun, heç birisi səni – oxucunu yormur...

İlyas yaradıcılığında dramaturgiya, mənim ələmində fəxri yer tutur. Fəxri yer tutur, ona görə ki, biz İlyas dramaturgiyasında böyük dramaturqumuz Cəfər Cabbarlı ənənələrinin mahir davamçısını görürük.

*Qoşa qanadlı// Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

MEHDİ MƏMMƏDOV – Xalq artisti, professor

Səhnə xadimlərini və tamaşaçıları cəzb edən, onların hissəsinə, düşüncəsinə qida verən budur ki, İlyas artıq teatrın təbiətinə, səhnənin sirlərinə yaxşı bələd ola bilmişdir. O, mövzu seçməyi, məntiqli süjet qurmağı, dramatik vəziyyətlər, xarakterlər yaratmağı, öz fikirlərini bəyanat yolu ilə deyil, canlı hadisələrdə, yığcam dialoqlarda, əsl səhnə dili vasitəsilə ifadə etməyi gözəl bacarır.

*Səhnəmizin müttəfiqi //Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

ƏLİ VƏLİYEV – Xalq yazıçısı

İlyas Əfəndiyev bir sənətkar kimi həmişə həyatın işıqlı cəhətlərinə xüsusi diqqət verir və qələmə alır. Onun qəhrəmanları dövrümüzün qabaqcıl

adamlarıdır. Bu qəhrəmanlar yaşayıb yaratmaqdan, xarüqələr yaratmaqdan həzz alırlar. Yüksək mədəniyyət, gözü-könlü tox, halal əməklə ömür sürən, əliəyriyə, gözüdağımlara, vəziyyətdən sui-istifadə edən şöhrətpərəstlərə qarşı barışmaz olan bu adamlar ilk görüşdən oxucu və tamaşaçıların ürəyinə yol tapır, özünü sevdilir.

*Görkəmli sənətkar
//Azərbaycan gəncləri, 1974, 16 noyabr*

İSMAYIL DAĞISTANLI – Xalq artisti

Azərbaycan Dövlət Akademik Dram teatrının son otuz ildəki inkişafını İlyas Əfəndiyevsiz təsəvvür etmək mümkün deyil...

Onun pyeslərində həmişə təzə, tərəvətli görünən bir müasirlik var. Bu müasirlik isə həyatımızın daxili məzmunundan, onu irəli aparan qəhrəmanların fəaliyyətindən və bu fəaliyyətin konfliktlərindən, poeziyadan doğur... İlyas Əfəndiyevin dramaturgiyasında realizm və romantika, sərt həyat həqiqətləri ilə şəriyyət həmişə vəhdət təşkil edir.

*Aktyora ilham verən rollar //
Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

KAMAL TALIBZADƏ – Akademik

İlyas Əfəndiyev ən çox oxunan, sevilən, özü də heç kimə oxşamayan yazıçılarımızdandır. Onun öz mövzuları, həyat hadisələrinə öz yanaşma yolları və üsulu vardır. Bu yaradıcılığını məşhur edən problemlərində özünəməxsusluq, orijinallıq güclüdür. Ədib, adətən, hamı üçün aydın və məlum olan həyat problemlərinə müraciət etməyi sevmir, gerçəkliyin elə həqiqətlərini, elə məsələləri üzə çıxarmağı bacarır ki, onlar həm də yeni olur, ədəbi maraq oyadır, müasir problemləri barədə düşüncələri hərəketə gətirir və təsadüfi deyil ki, ictimai müzakirəyə, mübahisəyə səbəb olurlar.

Yazıcının ideyası və təhkiyə //Ədəbiyyat və incəsənət, 1980, 4 aprel

CƏFƏR XƏNDAN – Professor

«Bahar suları» əsəri müharibədən sonrakı kəndimizin real həyatından alınmışdır. Burada hadisə və tiplər canlı və həyatidir. Yazıçı canlılığı yaratmaq üçün heç bir boyasını əsirgəməmişdir. Əsərdə sovet adamlarının həyatında ola bilən və ya konfliktlər, təməşasını intizarda qoyan səhnələr, bədii cəhətdən təsirli dialog və monoloqlar vardır. Burada eşq və

məhəbbət səhnələri də adamların müasir zövqü ilə əlaqədar verilmişdir... Buradakı adamlar ümumi mənafeyini öz şəxsi mənafeyindən üstün tutan şəərəfli əməkdən zövq alan yeni adamlardır.

«Bahar suları» // Ədəbiyyat qəzeti, 1948, 28 dekabr

ƏLİ SULTANLI – Professor

«Atayevlər ailəsi» əsərində verilmiş müsbət surətlər əsl mənada xalq nümayəndələridir. Onların mədəni səviyyə, zəka və düşüncə etibarilə mənfi surətlərdən nə qədər yüksək olduqlarını isbat etməyə ehtiyac yoxdur...

Dramaturq maraqlı, həyatı bir süjet seçmiş, burada insanların əlaqələrini, təbiətlərindəki ziddiyətləri, rəğbət və müteqabil münasibətlərini vermiş, yaddaqalacaq obrazlar silsiləsi yaratmışdır.

«Atayevlər ailəsi» //Azərbaycan, 1955, №6, s. 150-151

BƏXTİYAR VAHABZADƏ – Xalq şairi, akademik

İlyas Əfəndiyev daima yenilik hissi ilə çırpınan, hər təzə əsərində yeni bir söz deməyə çalışın, müasir gəncliyi düşündürən məsələləri əks etdirən,

özünəməxsus xətti ilə başqalarından seçilən qələm sahibidir. Mən onu hələ müharibə illərində yazdığı lirik-romantik hekayələri ilə sevmişəm. Bu sevgi ilədən-ile artmış, heç zaman azalmamışdır. Ona görə ki, İlyas adı həyat hadisələrini olduğu kimi, adi şəkildə deyil, qeyri-adi tərzdə, romantik pafos və lirik incəliklə, bir sözlə – sənətin ecazkar rəngləri ilə verməyi bacaran sənətkardır.

Azərbaycan, 1974, №11, s. 13.

ƏKBƏR AĞAYEV – Tənqidçi, professor

İlyas Əfəndiyev müasirliyi dərinədən duyan, orijinal, həssas yazıçıdır, onun qələmi, istedadının təkrərdilməz xüsusiyyətləri öz təbiiyi və aydınlığı ilə seçilir, əsərlərində incə bir lirika, romantik vüsət vardır, dili axıcı, şəffaf və poetikdir. Buraya yazıçının mənəvi aləminin dərinliklərinə baş vurmaq bacarığı da əlavə olunsaydı, gözümüz önündə İ.Əfəndiyevin yaradıcılığı üçün səciyyəvi olan məziyyətlərin geniş və əlvan mənzərəsi açılır...

İlyasın yaradıcılığı həmişə fəal vəziyyətdədir, daim hərəkət və inkişafdadır, yeni əsərlərlə zənginləşir və dolğunlaşır.

*Vüsətli və şairənə // Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

CƏLAL MƏMMƏDOV – Yazıçı

İlyas Əfəndiyev müasirlərimizdən yazır. Cəmiyyətin inkişafının müxtəlif mərhələlərində inqilabın qələbəsi və elmi-texniki inkişafı ilə əlaqədar qarşıya çıxan mürəkkəb ictimai-siyasi, iqtisadi-mədəni, mənəvi-əxlaqi problemlərin həlli yolunda çalışan, axtaran müasirlərimizin ictimai fəaliyyəti və daxili əməlləri onun əsas bədii tətbiq hədəfidir.

*İlyas Əfəndiyev (həyat və yaradıcılığı
haqqında müxtəsər очерк),
Bakı: Azərnaşr, 1975, s. 9.*

BƏKİR NƏBİYEV – Akademik

İlyas Əfəndiyev ən aktual mövzularda maraqlı səhnə əsərləri yazan dramaturq kimi məşhurdur. Heç bir statistika tədqiqatı aparmadan deməyə tam əsasımız var ki, Azərbaycan teatrının repertuarındakı əsərlərinin sayı etibarlı ilə o, müasir dramaturqlarımız arasında birinci yeri tutur... İ.Əfəndiyev əsərlərində insani bərc, vətəndaş vəzifəsi, fərdi və cəmiyyətin qarşılıqlı münasibətləri, ailə və əxlaq problemləri barədə həmişə tərəvətli söhbət açır, öz qənaətlərini məhz yeni bədii obrazlar vasitəsilə, özünəməxsus orijinal üslubda ifadə edir.

*Müasirlik böyük şərtidir // Ədəbiyyat və incəsənət,
1977, 14 may*

QULU XƏLİLOV – Professor

Onun bütün hekayələri, oçerkləri, dramları, roman və povestləri, kino ssenariləri, məqalələri – tam halda yaradıcılığı müasir həyatın duru və şəffaf çeşməsindən su içmişdir... Onun bütün əsərlərində əsas, aparıcı problem müasir insan, bu insanın psixoloji, əxlaqi cəhətdən formalaşması, onun davranışı, fikir və düşüncələri, mənəvi dünyasıdır.

*Müasir həyatımızın tərənnümçüsü
//Bakı, 1974, 16 noyabr*

SƏİD RÜSTƏMOV – Xalq artisti, bəstəkar

Cəsarətlə deyə bilərəm ki, böyük dramaturqu-muz Cəfər Cabbarlıdan sonra teatrımız üçün yarılanlardan biri də İ.Əfəndiyev olmuşdur. Onun bütün əsərlərində... aləvan rənglərə, naxışlara rast gəlirik... O, zəngin tefəkkürə, geniş müşahidə qabiliyyətinə malik sənətkarlardandır. Həm də mən deyərdim ki, elə bəstəkar qəlbli sənətkardır. Onun dram əsərlərindəki müsbət obrazlar tək-cə xarakterləri ilə deyil, bəzən lirik, kövrək mahnıları ilə də yadda qalırlar.

*Sevinc gətirir //Ədəbiyyat və incəsənət,
1974, 23 noyabr*

İSMAYIL ŞIXLI – Xalq yazıçısı

İlyas Əfəndiyev insanların şüurunda və psixologiyasında baş verən təbəddülatı əks etdirməyə çalışan, psixoloji ziddiyyət və çarpışmaları əsərlərin mərkəzi konfliktinə çevirən yazıçıdır. Onun əsərlərində xüsusilə pyeslərində xarici toqquşmalar, zahirli effekt xatirinə düzəldilmiş səhnələr yoxdur. O, həmişə qəhrəmanlarının səciyyəsinə, onların həyata, ictimai hadisələrə münasibətini, psixoloji cəhətdən araşdırır, çox zaman ilk baxışda xırda, intim görünən konfliktləri genişləndirib siyasi mənə və mahiyyətlə zənginləşdirir.

*Hər şeydən əvvəl //Xatirəyə dönmüş illər.
Bakı: Yazıçı, 1980, s. 297*

HÜSEYN ABBASZADƏ – Əməkdar incəsənət xadimi, xalq yazıçısı

Mən İlyas Əfəndiyevin «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının oxucular və ədəbi ictimaiyyət tərəfindən hərarətlə qarşılınmasının əsas səbəbini onun bədii keyfiyyətində, sənətkarlıqla yazılmasında görürəm. Xalqı narahat edən problemlərə toxunmaq, onlardan bədii əsərlərdə vətəndaşlıq məsuliyyəti ilə söz açmaq vacib şərtləndirir və bu, ədəbiyyatın zəruri vəzifələrindən biridir...

Romanda hadisələr dramatik gərginlik və ardıcılıqla bir-birini izləyir, dərin maraq hissi ilə oxucunu arxasına aparır.

Müasirlik böyük şərtidir.

*// Ədəbiyyat və incəsənət,
1977, 14 may*

YAŞAR QARAYEV – MEA-nın müxbir üzvü

Yazıçı İ.Əfəndiyev son illər nəsr sahəsində daha məhsuldar və səmərəli işləmişdir. Onun povest və romanları, xüsusən, əxlaqi-psixoloji problemlərin qoyuluşu və həlli sahəsində, müasir nəsrimizin axtarış və nailiyyətlərini ən yaxşı əks etdirən əsərlərdəndir. Sevindirici haldır ki, İ.Əfəndiyevin son pyesi də bu nəsrin nailiyyətləri zəminində və səviyyəsində yazılmışdır.

Məhz buna görədir ki, «Sən həmişə mənimləsən» pyesi ədəbi həyatımızda yeni söz, müvəffəqiyyətli bir hadisə olub lirik, perspektivli dramaturgiya, müasir psixoloji teatr yaratmaq yolunda yaxşı bir təşəbbüs, təcrübə kimi də səslənə bilmişdir.

*Səhnəmiz və müasirlərimiz – Bakı: Azərnaşr,
1972, s. 117–118*

Azərbaycan tarixi barədə klassik sənədlər – yeddi «Qarabağnamə» var. Bütünlükdə İ.Əfəndiyevin yaradıcılığını mən səkkizinci «Qarabağnamə» hesab edirəm.

*Xarı bülbülün nağılı. – Bakı: Azərnaşr,
1995. s.176*

SEYFULLA ƏSƏDULLAYEV – Professor

Müasirlik və novatorluq İlyas Əfəndiyev yaradıcılığının mühüm məziyyətlərindəndir. Yenilik hissi onda qüvvətlidir. O, daim axtarışda olan məzmun, mövzu və bədii formalarla ədəbiyyatımızı zənginləşdirməyə çalışan yazıçılardandır. İlyas Əfəndiyev romantik üslubda yazılmış hekayə və povestlərin, psixoloji dramaların və lirik səpkili realist romanların müəllifidir. Liriklik, romantika, psixoloji təhlil onun yaradıcılıq üslubunun ana xəttidir.

*Yenilik duyğusu //Ədəbiyyat və incəsənət,
1968, 12 oktyabr*

ƏLİ ZEYNALOV – Xalq artisti

Ümumiyyətlə, bir oxucu kimi mənə elə gəlir ki, İlyasda lirik əhval-ruhiyyə dəmir ağacının həyat eşqi kimi güclüdür. Amma yaxşı ki, heç vaxt lirikaya nə isə lirik bir səhnə və yaxud vəziyyət yaratmaq

xatirinə meyl etmir. Onun lirikası qəhrəmanlarının psixoloji vəziyyəti ilə və bilavasitə yaranmış zəruri situasiya ilə bağlı olur.

«Sən həmişə mənimləsən» // Ədəbiyyat və incəsənət, 1974, 23 noyabr

AMALYA PƏNAHOVA – Xalq artisti

İlyas Əfəndiyevin yaratdığı surətlərdə bir kövrəklik, yanğı və yanıqlıq var. «Unuda bilmirəm»də Nərmini xatırlayın. Görün bu qız necə də məhəbbəti dünyada hər şeydən üstün tutur. Onun üçün məhəbbət həyat deməkdir. Bu rolda mən 250 dəfədən çox səhnəyə çıxmışam. Hər dəfə də Nərmindən ayrılıb Amalya olanda təəssüflənmişəm. Həyatdan götürülmüş belə obrazları qələmə alan İlyas Əfəndiyev, şübhəsiz ki, ürəyinin bütün hərərətini onlara bəxş etmişdir.

Coşğun ilhamla //Ədəbiyyat və incəsənət, 1974, 23 noyabr

VI. ƏSƏRLƏRİ

A/ AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

1. KİTABLAR

1. **Aydınlıq gecələr.** Povest və Hekayələr. Red. Adil Əfəndiyev Bakı: Azərnəşr, 1945. 116 s. 5000 nüsxə.
Kitabın içindəkilər: Durna; Sən ey qadir məhəbbət...; Apardı sellər Saranı; Aydınlıq gecələr; Gözlənilməyən sevgi; Kiçik bir poema; Qarı dağı; Qoca tarını çaldı; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı.
2. **Bahar suları.** Pyes. Red. İ.Şəms. Bakı: Azərnəşr, 1955. 76 s. 5 000 nüsxə.
3. **Bizim qərribə taleyimiz.** Red. M. Hüseynova. Bakı: Yazıçı, 1989. 533 s. 20 000 nüsxə.
Kitabın içindəkilər: Pyeslər: Xurşidbanu Natəvan; Büllür sarayda; Şeyx Xiyabani; Bizim qərribə taleyimiz. Xatirələr, duyğular: Dostumuzu xatırlayarkən; Yeri görünən adam; Sənətkarın taleyi; Tofiq

Kazımovu xatırlayarkən; Çovğunlu bir qış günündə. Roman: Geriyə baxma, qoca.

4. **Ceyran ovu.** Hekayələr. Red. Məmməd Namaz. Bakı: Gənclik, 1994. 101 s. 25 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Ceyran ovu; Qoruqlarda; Yasəmən ağacı; Zəmidə bir turac səslənirdi; Ovçunun nağılı; İz ilə; Şəhərdən gələn ovçu; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Tar; Qarı dağı; Xəncər; Apardı sellər Saranı; Görüş; Qırçı və qızıl çiçək.

5. **Dağlar arxasında üç dost.** Roman. 2-ci nəşri. Red. Z.Qiyasbəyli. Bakı: Azərənşr, 1967. 364 s. 18 000 nüsxə.

6. **Dağlar arxasında üç dost.** Roman. Red. Mirzə Müştəq. Bakı: Azərənşr, 1964. 376 s. 15 000 nüsxə.

7. **Geriyə baxma, qoca.** Roman və komediya. Red. Cavad Zeynal. Bakı: Yazıçı, 1981. 356 s. 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Geriyə baxma, qoca (Roman); Qəribə oğlan (Komediya).

8. **Hekayələr.** Red. Y.Əzimzadə. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1955. 104 s. 10 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Apardı sellər Saranı; Qarı dağı; Gülaçar; Görüş; Su dəyirmanı.

9. **Kənddən məktublar.** Povest və hekayələr. Red. Sabit Rəhman. Bakı: Azərənşr, 1939. 122 s. 3 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Povest: Kənddən məktublar. Hekayələr: Qarımış oğlan; Uxajor; Qızbəs xala; Mirzə İman.

10. **Körpüsəlanlar.** Povest. Red. Rəna Şıxəliyeva. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1960. 152 s. 10 000 nüsxə.

11. **Qırçı və qırmızı çiçək.** Hekayələr. Red. Çingiz Əlioğlu. Bakı: Gənclik, 1981. 190 s. 50 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Durna; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Kiçik bir poema; Tar; Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Qarı dağı; Xəncər; Görüş; Gülaçar; Su dəyirmanı; Apardı sellər Saranı; Yaylaq qonşumuz; Şəhərdən gələn ovçu; Yun şal; Qırçı və qızıl çiçək; Zəmidə bir turac səslənirdi; İz ilə; Ovçunun nağılı; Ceyran ovu; Yasəmən ağacı; Qoruqlarda.

12. **Qoruqlarda.** Kiçik yaşlı uşaqlar üçün hekayələr. Red. Ə.Babayeva. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1950. 52 s. 10 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Qoruqlarda; Murad dayının sevinci; Ceyran ovu; Turac; Ovçunun nağılı; Maraqlı hadisə; İz ilə.

13. **Pyeslər.** Red. Ə.Rəcəbov. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1949. 156s. 5 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Bahar suları; İşıqlı yollar.

14. **Sarıköynəklə Valehin nağılı.** Roman. 2-ci nəşri. Red. Sona Məmmədova Bakı, Gənclik, 1980. 327 s. 35 000 nüsxə.

15. **Sarıköynəklə Valehin nağılı.** Roman. Red. Sona Məmmədova. Bakı: Gənclik, 1979. 328 s. 50 000 nüsxə.

16. **Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 1-ci cild. Hekayələr. Baş redaktor Elçin. Redaktor Dilsuz. Bakı: Çinar-Çap, 2002. 447 s. 1500 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Elçin. İlyas Əfəndiyev. Şəxsiyyəti və sənəti haqqında bir neçə söz.

H e k a y ə l ər. 1. «*Kənddən məktublar*» kitabından: Qızbəs xala; Qarımış oğlan; Mirzə İman; Uxajor; 2.«*Aydınlıq gecələr*» kitabından: Gözlənilməyən sevgi; Apardı sellər Saranı; Durna; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Kiçik bir poema; Qoca tarını çaldı; Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Qarı dağı; 3.«*Hekayələr*» kitabından: Görüş; Güllaçar; Su dəyirmanı; 4.«*Sən ey böyük yarıdan*» kitabından: Yusif və Esfir; Vəzir Allahverdi xan və Bəhlul Danəndə; Sən ey böyük yarıdan; Abidin yuxusu; Həyatın əbədi ahəngi; Sağsağan; İsa-Musa; 5.«*Müxtəlif illərin hekayələri*»: Berlində bir gecə; Cəbhə dostları; Qəhrəmanın nişanlısı; Balıqçılar; Gül satan; Cavan yolçu; Bahar buludları; Xəncər; Yaylaq qonşumuz; Şəhər-

dən gələn ovçu; Yun şal; Qırçı və qızıl çiçək; Tufandan sonra; Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə; Daş hasar; 6.«*Uşaq hekayələri*»: Ceyran ovu; Maraqlı hadisə; Murad dayının sevinci; Qoruqlarda; Yasəmən ağacı; İz ilə; Ovçunun nağılı; Zəmidə bir turac səslənirdi;

Qarayev Y. Əsrə sığmayan nəsr, yaxud teatrı, səhnəni zirvədə saxlayan lirika (Son söz).

17. **Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 2-ci cild. Pyeslər. Baş redaktor Elçin. Redaktor Dilsuz. – Bakı: Çinar-Çap, 2002. 472 s. 1500 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: İntizar; İşıqlı yollar; Bahar suları; Atayevlər ailəsi; Sən həmişə mənimləsən; Mənim günahım; Odlu səhradan gəlmiş şeytan; On manatlıq lüstür; Bizə inan; Unuda bilmirəm.

18. **Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 3-cü cild. Pyeslər. Baş red. Elçin. Red. Dilsuz. –Bakı: Çinar-Çap, 2002. 624 s. 1500 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Məhv olmuş gündəliklər; Mahnı dağlarda qaldı; Qəribə oğlan; Bağlardan gələn səs; Xurşidbanu Natəvan; Büllur sarayda; Şeyx Xiyabani; Bizim qəribə taleyimiz; Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali; Tənha iyde ağacı; Ağıllılar və dəlilər; Hökmdar və qızı.

19. **Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 4-cü cild. Baş red. Elçin. Red. Dilsuz. Xatirələr. Povestlər. Ro-

- manlar. Bakı: Çinar-Çap, 2002. 568 s. 1500 nüsxə.
- Kitabın içindəkilər:* X a t i r ə l ə r: Şuşa yollarında; Duyğuların estafeti; Dostumuzu xatırlayarkən; Sənətkarın taleyi; Tofiq Kazımovu xatırlayarkən...; Yeri görünən adam; Çovğunlu bir qış günündə; Sabit Rəhman haqqında; Şairənin qisməti; Orfey quyudan çıxandan sonra nə gördü; Hacı Axundun cənnət bağı necə oldu?; Mənim ssenari macəram, yaxud Sara xanımı birinci dəfə eşidəndə; Mənim qohumum çoban Rəşid (oçerk). P o v e s t l ə r: Kənddən məktublar; Aydınlıq gecələr; Torpağın sahibi; Qaçaq Süleymanın ölümü; Xan qızı Gülsənubərlə Tarzən Sadıqcanın nağılı. R o m a n l a r: Söyüdülx arx; Körpüsalanlar.
- 20. Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 5-ci cild. Romanlar. Baş red. Elçin. Red. Dilsuz. Bakı: Çinar-Çap, 2002. 616 s. 1500 nüsxə.
- Kitabın içindəkilər:* Dağlar arxasında üç dost; Sanköynəklə Valehin nağılı.
- 21. Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 6-cı cild. Romanlar. Baş red. Elçin. Red. Dilsuz. Bakı: Çinar-Çap, 2002. 424 s. 1500 nüsxə.
- Kitabın içindəkilər:* Geriyə baxma qoca; Üçatılan; Xan çinar (Bir parça).

- 22. Seçilmiş əsərləri.** Yeddi cildə. 7-ci cild. Məqalələr. Müsahibələr. Baş red. Elçin. Red. Dilsuz. Bakı: Çinar-Çap, 2002. 568 s. 1500 nüsxə.
- Kitabın içindəkilər:* M ə q a l ə l ə r: «Müsbəti Fəxrəddin»; «Aslan yatağı»; Natəvan; Yüksək sənət uğrunda; «Fəryad» haqqında mülahizələrim; «Bakıdan Göy gölə»; Əli Tude; «Müharibə» romanı haqqında; «Xəzər üzərində şəfəq»; Azərbaycan kino sənəti nə üçün geridə qalır; «Gənclik» poeziyası; Dalgalar arasında həyat; Qiymətli əsər; Müasir dramaturgiyamız; Nikolay Ostrovski; Nəsrimizdə sənətkarlıq məsələləri; «Yağışdan çıxdı yağmura düşdük»; Uşaqlar üçün yeni əsərlər yazmaq; Tarzən; Gözəl sənətkar; Cavan dramaturqlar; Gənc nəslin tərbiyəsi uğrunda; Xoşginabinin hekayələri haqqında; Böyük xalq şairi; «Göy göl düşüncələri» haqqında; Səhnəmizin fəxri; Yoldaşlıq söhbəti; «Qara daşlar»; Yenilik duyğusu; İstedadlı nasir; Şairin heykəli; Azərbaycan yazıçılarının III qurultayı ərəfəsində; Zeynal Xəlil; Son illərdəki dramaturgiyamız haqqında; Onu xatırlayarkən; Ongünlüyə yeni nailiyyətlərlə gedirik; Geniş yaradıcılıq üfurləri; Dövrümüzün tələbi; Yeni hisslər, yeni fikirlər və yüksək səviyyə uğrunda; «Kəndçi qızı» haqqında fikirlər; Böyük həvəslə, yüksək bədiiliklə; Müasirlik uğrunda; Kərəmovçuluğa atəş; Böyük ilhamla; Gözəllik haqqında qeydlər; «Antonio və Kleopatra»; Boy çiyəyi; Sizi xatırlayarkən; Uşaqlarımız üçün ləyaqətli əsərlər yaradaq; Bahara alqış; Bahar duyğuları; Gözəl insan; Çox dəyərli yaradıcılıq ömrü;

Qüdrətli sənətkar; Mənim arzularım; Göy qurşağı; Azadlıq qarçısı; Məhəvi yüksəliş aynası; Şair-vətəndaş; Xalqın istedadı; İstedad və mövzu; Fərəhli hadisə; Böyük humanist; Fikrimizin tərçümanı; Bir neçə söz; Mərdlik ocağı; «Mənim analı dünyam»; Xalq yazıçısı; istedadın sönməzliyi; «Zümrüd quşu»; Xanəndəlik, müğənnilik sənəti haqqında; Daşların poeziyası; Dühanın qüdrəti; Müasirlik diqqət mərkəzində; Sənətkarın ömür qüdrəti; Dostluq töhfələri; Müasirlik. Sənətkarlıq, Xəlqilik; Vətəndaşlıq ləyaqəti; Təskinliyimiz; «Qartal» haqqında bir neçə söz; Mədəniyyətimizin parlaq ulduzu; Müasir problemlər yazıçısı; Ədəbi tənqidimiz barədə bəzi fikirlər; Bir yay axşamı; Yüksək mədəniyyət uğrunda; Şairin lirası; Ədəbi axtarışda; Parlaq ulduz; Zəhmət və istedad; Gənclik ehtirası; Yeni qəzetimiz, yeni arzularımız; Karvan gedir; Mənlüyümüz və mədəniyyətimiz; Qədimlərdən gələn səs; Dostum haqqında söz; Təmiz və nikbin insan. M ü s a h i b ə l ə r . Sənət güzəşti sevmir; Dramaturq və teatr; Teatr və dramaturgiya məsələləri; Həyatla daim təmasda; Həqiqi sənət yollarında; Teatr qayğıları; İnam yoluna çıraq tutulsun gerek...; Dünya geniş olsa da...; Hər bir əsərim ömrümün bir parçasıdır; Sözü zaman deyəcək; Dünyadan talecə incimmiş adamların yazıçısı; Çətinliklərə dözməyə məcbur; Bütün əsərlərimi qəlbimə yaxın bilirəm; Sənətkar və zaman; Yeddi cildəndən ibarət «Seçilmiş əsərlər»in siyahısı.

23. Seçilmiş əsərləri. 6 cildə. 1-ci cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 364 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: – Yaşar Qarayev. Müasirliyin sabitliyi (Müqəddimə);

H e k a y ə l ə r : Durna; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Kiçik bir poema; Tar; Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Qarı dağı; Xəncər; Görüş; Güllaçar; Su dəyirmanı; Apardı sellər Saranı; Yaylaq qonşumuz; Şəhərdən gələn ovçu; Yun şal; Qırçı və qızıl çiçək; R o m a n : Söyüdü arx.

24. Seçilmiş əsərləri. 6 cildə. 2-ci cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 359 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: R o m a n : Kərpüsalanlar. Povest: Aydınlıq gecələr. P y e s l ə r : Bahar suları; Atayevlər ailəsi; Sən həmişə mənimləsən.

25. Seçilmiş əsərləri. 6 cildə. 3-cü cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 380 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: R o m a n : Dağlar arxasında üç dost. P o v e s t : Torpağın sahibi.

26. Seçilmiş əsərləri. 6 cildə. 4-cü cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 380 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: R o m a n : Sanköynəklə Valehin nağılı. K i n o n o v e l l a : Tufandan sonra. H e -

kayələr: Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə; Daş hasar.

27. **Seçilmiş əsərləri.** 6 cildə. 5-ci cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 345 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Roman: Geriyə baxma, qoca. Komediya: Qəribə oğlan.

28. **Seçilmiş əsərləri.** 6 cildə. 6-cı cild. Red. Cavad Zeynal. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 300 s. – 40 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Roman: Üçatılan. Pyeslər: Mənim günahım; Məhv olmuş gündəliklər.

29. **Seçilmiş əsərləri.** Dörd cildə. 1-ci cild. Red. S.Hüseynova. – Bakı: Azərneşr, 1969. – 458 s. – 20 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Seyfulla Əsədullayev. İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı haqqında.

Kiçik povestlər və müxtəlif illərin hekayələri: Apardı sellər Saranı; Aydınlıq gecələr; Durna; Qəhrəmanla bülbülün nağılı; Kiçik bir poema; Tar; Yarımqıç qalmış portret haqqında mahnı; Qarı dağı; Xəncər; Görüş; Gülaçar; Su dəyirmanı; Yaylaq qonşumuz; Şəhərdən gələn ovçu; Yun şal; Qırçı və qızıl çiçək. Uşaqlar üçün hekayələr: Zəmidə bir turac səslənirdi; İz ilə; Ovçunun nağılı; Ceyran ovu;

Yasəmən ağacı; Qoruqlarda. Roman: Söyüdlü arx.

30. **Seçilmiş əsərləri.** Dörd cildə. 2-ci cild. Red. S.Hüseynova. – Bakı: Azərneşr, 1970. – 306 s. – 20 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Pyeslər: Bahar suları; Atayevlər ailəsi; Sən həmişə mənimləsən, yaxud boy çiçəyi. – Povest: Torpağın sahibi. Roman: Körpüsəlanlar.

31. **Seçilmiş əsərləri.** Dörd cildə. 3-cü cild. Red. Z.Qiyasbəyli. Bakı: Azərneşr, 1973. 396 s. 20 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Dağlar arxasında üç dost (Roman).

32. **Seçilmiş əsərləri.** Dörd cildə. 4-cü cild. Red. Z.Qiyasbəyli. – Bakı: Azərneşr, 1973. – 396 s. – 20 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Pyeslər: Mənim günahım; Unuda bilmirəm; Məhv olmuş gündəliklər; Mahnı dağlarda qaldı; Odlu səhradan gəlmiş şeytan; On manatlıq lüstr; Bizə inan. Kinonovella: Tufandan sonra.

33. **Seçilmiş əsərləri.** İki cildə. 1-ci cild. Red. Ə.Mehdiyeva. – Bakı: Azərneşr, 1964. – 371 s. – 14 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: – Romanlar: Söyüdlü arx; Körpüsəlanlar. Hekayələr: Apardı sellər Sa-

ranı; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Qarı dağı;
Tar; Qırçı və qızıl çiçək.

34. **Seçilmiş əsərləri.** İki cildə. 2-ci cild. Red. Ə.Mehdiyeva. – Bakı: Azərneşr, 1965. – 372 s. – 14 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Povestlər: Torpağın sahibi; Aydınlıq gecələr. Hekayələr: Durna; Kiçik bir poema; Gülaçar; Su dəyirmanı; Yaylaq qonşumuz; Şəhərdən gələn ovçu; Yun şal; Görüş; Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Xəncər. Pyeslər: Bahar suları; Atayevlər ailəsi.

35. **Seçilmiş əsərləri.** Red. Ə.Mehdiyeva. – Bakı: Azərneşr, 1959. – 404 s. – 10 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Hekayələr: Aydınlıq gecələr; Apardı sellər Saranı; Durna; Kiçik bir poema; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı; Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı; Tar; Qarı dağı; Xəncər; Gülaçar; Görüş; Su dəyirmanı; Yaylaq qonşumuz; Şəhərdən gələn ovçu; Yun şal; Torpağın sahibi (Kinopovest). – Pyeslər: Bahar suları; Atayevlər ailəsi.

36. **Sən ey böyük yaradan.** Red. Güldanə Əmrullah qızı. – Bakı: Şərq-Qərb, 1997.– 162 s. – 1000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Sabir Rüstəm xanlı. İtirilmişlərin ağrısı. Xalq yazıçısı haqqında; Qabil. Fədai. Xalq

yazıçısı, qüdrətli dramaturq İlyas Əfəndiyevə. (Şer)

Son illərin povest və hekayələri: Xan qızı Gülsənublə Tarzən Sadıqcanın nağılı (Kiçik povest); Qaçaq Süleymanın ölümü (Kinopovest); Yusif və Esfir (Cavan və istedadlı sənətkar dostum M.Mirzəyevə ithaf edirəm); Vəzir Allahverdi xan və Bəhlul Danəndə; Abidin yuxusu; Həyatın əbədi ahəngi; Sağsağan; İsa-Musa; Sən ey böyük yaradan;

Xatirələr, düşüncələr: Hacı Axundun cənnət bağı necə oldu (Xatirə-hekayə); Çovğunlu bir qış günündə; Orfey quyudan çıxandan sonra nə gördü; Mənim ssenari macəram, yaxud Sara xanımı birinci dəfə eşidəndə; Şairənin qisməti (Nigar xanımı xatırlayarkən); Sabit Rəhman haqqında; Mənliyimiz və mədəniyyətimiz (Son 70 ildəki mənəvi aləmimizə bir nəzər); Qədimlərdən gələn səs (Yeni əlifbaya keçid və milliliyimiz haqqında düşüncələr).

37. **Söyüdlü arx.** Povest və hekayələr. Red. İsmayıl Qarayev. – Bakı: Gənclik, 1974. – 362 s. – 20 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Povestlər: Söyüdlü arx; Körpüsəlanlar. Hekayələr: Yun şal; Qırçı və qırmızı çiçək; Apardı sellər Saranı; Qarı dağı; Qəhrəman ilə bülbülün nağılı.

38. **Söyüdlü arx.** Roman. Red. M. Əfəndiyev – Bakı: Uşaqgəncneşr, 1959. – 220 s. – 10 000 nüsxə.

39. **Şamama. (Ş.Həsənova haqqında).** Red. H.Mehdi. – Bakı: Azərneşr, 1949. – 40 s. – 10 000 nüsxə.

40. **Şamama Həsənova.** Red. C.Məcnunbəyov. – Bakı: Uşaqgəncneşr, 1951. – 56 s. – 10 000 nüsxə.

41. **Torpağın sahibi.** Kinopovest. Red. Nurəddin Babayev. – Bakı: Uşaqgəncneşr, 1952. – 52 s. – 10 000 nüsxə.

42. **Üç roman.** Red. Musa Ələkbərli. – Bakı: Gənclik, 1987. – 534 s. – 45 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: Körpüsəlanlar; Üçatılan; Geriyə baxma, qoca.

43. **Üçatılan.** Red. Çingiz Əlioğlu. – Bakı: Gənclik, 1982. – 398 s. – 10 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: P o v e s t: Üçatılan. R o m a n: Körpüsəlanlar. P y e s: Sən həmişə mənimləsən. – İ. Salmanov Müasirlik duyğusu ilə. (Son söz)

44. **Zəmidə bir turac səslənirdi.** Orta yaşlı uşaqlar üçün hekayələr. Red. S.Hüseynova. – Bakı: Gənclik, 1967. – 71 s. – 10 000 nüsxə.

Kitabın içindəkilər: – Qoruqlarda; Yasəmən ağacı; Murad dayı; Ceyran ovu; Zəmidə bir turac səslənirdi; Ovçunun nağılı; İz ilə; Şəhərdən gələn ovçu; Yaylaq qonşumuz.

2. DÖVRÜ MƏTBUATDA VƏ MƏCMUƏLƏRDƏ DƏRC EDİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

a) ROMAN VƏ POVESTLƏR

45. **Altıncı nağıl.** («Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanından parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 2 oktyabr.

46. **Balaəminin aşıqlıyı və başına gələn qəribə əhvalatlar.** («Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanından bir parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 4 mart.

47. **Dağlar arxasında üç dost.** Roman //Azərbaycan. – 1963. – №7. – s.115-148; №8. – s.7-88; №9. – s.17-70, 90-115.

48. **Dağlar arxasında üç dost.** (Romandan parça) //Bakı. – 1963. – 11 sentyabr.

49. **Geriyə baxma qoca!** Roman //Azərbaycan. – 1980. – №7. – s.3-62; №8. – S1– 39; №9. – s.8-34.

50. **Xan qızı Gülsənubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı** //Günay. – 1996. – 25; 27 aprel.

51. **Xan çinar.** (Romandan parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1988. – 15 aprel.

52. **İlk görüş.** («Qarabağ axşamları» romanından bir parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 16 aprel.

53. **Kənddən məktublar.** Povest //Əfəndiyev İ. Kənddən məktublar. – Bakı: Azərənşr, 1939. – s.5-63.
54. **Körpüsəlanlar.** Roman //Kommunist. – 1960. – 7, 8, 9, 10, 11,13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21 sentyabr.
55. **Qaçaq Süleymanın ölümü** (Povest) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1993. – 30 iyul.
56. **Qaldırıcı kranın idilliyası.** (Eyni adlı povestdən parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1966. – 12 fevral.
57. **Qızıyərər çoban Mahmudun əhvalatı necə nağıl oldu.** («Geriyyə baxma qoca!» romanından parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1980. – 5 oktyabr.
58. **Sarıköynəklə Valehin nağılı.** Roman //Azərbaycan. – 1978. – №5. – s.47-78; №6. – s.3-90.
59. **Sarıköynəklə Valehin nağılı.** Roman. 1-ci kitabın sonu //Azərbaycan. – 1976. – №10. – s.3-57; №11. – s.20-84.
60. **Söyüdü arx.** Roman //Azərbaycan. – 1958. – №10. – s.35-54; №11. – s.23-115.
61. **Torpağın sahibi:** kinopovest //İnqilab və mədəniyyət. – 1952. – №11. – s.25-52.
62. **Üçatılan.** Povest //Ulduz. – 1981. – 1. – s.5-20; №2. – s.7-23; №3. – 2-21; №4. – s.4-19; №5. – s.12-31; №6. – s.28-34.

b) DRAM ƏSƏRLƏRİ

63. **Ağıllılar və dəlilər.** Dramatik komediya //Azərbaycan. – 1999. – №8. – s.9-36.
64. **Atayevlər ailəsi;** 4 pərdəli dram //Azərbaycan. – 1955. – №1. – s.14-49.
65. **Atayevlər ailəsi.** (Pyesdən bir parça) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 3 iyul.
66. **Bahar suları.** //İnqilab və mədəniyyət. – 1948. – №12. – s.17-55.
67. **Büllur sarayda** //Azərbaycan. – 1987. – №8. – s.68-100.
68. **Xurşudbanu Natəvan.** İki hissədə pyes //Azərbaycan. – 1985. – №11. – s.22-65.
69. **İntizar.** //M.Hüseyn. Əsərləri. 10 cildə, 8-ci cild. – Bakı: Yazıçı, 1978. – s.266-314 – /M.Hüseynlə birlikdə/.
70. **İntizar.** Pyesdən bir pərdə //Ədəbiyyat qəzeti. – 1944. – 4 may /M.Hüseynlə birlikdə yazılmışdır/.
71. **İradə.** Kinossenari //Vətən uğrunda. – 1942. – №2. – s.21-26 /İmran Qasimovla birlikdə yazılmışdır /.
72. **Qəribə oğlan.** (Üç pərdəli komediya) //Azərbaycan. – 1974. – №9. – s.121-165.

73. **Mahnı dağlarda qaldı.** (Üç pərdəli dram) //Azərbaycan. – 1971. – №9. – s.39-86.
74. **Məhv olmuş gündəliklər** //Azərbaycan. – 1970. – №7. – s.49-87.
75. **Mənim günahım.**//Azərbaycan. – 1969. – №4. – s.126-166.
76. **Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali.** İki hissəli faciə //Azərbaycan. – 2000. – №11. – s.16-41.
77. **Sən həmişə mənimləsən** //Azərbaycan. – 1965. – №7. – s.43-87.
78. **Şeyx Xiyabani** //Azərbaycan. – 1988. – №7. – s. 17-53.
- 78*. **Tənha iydə ağacı** //Azərbaycan. – 2001. – №8. – s.14-41.
79. **Unuda bilmirəm.** (Üç hissəli pyes) //Azərbaycan. – 1970. – №3. – s.108-142.
80. **Yadigar.** (Ssenaridən parçalar) //Gənc işçi. – 1940. – 12 may.

c) HEKAYƏLƏR

81. **Abidin yuxusu** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1991. – 28 iyun.
82. **Aydınlıq gecələr** //Revolyusiya və kultura. – 1941. – №3. – s.46-64.
83. **Bahar buludları** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 18, 25 sentyabr.

84. **Balıqçılar.** Kinonovella //Vətən uğrunda. – 1942. – №12. – s.12-16.
85. **Berlində bir gecə** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1939. – 26 yanvar; 1999. – 26 noyabr.
86. **Cavan yolçu** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 10 mart.
87. **Ceyran ovu** //Pioner. – 1947. -№2. – s.16.
88. **Cəbhə dostları** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1942. – 21 yanvar.
89. **Daş hasar** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 3 aprel.
90. **Durnanın günahı** //Vətən uğrunda. – 1942. – №9. – s.36-41; Vətən səsi. – Bakı: Azərneşr, 1945. – s.257-267.
91. **Görüş** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1951. – 17 oktyabr; Yaradan əllər. – Bakı: Azərneşr, 1962. – s.100-110.
92. **Gözlənilməyən sevgi** //Revolyusiya və kultura. – 1939. – №5. – s.64-70.
93. **Gül satan** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 10 mart.
94. **Gülaçar** //Azərbaycan qadını. – 1953. – №5. – s.16-19.
95. **Gülaçar** //Azərbaycan sosialist kənd təsərrüfatı. – 1953. – №6. – s.14-16; Yaradan əllər. – Bakı: Azərneşr, 1962. – s.110-131; Ədəbiyyat qəzeti. – 1941. – 5 yanvar.

96. **Hacı Axundun cənnət bağı necə oldu.** Xatirə-
hekayə //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 4 mart.
97. **Henrixin üsyanı** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1941. –10
oktyabr.
98. **Həyatın əbədi ahəngi** //Ədəbiyyat qəzeti. –
1991. – 28 iyun.
99. **Xəncər** //İnqilab və mədəniyyət. – 1948. – №5. –
s.25-37.
100. **İsa-Musa** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1991. – 28 iyun.
101. **İz ilə** //Azərbaycan sovet uşaq ədəbiyyatı antolo-
giyası. – Bakı: Gənclik, 1976. – s. 199-204; Pio-
ner. – 1950. – №3. –s.3-6
102. **Qarı dağı** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1944. – 24 aprel.
103. **Qəhrəman ilə bülbülün nağılı** //Ədəbiyyat qə-
zeti. – 1944. – 1 mart.
104. **Qəhrəmanın nişanlısı** //Ədəbiyyat qəzeti. –
1942. – 3 sentyabr.
105. **Qırçı və qızıl gül** //Ədəbiyyat və incəsənət. –
1962. – 12 may; Salam Azərbaycan! (Azərbay-
can şair və nasirlərinin əsərləri). – Bakı: Gənclik,
1970. – s.167-181.
106. **Qoruqlarda.** //Pioner. – 1948. – №5. – s. 13-16;
№6. – s.4-7.
- 106*. **Muğan gözəli** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1941. – 5
yanvar
107. **Murad dayının sevinci** //Pioner. -1948.– №10. –
s.4-7.
108. **Sağsağan.** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1991.– 28 iyun.
109. **Sən ey böyük yaradan!** //Ədəbiyyat qəzeti. –
1991. – 28 iyun.
110. **Sən ey qadir məhəbbət /** //Ədəbiyyat qəzeti. –
1943. – 1 dekabr.
111. **Su dəyirmanı** //Azərbaycan. – 1954. – №11. –
s.24-49.
112. **Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə** //Ədə-
biyyat və incəsənət. – 1973. – 20 oktyabr.
113. **Şəhərdən gələn ovçu** //Ədəbiyyat və incəsənət.
– 1956. – 12 may
114. **Tar çalındı** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1943. – 14
sentyabr.
115. **Turac** //Pioner. – 1947. – №1. – s. 7-8.
116. **Yaylaq qonşumuz** //Azərbaycan. – 1955. – №7.
–s.9-17.
117. **Yasəmən ağacı** //Pioner. – 1948. – №1. – s.3-4.
118. **Yun şal** //Azərbaycan hekayələri. İki cildə. – 2-
ci cild. – Bakı: Uşaqgəncləş, 1959. – s.325-366;
Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 10 fevral.
119. **Yusif və Esfir.** (Sənətkar dostum Mikayıl Mir-
zəyevə ithaf edirəm) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1991.
– 15 mart.

120. **Zəmidə bir turac səslənirdi** //Azərbaycan sovet uşaq ədəbiyyatı antologiyası. – Bakı: Gənclik, 1976. – s. 197-199.

ç) OÇERKLƏR

121. **Aprel mahnısı** //Kommunist. – 1946. – 28 aprel.

122. **Bizim adamlar** //Kommunist. – 1950. – 29 mart.

123. **Buruqlar arasında** //Yeni yol. – 1938. – 2 noyabr.

124. **Dağlarda sovxoz** // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1953. – 1 avqust.

125. **Dalğalar səslənən yerdə** //Kommunist. – 1948. – 5 mart

126. **Dənizdə** //Kommunist. – 1950. – 18 yanvar.

127. **Əmək adamları** //Kommunist. – 1951. – 18-19 dekabr.

128. **Fədakar neftçi** (Ağasəf Bağırov haqqında) //Kommunist. – 1951. – 30 yanvar.

129. **Gənc usta** //Pioner. – 1950. – №6. – s.5-9; №8. – s.7-10.

130. **Gənc ustalar** //Kommunist. 1950. – 24 may.

131. **Gəray Əsədov kolxozu** //Kommunist. – 1948. – 5 mart.

132. **Göyərçin** //Azərbaycan (Təbriz). – 1945. – №1.–s.42-43.

133. **Xoşbəxt uşaqlar** //Azərbaycan gəncləri. – 1952. – 13 avqust.

134. **Mənim qohumum çoban Rəşid** //Kommunist. – 1965. – 1 iyun.

135. **Pambıq tarlalarında** //Kommunist. – 1952. – 16 iyul.

136. **Pambıqçuların sevinci** //Kommunist. – 1953. – 22 oktyabr.

137. **Sosialist şəhəri Sumqayıtda** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 4 noyabr.

138. **Tikintinin adamları** //Samur çayı. – Bakı: Azər-nəşr, 1939. – s.26-29.

139. **Yaradıcılıq** //Kommunist. – 1953. – 5 iyul.

140. **Yeni kənd, yeni adamlar** //Kommunist. – 1950. – 7,8 iyul.

141. **Yeni şəhərdə** //Kommunist. – 1951. – 4 noyabr.

d) MƏQALƏLƏR

142. **«Antonio və Kleopatra»** (V.Şekspirin eyni adlı əsərinin tamaşası haqqında) //Bakı. – 1964. – 13 may.

143. **Arzuların nümayişi.** (1 May münasibətilə) //Kommunist. – 1983. – 1 may.

144. «Aslan yatağı». (M.Təhmasibin eyni adlı əsərinin Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1942. – 11 aprel.
145. Aşağı mətbuata rəhbərliyi canlandırmalı //Yeni yol. – 1938. – 27 dekabr.
146. Azadlıq carçısı. (C.Cabbarlı-70) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1969. – 4 yanvar.
147. Azərbaycan kino sənəti nə üçün geridə qalır? //Ədəbiyyat qəzeti. – 1952. – 16 noyabr (İ.Qasımov və H.Seyidbəyli ilə birlikdə).
148. «Azərbaycan qadını» jurnalının səhifələrində. (Jurnalda gedən bəzi nöqsanlar haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1953. – 27 iyun.
149. Azərbaycan Respublikası uşaq yaradıcılığı olimpiadası //Ədəbiyyat qəzeti. – 1940. – 15 iyul
150. Azərbaycan sovet dramaturgiyası //Azərbaycan. – 1954. – №7. – s.148-170.
151. Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında yaradıcılıq hesabatında çıxışı //Ədəbiyyat qəzeti. – 1944. – 23 mart.
152. Azərbaycan yazıçılarının üçüncü qurultayı //Kommunist. – 1958. – 30 noyabr.
153. Bağlar şəhəri. (Quba haqqında) //Kommunist. – 1957. – 25 oktyabr.
154. Bahar duyğuları //Bakı. – 1968. – 20 mart.
155. Bahar əhvalatları. (Yazıçının qeydləri) //Kommunist. – 1966. – 27 may.
156. Bahara alqış! //Kommunist. – 1967. – 21 mart.
157. «Bakıdan Göy gölə». (Eyni adlı kinofilm haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1947. – 19 noyabr.
158. «Bataqlıq saldatları». (Eyni adlı filmə resenziya) //Yeni yol. – 1938. – 14 dekabr (Ə.Bəbirliyə birlikdə).
159. Bəşəriyyətin müqəddəratı üçün yüksək məsuliyyət //Kommunist. – 1986. – 21 avqust.
160. Bir neçə söz. (S.Rəhmanın komediyaları haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1973. – 17 mart.
161. Bir yay axşamı. (S.Rəhimovun vəfatı münasibətilə) //Azərbaycan. – 1983. – №11. – s.95.
162. Biz istərdik (Zaqafqaziya respublikalarında tərcümə edilən əsərlər haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1973. – 6 yanvar.
163. Biz ürək dostuyuq! Bizim yolumuz xalqın birliyi yoludur. //Azərbaycan kommunisti. – 1988. – №4. – s.13-15.
164. Biz və illər //Kommunist. – 1965. – 1 yanvar.
165. Biz Vurğunu görmüşük. («Ulduz» jurnalının sorğusuna cavab) //Ulduz. – 1976. – №9. – s. 36-37.
166. Bizim baharımız //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 1 may.

167. **Bizim sevincimiz.** (Sovet yazıçılarının İkinci Ümumittifaq qurultayı haqqında) //Azərbaycan. – 1955. – №2. – s.20-22.
168. **Bizim sorğu. Redaksiyanın suallarına yazıçının cavabı** //Azərbaycan. – 1982. – №1. – s. 100-104.
169. **Bizim sosialist vətənimiz** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1952. – 6 noyabr.
170. **Boy çiçəyi.** (Müəllif «Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1964. – 25 dekabr.
171. **Böyük bayram şərəfinə** //Kommunist. – 1957. – 14 sentyabr.
172. **«Böyük dayaq» romanı haqqında** (M.İbrahimo­vun eyni adlı əsəri) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 5 oktyabr.
173. **Böyük dostluq.** (SSRİ-nin təşkil olunmasının 50 illiyi haqqında) //Bakı. – 1972. – 29 dekabr.
174. **Böyük dostluq.** (*Ukraynanın Rusiya ilə birləşməsinin 300 illiyi münasibətilə*) //Kommunist. – 1954. – 25 may.
175. **Böyük həvəs, yüksək bədiiliklə!** //Kommunist. – 1963. – 26 mart.
176. **Böyük humanist.** (*Abdulla Şaiq-90*) //Azərbaycan. – 1972. – №3. – s.157-164.
177. **Böyük xalq şairi.** (*S.Vurğun-50*) //Təbliğatçı. – 1956. – №5. – s.57-62.
178. **Böyük ilhamla... sənətkarlıqla...** (*Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında*) //Kommunist. – 1964. 11 mart.
179. **Böyük qayğı, böyük məhəbbət.** (*SSRİ pul islahatı, ərzaq və sənaye malları üçün kartoçkaların ləğv edilməsi haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1947. – 18 dekabr.
180. **Böyük ümidlər baharı** //Bakı. – 1961. – 30 aprel
181. **Bütün əsərlərimi qəlbimə yaxın bilirəm.** (*Yazıçının 80 illiyi ilə əlaqədar müsahibə. Yazdı Mehriban xanım*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may.
182. **Cavan dramaturqlar** //Azərbaycan. – 1955. – №12. – s.135-146.
183. **Çətinliklərə dözməyə məcburuq.** (*Yazıçı ilə müsahibəni apardı Kamilə Nemət*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1992. – 6 noyabr.
184. **Çiçəklənən mədəniyyətimiz** //Azərbaycan. – 1957. – №11. – s. 18-23.
185. **Çox dəyərli yaradıcılıq ömrü.** (*Mir Cəlal-60*) //Kommunist. – 1968. – 18 may.
186. **Çovğunlu bir qış günündə. Xatirələrlə başbaşa** //Ulduz. – 1988. – №6. – s.2-7.

187. **Dalğalar arasında həyat...** (*«Xəzər neftçiləri haqqında dastan» adlı filmə rəy*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 1 yanvar.
188. **Daşların poeziyası.** (*Ə.Kürçaylının «Ədəbiyyat və incəsənət» qəzetində dərc etdirdiyi «Daşlar» silsiləsindən olan şerləri haqqında*) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 25 noyabr.
189. **Dinc quruculuq ili.** (*Yeni il münasibəti ilə*) // Azərbaycan gəncləri. – 1952. – 31 dekabr.
190. **Dostluq töhfələri. Açıq məktub.** (*A.Abdullanın Ukrayna ədəbiyyatından tərtib və tərcümə etdiyi kitablar haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1980. – 8 fevral.
191. **Dostum haqqında söz.** (*Hüseyn Abbaszadə-70*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1992. – 20 noyabr.
192. **Dostumuzu xatırlayarkən.** (*Əli Vəliyev haqqında*) //Azərbaycan. – 1987. – №5. – s.117-131.
193. **Dövrümüzün tələbi.** (*Dramaturgiya və müasirlik*) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1960. – 29 oktyabr.
194. **Dövrün böyük ideyalarını əks etdirən əsərlər uğrunda** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 24 mart.
195. **Dramaturgiyamız böyük vəzifələr qarşısında** //Kommunist. – 1961. – 26 aprel.
196. **Dramaturgiyamızın bəzi məsələləri haqqında** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1953. – 14 noyabr.
197. **Dramaturgiyamızın bəzi vəzifələri haqqında** (*Yazıçılardan V qurultayının materiallarından*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1971. – 19 iyun.
198. **Dramaturq və teatr.** (*Yazıçı ilə söhbət*) //Bakı. – 1980. – 16 oktyabr.
199. **Dühanın güdrəti.** (*L.N.Tolstoy haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 9 sentyabr.
200. **Dünya geniş olsa da.** (*Cəfər Cabbarlı-75*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 15 sentyabr.
201. **Dünyadan talecə incimiş adamların yazıçısı.** (*Müsaibəni apardı İsbəğlu*) //Xəzər. – 1992. – №1-2. – s.31-37.
202. **Duyğuların estafeti.** (*Professor Əhəd Bağırzadə haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1983. – 29 iyul.
203. **Ədəbi axtarışda.** (*Afaq Məsudun yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1985. – 13 sentyabr.
204. **Ədəbi ictimai fikrimizin salnaməsi** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 10 iyul.
205. **Ədəbi tənqidimiz barədə bəzi fikirlər: mülahizələr, mübahisələr** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1983. – 28 yanvar.
206. **«Əfsanəli dağlar».** (*Ə.Məmmədخانlının eyni adlı əsəri haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. 1940. – 23 fevral.

207. «Ələmdən-nəşəyə». (S.Rüstəmin ədəbi yaradıcılığının 30 illiyi münasibətilə) //Ədəbiyyat və incəsənət. –1954. – 30 yanvar.
208. Əli Tudə. (*Şairin yaradıcılığı haqqında*) //Kommunist. – 1948. – 17 yanvar; Sovet Ermənistanı. – 1948. – 1 yanvar.
209. Ən səmimi, ən coşqun hisslərlə... (*Asiya və Afrika yazıçılarının Daşkənd konfransı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 4 oktyabr.
210. Əsəri də, tamaşanı da istedad yaradır. (*Xalq yazıçısı ilə müsahibəni apardı C.Yusifzadə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1987. – 22 may.
211. Fəxr edirik! (*Bir qrup Azərbaycan yazıçılarında hökumət mükafatlarının verilməsi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1980. – 23 may.
212. Fərəhli hadisə. (*S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrının 50 illiyi münasibətilə*) //Kommunist. – 1972. – 6 fevral.
213. «Fəryad» haqqında mülahizələr. (*Mehdi Hüseynin əsərinə resenziya*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1946. – 3 iyul.
214. Fəzanın fəthi. (*Sovet peykləri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 24 may.
215. «Fırtına» (*Sovet dramaturqu Bill-Belotserkovskinin əsəri Mossovet adına teatrın Bakıda qastrol tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 10 iyun.

216. Fikrimizin tərcümanı. (*«Azərbaycan» jurnalının 50 illiyi*) //Azərbaycan. – 1973. – №3. – s.112.
217. Geniş yaradıcılıq üföqləri. (*S.Rəhimovun yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 31 oktyabr.
218. Gələcək günlər. (*Mingəçevir şəhəri haqqında*) //Kommunist. – 1946. – 5 dekabr.
219. Gələcəyə çağırış //Kommunist. – 1978. – 21 noyabr.
220. Gənc bir dramaturq haqqında. (*Səttar Axundovun pyesləri haqqında*). – //Ədəbiyyat qəzeti. 1948. – 31 mart.
221. Gənc nəslin tərbiyəsi uğrunda. (*«Gəncliyin səsi» almanaxında əsərləri dərc edilmiş yazıçılar haqqında*) //Gəncliyin səsi. 1-ci kitab – Bakı, 1955. – s.3-6.
222. Gənclik ehtirası. (*S.Rüstəmin anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə*) //Kommunist. – 1986. – 16 mart.
223. «Gənclik» povesti. (*S.Qədirzadənin eyni adlı əsəri haqqında*) //Azərbaycan. – 1953. – №7. – s.165-170.
224. «Göy göl düşüncələri» haqqında. (*Zeynal Xəlilin şerləri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 23 dekabr.

225. **Göy qurşağıtək...** (*Tahir Salahovun SSRİ Dövlət mükafatına layiq görülməsi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1968. – 16 noyabr.
226. **Gözəl hədiyyə.** (*Bakıda Aktyor evinin istifadəyə verilməsi haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1971. – 9 oktyabr.
227. **Gözəl insan.** (*Şair Ə.Əlibəyli haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1968. -11 may.
228. **Gözəl sənətkar.** (*O.Sarıvəlli – 50*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 19 dekabr.
229. **Gözəl tamaşalar yaradın!** (*Kirovabad Dövlət Dram Teatrı haqqında*) //Kommunist. – 1958. – 24 aprel.
230. **Gözəllik haqqında qeydlər** //Azərbaycan qadını. – 1964. – №3. – s.18.
231. **Hökim-yazıçı.** (*Ə.Ağabəylinin anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1983. – 11 mart.
232. **Həqiqi sənət yollarında** (*Yazıçı ilə müsahibə. Qələmə aldı Dilsuz*) //Azərbaycan. – 1984. – №5. – s.107-111.
233. **Hər bir əsərim ömrümün bir parçasıdır.** (*Yazıçı ilə müsahibəni apardı A.Əmrahoglu*) //Ulduz. – 1990. – №9. – s. 60-66.
234. **«Həyat» yeni quruluşda.** (*M.İbrahimovun eyni adlı pyesinin ADDT-da tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 9 oktyabr.

235. **Həyatı dərindən öyrənək!** //Ədəbiyyat qəzeti. 1951. – 5 iyun.
236. **Həyatla daim təmasda. Sənətkar və zaman.** (*Söhbəti yazdı M.Həsənzadə*) //Kommunist. – 1981. – 27 dekabr.
237. **Xalq işinin yetişdirmələri** //Kommunist. – 1939. – 15 dekabr (*V.Seyidzadə ilə birlikdə*).
238. **Xalq yazıçısı.** (*Əli Vəliyev haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 14 sentyabr.
239. **Xalqın istedadı.** (*Azərbaycan xalqının qədim və zəngin mədəniyyəti haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1970.– 1 oktyabr.
240. **Xalqlar dostluğunun bayramı** (*Azərbaycan-özbək ədəbiyyatı həftəsi münasibətilə*) //Kommunist. – 1960. – 5 may.
241. **Xalqlar sülh bayrağı altında birləşir** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1950. – 17 oktyabr.
242. **Xalqların iradəsi sarsılmazdır.** (*ABŞ-in xarici siyasəti haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1952. – 5 aprel.
243. **Xalqların iradəsi sarsılmazdır.** (*Sülh uğrunda mübarizə haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. 1951. – 6 oktyabr.
244. **Xanəndəlik və müğənnilik sənəti haqqında** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 17 sentyabr.
245. **«Xəzər üzərində şəfəq».** (*İ.Qasımovun eyni adlı əsərinin S.Vurğun adına Rus Dram Teatrında*)

- tamaşası haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1950. – 11 iyun.
246. **Xoşgünabinin hekayələri haqqında** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 22 aprel.
247. **İlham mənbəyimiz xalqdır** //Bakı. – 1971. – 14 iyul.
248. **İllər və nəsillər** //Kommunist. – 1966. – 29 mart.
249. **İnam yoluna çıraq tutulsun gərək.** (*Yazıçı ilə müsahibəni yazdı A.Niftəliyev*) //Kommunist. – 1989. – 15 yanvar.
250. **«İntiqam».** (*Cahanbaxşın eyni adlı kitabı haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1940. – 11 fevral.
251. **İstedad və mövzu.** (*Müasir dramaturgiyamız haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1971. – 15 may.
252. **İstedadın sönməzliyi.** (*S.Rüstəm-70*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 27 mart.
253. **İstedadlı nasir.** (*Mir Cəlal-50*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 26 aprel.
254. **Kamil sənət abidələri yaradaq!** //Azərbaycan. – 1959. – №6. – s. 37-39.
255. **Karvan gedir** (*F.Şuşalıya açıq məktub*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1990. – 8 mart.
256. **«Kəndçi qızı» haqqında fikirlər.** (*M.İbrahimovun eyni adlı komediyası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1963. – 26 yanvar.

257. **Kərəmovçuluğa atəş!** (*S.Rəhmanın «Toy» komediyası haqqında*) //Kommunist. – 1964. – 5 yanvar.
258. **Kolxoz həyatından roman.** (*Yazıçı yaradıcılıq planları haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1947. – 1 yanvar.
259. **Kommunizm bayrağını daha da yüksəldək** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1953. – 7 mart.
260. **«Qara daşlar».** (*Eyni adlı kinofilm haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 5 may.
261. **Qaraqum çöllərində.** (*Türkmənistan kanalının çəkilməsi haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1950. – 17 sentyabr.
262. **«Qartal» haqqında bir neçə söz. Cənubdan səslər.** (*Cənubi Azərbaycan şairi Gəncəli Səbahinin eyni adlı kitabı haqqında*) //Azərbaycan müəllimi. – 1982. – 10 mart.
263. **Qiymətli əsər.** (*İ.Qasımov və H.Seyidbəylinin «Uzaq sahillərdə» povesti haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 13 fevral.
264. **Qubanın bağları.** (*Yazıçı və beşillik*) //Kommunist. – 1978. – 4, 5, 8 oktyabr.
265. **Qüdrətli sənətkar.** (*Q.Qarayev haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1968. – 25 may
266. **Qürur hissi.** (*Yeni il və yazıçıların vəzifələri*) //Kommunist. – 1971. – 22 dekabr.

267. **Lənkəranın üfüqləri** //Kommunist. – 1974. – 4 aprel.
268. **Markar Davtyan.** (Azərbaycan Ali Sovetinə deputatlığa namizəd haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1951. – 15 fevral.
269. **May bayramı** //Kommunist. – 1948. – 1 may.
270. **May səhəri** //Azərbaycan gəncləri. – 1952. – 1 may.
271. **Mədəniyyətimizin parlaq ulduzu.** (*M.F.Axundov 170*) //Azərbaycan. – 1982. – №10. – s. 19-20.
272. **Məhəbbətlə, hörmətlə...** (*Q.Sundukyan-150*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 22 may.
273. **Mənəvi sərvətimiz** (*Yazıçı ilə müsahibəni apar-dı Ə.Məmmədov*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1984. – 11 may.
274. **Mənəvi yüksəliş aynası.** (*Teatrımızın inkişaf haqqında*) //Bakı. – 1969. – 13 sentyabr.
275. **«Mənim analı dünyam»** (*C.Əlibəyovun eyni adlı romanı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 15 iyun.
276. **Mənim arzularım.** (*Azərbaycan teatrının inkişaf yolları haqqında*) //Kommunist. – 1986. – 7 sentyabr.
277. **Mənim 1967-ci ilim.** (*Yazıçı ilə müsahibə*) //Bakı, 1967. – 30 dekabr.

278. **Mənim Nuriyəm.** («Söyüdlü arx» romanı haqqında) //Azərbaycan qadını. – 1960. – №4. – s. 23.
279. **Mənim ölkəm** //Kommunist. – 1962. – 30 dekabr.
280. **Mənim ssenari macəram, yaxud Sara xanımı ilk dəfə eşidəndə.** (*Sara Qədimova haqqında xatirə*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1993. – 5 fevral.
281. **Mənliyimiz və mədəniyyətimiz.** (*Son 70 ildəki mənəvi aləməmizə bir nəzər*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1991. – 11 yanvar.
282. **Mərdlik ocağı.** (*Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının 100 illiyi münasibətilə*) //Kommunist. – 1974. – 31 may.
283. **1964-cü il haqqında düşünərkən...** //Bakı. – 1963. – 31 dekabr.
284. **Mirzə İbrahimov** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 1 mart.
285. **Mövzu və sənətkarlıq** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1970. – 4 aprel.
286. **Muğan mübarizədə.** (*Yazıçı və həyat*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1962. – 6 oktyabr.
287. **Muğan və müasirlik** //Mədəniyyət. – 1992. – 13 fevral.
288. **Müasir problemlər yazıçısı.** (*H.Abbasadə-60*) //Kommunist. – 1982. – 23 noyabr.

289. Müasirlərimiz tərənnüm olunacaqdır //Bakı. – 1966. – 31 oktyabr.
290. Müasirlik böyük şərtidir. (Müəllif «Sarıköynək-lə Valehin nağılı» romanı haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
291. Müasirlik diqqət mərkəzində olanda. (İmran Qasimov-60) //Ulduz. 1978. -№ 3. – s.12-13; Azərbaycan. – 1978. – №11. – s. 178-180.
292. Müasirlik. Sənətkarlıq. Xəlqilik. (Musiqimiz haqqında bəzi qeydlər) //Kommunist. – 1980. – 3 iyul.
293. Müasirlik uğrunda. (Azərbaycan romanının yaradıcılıq problemləri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1963. – 7 sentyabr.
294. Müasirliyi sevirəm //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1967. – 11 may.
295. Mübariz şair. (S.Rüstəm-50) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 25 noyabr.
296. «Müharibə» romanı haqqında. (Ə.Əbülhəsənin eyni adlı əsərinin çapdan çıxması münasibətilə) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1948. – 16 fevral.
297. «Müsbəti Fəxrəddin». (N.B.Vəzirovun eyni adlı əsərinin Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1940. – 26 may.
298. Namuslu fəhlələrin sırasını çoxaltmalı //Yeni yol. – 1939. – 4 yanvar.
299. Natəvan. (Şairənin yaradıcılığı haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1942. – 31 may. /M.Hüseynlə birlikdə/.
300. Nəsrimiz sosialist realizmi yollarında //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 9 iyun.
301. Nəsrimizdə istehsalat sahələrinin təsviri //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 4 dekabr.
302. Nəsrimizdə sənətkarlıq uğrunda //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 26 mart.
303. Nigar Rəfibəyli haqqında //İbrahimov Nazim. Rəsul Rza, Nigar rəfibəyli. (Foto-kitab). – Bakı: Azərbaycan nəşriyyatı, 2001. – s.164-165.
304. Nikolay Ostrovski. (Anadan olmasının 50 illiyi) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 25 sentyabr.
305. Nizami vətəni. (Yazıçı və həyat) //Kommunist. – 1965. – 25 iyul.
306. Noyabr düşüncələri //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1962. – 8 dekabr.
307. Od-su qonşumuz. (Azərbaycanda Gürcüstan mədəniyyəti öngünlüyü münasibətilə) //Kommunist. – 1971. – 15 aprel.
308. Öngünlüyə yeni nailiyyətlə gedirik. (Moskvada Azərbaycan mədəniyyəti öngünlüyü) //Azərbaycan. – 1959. – №5. – s.8-13.
309. Onu xatırlarkən. (S.Vurğuni haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 28 mart.

310. **Orfey quyudan çıxandan sonra nə gördü.** (*Müğənni Ağabala Abdullayev haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1992. – 10 yanvar.
311. **Özbək musiqi, mahnı və rəqs ansambli Bakıda** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1940. – 26 iyul.
312. **Parlaq istedad.** (*S.Rəhimov-60*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1960. – 9 aprel.
313. **Parlaq ulduz.** (*Ü.Hacıbəyov-100*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1985. – 4 oktyabr.
314. **Poladtək möhkəm.** (*Yazıçı yaradıcılıq planları haqqında*) //Bakı. – 1972. – 21 iyul.
315. **Sabit Rəhman haqqında: Müasirlər yazmasa** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 13 oktyabr.
316. **Sevinc və ilham çeşməsi** //Kommunist. – 1961. – 6 sentyabr.
317. **Səadətə, kommunizmə səs verdilər** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1953. – 19 mart. /Tələt Əyyubovla birlikdə/.
318. **Səhnəmizin fəxri.** (*Fatma Qədrinin anadan olmasının 50 illiyi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 26 may.
319. **Səmimi duyğular.** (*Xalqlar dostluğu mövzusu*) //Sovet Ermənistanı. – 1960. – 24 yanvar.
320. **Sənət güzəşti sevmir.** (*Yazıçı ilə söhbəti yazdı S.Səxavət*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 11 dekabr.
321. **Sənətkar və zaman.** (*Yazıçı ilə müsahibəni apardı N.Əsədli*) // Şəhriyar. – 1995. – 24 mart.
322. **Sənətkarın ömür qüdrəti** (*Cəfər Cabbarlı -80*) //Ulduz. – 1979. – №3. – s.12-13.
323. **Sənətkarın taleyi.** (*Rejissor Adil İskəndərov haqqında*) //Azərbaycan. – 1987. – №5. – s.117-131.
324. **Sənin böyük əməllərin.** (*Kənd əməkçilərinin hünəri haqqında*) //Azərbaycan kənd təsərrüfatı. – 1959. – 7 noyabr.
325. **Sizi xatırlarkən.** (*S.S.Axundov-90*) //Kommunist. – 1966. – 19 yanvar.
326. **Son illərdəki dramaturgiyamız haqqında** //Azərbaycan. – 1959. – №2. – s.210-224.
327. **Sovet adamı** //Bakı. – 1958. – 31 dekabr.
328. **Sovet adamının dolğun təsviri** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 28 sentyabr.
329. **«Sovet Azərbaycanı».** (*Eyni adlı kinofilm haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1951. – 5 may.
330. **Sovet yazıçılarının üçüncü Ümumittifaq qurultayı və ədəbiyyatımızın vəzifələri** //Azərbaycan. – 1959. – №8. – s.151-161.
331. **Sözü zaman deyəcək.** (*Xalq yazıçısı ilə müsahibə. Apardı V.Yusifli*) //Mədəniyyət. – 1991. – 20 fevral.
332. **Sülh hamımızın arzusudur** //Bakı. – 1983. – 31 dekabr...

333. **Sülh və azadlıq baharı** //Kommunist. – 1956. – 1 may.
334. **Sülh və xoşbəxtlik ili** //Kommunist. – 1956. – 1 yanvar.
335. **Sülhə, gələcəyə inam hissi ilə** //Kommunist. – 1986. – 31 yanvar.
336. **Sürət... sürət...** (*Yazıcının yeni il arzuları*) //Kommunist. – 1968. – 1 yanvar.
337. **Şair-vətəndaş.** (*Xalq şairi R.Rzanın anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1970. – 13 iyun.
338. **Şairənin qisməti** (*Nigar xanımı xatırlayarkən*) //Sən ey böyük yaradan. – Bakı, 1997. – s.125.
339. **Şairin heykəli.** (*Bakıda Sabirin heykəlinin açılışı münasibətilə*). – //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 10 may.
340. **Şairin lirası.** (*B.Vahabzadənin SSRİ Dövlət mükafatına layiq görülməsi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1984. – 16 noyabr.
341. **Şelli bağları...** (*Yazıcının Ağdam rayonundan qeydləri*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1953. – 17 oktyabr.
342. **Şərəf və iftixar işi** //Yeni yol. – 1939. – 12 fevral.
343. **Şöhrətli diyar.** (*Respublikamızın subtropik zonası olan Lənkəran və Masallı rayonları haqqında*) //Kommunist. – 1979. – 1 may.
344. **Şuşa yollarında.** (*Yol qeydləri*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1949. – 6 oktyabr.
345. **Tarzən.** (*Q.Pirimovun anadan olmasının 75 illiyi*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 30 oktyabr.
346. **Teatr qayğıları.** (*Yazıçı ilə müsahibə. Yazdı Ə.Məmmədov*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1985. – 24 may.
347. **Teatr və dramaturgiya məsələləri. Mülahizələr.** (*Müsahibəni apardı T.Mütəllibov*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1986. – 3 yanvar.
348. **Təmiz və nikbin insan.** (*Yazıçı Ə.Ağabəyli haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1993. – 12 mart.
349. **Təmiz və səmimi duyğular.** (*R.Rza haqqında*) //Rəsul Rza xatirələr işığında. Tərt. edəni Anar. – Bakı: Azərbaycan Milli Ensiklopediya nəşriyyəti, 2001. – s.29-30.
350. **«Tənək» povesti haqqında qeydlər.** (*M.Davtyanın eyni adlı əsəri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 22 yanvar.
351. **Tənqidçi həyatımızı irəli aparan yenilikləri duymalıdır.** (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında tənqidə dair müşavirədə çıxışı*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1949. – 5 iyul.
352. **Təskinliyimiz.** (*Rəsul Rzanın vəfatı münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 10 aprel; Rəsul Rza xatirələr işığında. Tərt. edəni Anar. –

- Bakı: Azərbaycan Milli Ensiklopediya nəşriyyatı, 2001. – s.495-496.
353. **Tofiq Kazımovu xatırlayarkən. Xatirələr, duyğular** //Azərbaycan. – 1988. -№2. – s. 126-145.
354. **Torpağın ətri** //Azərbaycan pioneri. – 1965. – 5 oktyabr.
355. **Unudulmaz yazıçı, böyük humanist. (Abdulla Şaiq-90)** //Kommunist. – 1971. – 5 may.
356. **Uşaqlar üçün yeni əsərlər yazaq** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 2 iyul.
357. **Uşaqlarımız üçün ləyaqətli əsərlər yaradaq!** (*Azərbaycan Yazıçıları İttifaqının uşaq ədəbiyyatına həsr olunmuş plenumundakı məruzəsi*) //Azərbaycan. – 1966. – №12. – s.177-185.
358. **Vətən sevgisi. (Hərbi xidmətə çağırılmış gənclər haqqında)** //Kommunist. – 1939. – 6 sentyabr.
359. **Vətəndaşlıq ləyaqəti. (Həmidə xanımın «Mirzə Cəlil haqqında xatirələrim» kitabı barədə)** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 3 aprel.
360. **«Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük».** (*N.B.Vəzirovun eyni adlı əsərinin tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 7 may.
361. **Yaradıcılıq ömrü** //Kommunist. – 1968. – 18 may.
362. **Yaradıcılıq proqramımız. (Yazıçı gələcək planları haqqında)** //Ədəbiyyat qəzeti. 1948. – 28 avqust.
363. **Yazıçının qeydləri. (Ə.Vəliyevin «Çiçəkli» romanı haqqında)** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1952. – 25 aprel.
364. **Yeni əsərlərlə cavab verək!** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1956. – 18 mart.
365. **Yeni hisslər, yeni fikirlər və yüksək səviyyə uğrunda. (Ə.Cəmil, N.Xəzri, Q.Qasımzadə, Ə.Kürçaylının 1961-ci il yaradıcılığı haqqında)** //Azərbaycan. – 1961. – №7. – s.185-192.
366. **Yeni il anketi. Yeni il yaradıcılıq planları haqqında** //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1988. – 1 yanvar.
367. **Yeni il duyğuları** //Kommunist. – 1947. – 1 yanvar.
368. **Yeni ilin böyük vəzifələri** //Azərbaycan. – 1960. – №1. – s.3-5.
369. **Yeni ilin töhfələri. (Yaradıcılıq planları haqqında)** //Azərbaycan. – 1982. -№12. – s.49.
370. **Yeni qələbələrə doğru** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1949. – 5 fevral.
371. **Yeni qəzetimiz, arzularımız. («Azərbaycan» qəzetinin nəşri münasibətində)** //Azərbaycan. – 1989. – 2 oktyabr.

372. **Yeni üfüqlər.** (*Yazıcının yeni il təəssüratları*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1967. – 7 yanvar.
373. **Yeni yaradıcılıq həvəsi ilə.** (*Ədəbiyyatda müasirlik məsələsi haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1961. – 27 may.
374. **Yeni yaradıcılıq ili** //Kommunist. – 1948. – 1 yanvar.
375. **Yenilik duyğusu.** (*Azərbaycan sovet şeri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1958. – 22 mart.
376. **Yeri görünən adam.** (*M.Hüseyn haqqında*) //Tofiq Kazımovu xatırlayarkən. Xatirələr, duyğular //Azərbaycan. – 1988. -№2. – s.126-145.
377. **Yol irəliyədir.** (*Yazıçı və həyat*) //Kommunist. – 1963. – 19 may.
378. **Yoldaşlıq söhbəti.** (*İ.Hüseynovun hekayələri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1957. – 3 avqust.
379. **Yüksək bədiilik və müasirlik** //Kommunist. – 1965. – 14 noyabr.
380. **Yüksək ideyalı əsərlər uğrunda** //Kommunist. – 1971. – 20 mart.
381. **Yüksək ilhamla!** // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1960. – 23 yanvar.
382. **Yüksək mənəviyyat uğrunda** //Azərbaycan kommunisti. – 1984. – №5. – s. 95-101.
383. **Yüksək səhnə əsərləri uğrunda** //Ədəbiyyat qəzeti. – 1952. – 15 mart.
384. **Yüksək sənət uğrunda.** (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının plenumunda nitq*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 30 iyun.
385. **Zeynal Xəlil.** //Azərbaycan sovet yazıçıları: Ədəbi portretlər. – Bakı: Azərnaşr, 1958. – s.215-219.
386. **Zəhmət və istedad.** (*A.Pənahova haqqında*) //Bakı. – 1986. – 11 yanvar.
387. **«Zərif tellər».** (*Səttar Axundovun eyni adlı komediyasının ADADT-da tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1951. – 11 dekabr.
388. **«Zümrüd quşu»** (*N.Həsənzadənin eyni adlı kitabı haqqında*) //Azərbaycan. – 1977. – №3. – s.182-188.

3. TƏRCÜMƏLƏRİ

389. **Davtyan M.** Düz alınına. (*Hekayə*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1941. – 1 oktyabr.
390. **Eruxan.** Balıqçının sevgisi. (*Hekayə*). //Erməni nəsr antologiyası. – Bakı: Azərnaşr, 1954. – s.188-191.
391. **Ostrovski A.N.** Son qurban. *5 pərdəli komediya* //İnqilab və mədəniyyət. – 1948. – №4. – s.3-56. – /H.Mehdi ilə birlikdə/.

В) RUS DİLİNDƏ

ПРОИЗВЕДЕНИЯ

1. КНИГИ

392. **Вешние воды.** Пьеса в 4-х д. Перевод А. Файко. Ред. А.Гуревич. – Москва: Искусство, 1959. – 91 стр. – 2 500 экз.

393. **Ивы над арыком.** (Кизиловый мост). Повести. Перевод Т.Калякиной. – Москва: Советский писатель, 1961. – 264 с. – 30 000 экз.

394. **Ивы над арыком.** Повести. Перевод Т.Калякиной. Ред. Л.Осипова. – Москва: Худ. литература, 1967. – 296 стр. – 50 000 экз.

Содержание: Кизиловый мост; Ивы над арыком; – Гусейнов Чингиз «Ильяс Эфендиев».

395. **Избранные произведения.** В 2-х томах. Т.1. Составитель и редактор Эльчин. Ред. Н.Агасиев. – Баку: Чинар-Чап, 2002. – 616 с. – 1500 экз.

Содержание: Расулзаде Натик. Нам оставленные свет и чистота;

П ь е с ы: Семья Атаевых. (Перевод В.Портнова); Ты всегда со мной (Перевод В.Богуславского, Г.Гюльяхмедовой-Мартыновой, Т.Калякиной); Чья вина? (Перевод В.Портно-

ва); Не могу забыть. (Перевод В.Портнова); Сожженные дневники. (перевод В.Портнова); Песня остается в горах. (Перевод В.Портнова); Станный парень. (Перевод В.Портнова); Десятирублевая люстра. (Перевод В.Портнова); Верь нам. (Перевод В.Портнова); Хуршудбану Натаван. (Перевод В.Портнова).

Р а с к а з ы: Неожиданная любовь. (Перевод С.Марголис); Унесли воды Сару... (Перевод Дж.Мамедова); Лунные ночи. (Перевод Дж.Мамедова); Маленькая поэма. (Перевод С.Марголис); Песня о незаконченном портрете (Перевод С.Марголис); Гора старухи. (Перевод С.Марголис); Кинжал. (Перевод Дж.Мамедова); Встреча. (Перевод С.Марголис); Гюльчар (Перевод С.Марголис); Водяная мельница. (Перевод С.Марголис); Случайные соседи. (Перевод С.Марголис); Охотник из города. (Перевод Дж.Мамедова); Шерстяная шаль. (Перевод Дж.Мамедова).

396. **Избранные произведения.** В 2-х томах. Т.2. Составитель и редактор Эльчин. Романы. Ред. Н.Агасиев. – Баку: «Чинар-Чап», 2002. – 488 с. – 1500 экз.

Содержание: Ивы над арыком; Кизиловый мост; Не оглядывайся, старик, Трехзарядная винтовка.

397. Избранное. Т.1. Проза. Пер. Т.Калякиной. Ред. И.Новинская. – Баку: «Гянджлик», 1984. – 422 стр. – 40 000 экз.

Содержание: Не оглядывайся, старик; Кизилковый мост; Трехзарядная винтовка.
– Сиявуш Мамедзаде. Поэзия правды и зоркость таланта (О творчестве народного писателя Азербайджана Ильяса Эфендиева).

398. Избранное. Ред.С.Кириянов– Баку: «Азербайджан», 1959. – 318 стр. – 10 000 экз.

Содержание: Неожиданная любовь. (Перевод С.Марголис); Лунные ночи. (Перевод Дж.Мамедова); Водяная мельница. (Перевод С.Марголис); Шерстяная шаль. (Перевод Дж.Мамедова); Встреча. (Перевод С.Марголис); Гюльчар. (Перевод С.Марголис); Песня о незавершенном портрете. (Перевод С.Марголис); Охотник из города. (Перевод Дж.Мамедова); Кинжал. (Перевод Дж.Мамедов); Маленькая поэма. (Перевод С.Марголис); Случайные соседи. (Перевод С.Марголис); Унесли воды Сару. (Перевод Дж.Мамедова); Гора старухи. (Перевод С.Марголис); Вешние воды. (Перевод А.Файко); В семье Атаевых. (Перевод Дж.Мамедова и Ю.Гранина).

399. Кизилковый мост. Повести. Ред.А.Амитов. – Москва: «Сов. писатель», 1976. – 480 стр. – 100 000 экз.

Содержание: Кизилковый мост. (Перевод Т.Калякиной); Ивы над арыком. (Перевод Т.Калякиной); Любовь за семью горами. (Перевод И.Печенева).

400. Любовь за семью горами. Кавказская повесть. Перевод И.Печенева. Ред. А.Амитов. – Москва: Советский писатель, 1973. – 271 стр. – 30 000 экз.

401. Песня остается в горах. Пьесы. Вступ. статья Я.Караева. Ред. Р.Бахتامов. – Баку: «Язычы», 1979. – 475 стр. – 5 000 экз.

Содержание: Караев Я. Мастер лирической драмы. – Песня остается в горах. (Перевод В.Портнова); Не могу забыть. (Перевод В.Портнова); Станный парень. (Перевод В.Портнова); Ты всегда со мной. (Перевод В.Богуславского, Гюльахмедовой-Мартыновой, Т.Калякиной); Чья вина? (Перевод В.Портнова); Семья Атаевых. (Перевод В.Портнова); Сожженные дневники. (Перевод В.Портнова); Десятирублевая люстра. (Перевод В.Портнова); Верь нам. (Перевод В.Портнова);

402. Повесть о Сарыкейнек и Валехе. Повести. Ред. Е.А.Метченко. – Москва: Сов. писатель, 1983. – 376 стр. – 30 000 экз.

Содержание: Повесть о Сарыкейнек и Валехе. (Перевод Е.Агаева); Кизилловый мост. (Перевод Т.Калякиной);

403. Пьесы. Кн.2. Ред. И.Новинская. – Баку: Гянджлик, 1984. – 472 стр. – 40 000 экз.

Содержание: Семья Атаевых. (Перевод В.Портнова); Ты всегда со мной. (Перевод В.Богуславского, Г.Гюльяхмедовой-Мартыновой, Т.Калякиной); Чья вина? (Перевод В.Портнова); Не могу забыть. (Перевод В.Портнова); Десятирублевая люстра. (Перевод В.Портнова); Верь нам. (Перевод В.Портнова); Сожженные дневники. (Перевод В.Портнова); Песня остается в горах. (Перевод В.Портнова); Странный парень. (Перевод В.Портнова); Хуршудбану Натаван. (Перевод В.Портнова).

404. Рассказы. (Для детей). Перевод К.Селимова. – Баку: Детюниздат, 1951. – 16 стр. – 10 000 экз.

Содержание: – Радость Мурад-даи; По следу; Сирень.

405. Трехзарядная винтовка. Роман и повести. Ред. Т.Рашевская. – Баку: Азернешр, 1989. – 419 стр. – 20 000 экз.

Содержание: Роман: Не оглядывайся, старик; Повести: Кизилловый мост. Трехзарядная винтовка. Мамедов Айдын. Вечный зов.

406. Ты всегда со мной. Перевод В.Богуславского и др. – Москва: ВУОАП, 1968. – 64 стр.

2. ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, ОПУБЛИКОВАННЫЕ В ПЕРИОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЯХ

407. В семье Атаевых. Драма в 8 картинах. (Перевод Дж.Мамедова и Ю.Гранина) //Литературный Азербайджан. – 1956. – №4. – с.22-56.

408. В хрустальном дворце. Драма в 7-и картинах. Перевод В.Портнова //Литературный Азербайджан. – 1985. – №12. – с.65-89.

409. Вешние воды. Пьеса в 9-и картинах. (Перевод Ю.Гранина) //Азербайджанская советская литература. Альманах. Вып.2. – Баку: Азернешр, 1949. – с.266-319.

410. Вешние воды. Пьеса в 4-х действиях. К декаде азербайджанской литературы в Москве. (Перевод А.Файко) //Пьеса. – Баку: Азернешр, 1950. – 69-139.

411. **Водяная мельница.** Рассказ. Перевод Г.Аркадзева //Литературный Азербайджан. – 1955. – №6. – с.5-28.
412. **Встреча.** Рассказ. (Перевод Д.Леонидова) //Литературный Азербайджан. – 1954. – №7. – с.3-9.
413. **Гора старухи.** Рассказ. (Перевод Е.Войсунского) //Литературный Азербайджан. – 1958. – №6. – с.14-18.
414. **Гора старухи.** Рассказ. (Перевод Л.Векиловой) //Весна. Альманах азербайджанской литературы. К 25-летию Советского Азербайджана.– Баку: Азернешр, 1945. – с.447-451.
415. **За семью горами.** Роман. (Перевод И.Печенова) //Литературный Азербайджан. – 1967. – №1. – с.5-57; №2. – с.4-113.
416. **Ивы над арыком.** Повесть. (Перевод Т. Калякиной) //Дружба народов. – 1960. – №12. – с.55-131.
417. **Каменный забор.** Рассказ. (Перевод С.Мамедзаде) //Литературный Азербайджан. – 1978. – №3. – с.53-75
418. **Кинжал.** Рассказ. (Перевод Е.Войсунского) //Литературный Азербайджан. – 1958. – №6. – с.18-26.
419. **Кирщик и красный цветок.** Рассказ. (Перевод Э.Агаевой) //Горжусь тобой, Азербайджан. (Рассказы азербайджанских писателей). – Баку: Азернешр, 1970. – с. 281-289.
420. **Кирщик и красный цветок.** Рассказ. (Перевод Э.Агаевой) //Литературный Азербайджан. – 1965. – №6. – с.42-48.
421. **Не оглядывайся, старик.** Сказание старого Мохнета. Пер. Т.Калыкиной //Литературный Азербайджан. – 1982. – №9. – с.28-67; №10. – с.17-71; №11. – с.15-51.
422. **Не предадут забвенью горы...** Рассказ. (Перевод С.Мамедзаде) //Литературный Азербайджан. – 1978. – №3. – с.53-75.
423. **Неожиданная любовь.** Рассказ. (Перевод Л.Векиловой) //Азербайджанская советская литература. Альманах. – Баку, 1940. – с.334-346.
424. **Охотник из города.** Рассказ. (Перевод Е.Войсунского) //Литературный Азербайджан. – 1958. – №6. – с.3-7.
425. **Охотник из города.** Рассказ. (Перевод Дж.Мамедова) //Рассказы азербайджанских писателей. – Баку: Азпедгосиздат, 1961. – с.77-84.
426. **Песня о незаконченном портрете.** Рассказ. (Перевод С.Марголис) //В бой ходили одной семьей. – Баку: Азернешр, 1975. – с.171-179.
427. **Повесть о Сарыкейнек и Валехе.** Сказание наших дней. (Перевод Э.Агаева) //Литератур-

- ный Азербайджан. – 1980. – №4. – с.34-40; №5. – с.6-55; №6. – с.7-35; 1981.– №2. – с.22-76; №3. – с.13-59.
- 427а. Половодье.** (Фрагменты из «Повести о Сарыкейнек и Валехе» (Перевод Э.Новрузова. //Литературная газета. – 1980. – 16 апреля.
- 428. После грозы.** Рассказ. (Перевод С.Мамедзаде) //Литературный Азербайджан. – 1978. – №3. – с.53-75.
- 429. Сказка о войне и соловье.** Рассказ (Перевод Гарун) //Весна. Альманах азербайджанской литературы. К 25-летию Советского Азербайджана. – Баку: Азернешр, 1945. – с.451-453.
- 430. Случайные соседи.** Рассказ. (Перевод Е.Войсунского) //Литературный Азербайджан. – 1956. – №6. – С.71-78.
- 431. Строители моста.** Повесть. (Перевод Т. Калякиной) //Литературный Азербайджан. – 1961. – №6. – с.33-70; №7. – с.72-103.
- 432. Трехлинейка.** Повесть //Литературный Азербайджан. – 1984. – №2. – с.11-60; №3. – с.23-66.
- 433. Ты всегда со мной.** Современная драма. (Перевод В.Богусловского, Г.Гюльяхмедовой, Т.Калякиной) //Литературный Азербайджан. – 1969. – №5. – с.74-106.
- 434. Унесли воды Сару...** Рассказ. (Перевод Дж.Мамедова) //Азербайджанские рассказы. В 2-х томах. Т.2. – Баку: Детюниздат, 1961. – с. 318-322.
- 435. Шерстяная шаль.** Рассказ. (Перевод Дж. Мамедова) //Азербайджанские рассказы. В 2-х томах. Т.2. – Баку: Детюниздат, 1961. – с. 307-31.
- 436. Шерстяная шаль.** Рассказ. (Перевод Дж. Мамедова). – кн.5. – с.32-37
- 437. Шерстяная шаль.** Рассказ. (Перевод И.Третьякова) //Литературный Азербайджан. -1958. – №6. – с.7-14.

3. СТАТЬИ

- 438. Великая дружба.** К 50-летию образования СССР //Баку. – 1972. – 29 декабря.
- 439. Великое содружество.** О казахско-азербайджанских связях //Казахстанская правда. – 1938. – 18 мая.
- 440. Верность исторической правде.** (О романе З.Абрамова «Алиби не будет») //Баку. – 1978. – 3 августа.
- 441. Вопросы развития азербайджанской советской драматургии** //Литературный Азербайджан. – 1954. – №10. – с.76-84.

442. **Выдающийся писатель Азербайджана.** (К 20-летию со дня смерти А.Ахвердова) //Бакинский рабочий. – 1954. – 12 декабря.
443. **Гениальный русский писатель.** (К 125-летию со дня смерти А.С.Грибоедова) //Бакинский рабочий. – 1954. – 12 февраля.
444. **Гордость советской литературы.** (К 50-летию со дня рождения М.А.Шолохова) //Бакинский рабочий. – 1955. – 24 мая.
445. **Горький и молодежь.** (К 10-летию со дня смерти) //Молодежь Азербайджана. – 1946. – 16 июня.
446. **«Джаваншир»** (Трагедия М.Гусейна в Азербайджанском драмтеатре) //Советская культура. – 1957. – 23 ноября.
447. **Добрать высоту.** О новых картинах Азербайджанфильма //Бакинский рабочий. – 1966. – 13 марта.
448. **Жребий поэтессы воспоминания о Нигяранум Рафибейли** //Баку. – 1990. – 15 мая.
449. **За высокую нравственность.** Культура и жизнь //Коммунист Азербайджана. – 1984. – №5. – с.94-99.
450. **За новые произведения, достойные нашего народа. Заметки писателя** //Вышка. – 1957. – 22 сентября.
451. **За творческое содружество писателей и кинорежиссеров** //Бакинский рабочий. – 1955. – 9 января.
452. **Замечательный писатель-патриот.** (О влиянии Н.А.Островского на азербайджанских писателей) //Бакинский рабочий. – 1954. – 29 сентября.
453. **Красота нашей жизни.К 38 годовщине Великой Октябрьской революции** //Бакинский рабочий. – 1955. – 6 ноября.
454. **Мне дорого признание молодых.** (Беседа с писателем в связи с 60-летием со дня рождения. Записала Э.Абаскулиева) //Молодежь Азербайджана. – 1974. – 16 ноября.
455. **Мои герои-современники.** (О творческих планах) //Баку. – 1966. – 31 октября.
456. **Молодые мастера.** (О творчестве писателей А.Велиева и Джаханбахша) //Литературная газета. – 1940. – 20 мая.
457. **Мы перестраиваем время, время перестраивает нас** //О перекрестках в творческих коллективах //Баку. – 1986. – 6 октября.
458. **Наш Илья.** (К 75-летию со дня рождения И.Эренбурга) //Бакинский рабочий. – 1966. – 26 января.
459. **Новогодние раздумья...** //Баку. – 1963. – 31 декабря.

460. О нашей литературе последних лет //Литературный Азербайджан. – 1960. – №1. – с.97-109.
461. О творчестве молодых драматургов //Бакинский рабочий. – 1955. – 20 ноября.
462. Ответственность перед временем. Беседу с писателем записал Г.Гулиев //Литературный Азербайджан. – 1984. – №5. – с.105-111;
463. Певец социалистического реализма. (Выступление на торжественном вечере, посвященном Дж.Джаббарлы) //Бакинский рабочий. – 1982. – 25 марта.
464. Пепел стучит в сердца. (Протест против вооруженной агрессии США во Вьетнаме) //Бакинский рабочий. – 1965. – 23 декабря.
465. Рады встрече. (С Московским театром сатиры) //Бакинский рабочий. – 1976. – 8 сентября.
466. Слово о Мирзе Фатали Ахундове. (К 150-летию со дня рождения) // Культура и жизнь. – 1962. – №8. – с.22-23.
467. Совершенствовать писательское мастерство. Ко II съезду советских писателей //Вышка. – 1954. – 15 декабря.
468. Современник – его любимый герой. (К 60-летию со дня рождения народного артиста

- Азербайджана Мовсюма Санани) //Бакинский рабочий. – 1961. – 10 февраля.
469. Тверже стали. (Писатель о своей работе) //Баку. – 1972. – 21 июля.
470. Традиции, новаторство, мастерство. (Навстречу IV съезду писателей Азербайджана) //Бакинский рабочий. – 1965. – 22 декабря.
471. 1967-й в моей жизни //Баку. – 1967. – 30 декабря.
472. Удачи и потери одного спектакля. («Меч и перо» М. Ордубади в Азербайджанском драмтеатре) //Бакинский рабочий. – 1976. – 8 июня.
473. «Утро» (О романе Мехти Гусейна) //Бакинский рабочий. – 1954. – 9 апреля.

C/ DİGƏR DİLLƏRDƏ

ƏSƏRLƏRİ

474. *Apardı sellər Saranı. Hekayə.* (Tərcümə edəni O. Xocayeva) //Dəniz sahilində. – Düşənbə, 1962. – s.36-40. – /tacik dilində/.
475. *Dağlar arxasında üç dost. Roman.* (Tərcümə edəni A.Qukasyan.) – Yerevan: Sovetakan qroq, 1977. – 200 s. – /erməni dilində/.

476. **Dağlar arxasında üç dost. Roman.** (*Tərcümə edəni B.Jelvite.*) – Vilnüs: Vaqa, 1968. – 168 s. – /litva dilində/.
477. **Ədəbi Azərbaycan.** //Literaturuli qəzeti. – 1960. – 29 aprel – /gürcü dilində/.
478. **Əfsanə.** (*Tərcümə edəni E.Melqand*) //Aldanmış ulduzlar. Azərbaycan yazıçılarının hekayələri. – Tallin: Eesti Raamat, 1968. – s.224-229 – /eston dilində/.
479. **Görüş. Hekayə.** (*Tərcümə edəni N.Baymuradova*) //Azərbaycan nəğmələri. Azərbaycan yazıçılarının əsərləri. – Aşqabad: Türkməndövlətnəşr, 1962. – s.397-406. – /türkmən dilində/.
480. **Görüş. Hekayə.** (*Tərcümə edəni B.Ulubabyan*) //Qrakan Adrbecan. – 1960. – №2. – s.80-86. – /erməni dilində/.
481. **Gülaçar. Hekayə** //Qrakan Adrbecan. – 1958. – №4. s. 61-69. – /erməni dilində/.
482. **Körpüsalanlar. Pövest** (*Tərcümə edəni A.Qukasyan*). – Yerevan: Sovetakan qroq, 1977. – 199 s. – 10 000 nüsxə – /erməni dilində/.
483. **Körpüsalanlar. Pövest** (*Tərcümə edəni Anna Kotolanska*) //Smena (Bratislava). – 1981. – /slovak dilində/.

484. **Körpüsalanlar. Pövest.** (*Tərcümə edəni B.Jilvite*). – Vilnüs: Vaqa, 1968. – 167 s. – 10 000 nüsxə. – /litva dilində/.
485. **Körpüsalanlar. Pövest.** (*Tərcümə edəni D.İsayan*) //Qrakan Adrbecan. – 1975. – №5. – s.61-90; №6. – s.17-50. – /erməni dilində/.
486. **Qarı dağı. Hekayə.** (*Tərcümə edəni E.Melqand*) //Aldanmış ulduzlar. Azərbaycan yazıçılarının hekayələri. – Tallin: Eesti Raamat, 1968. – s.224-229. – / eston dilində/.
487. **Qarı dağı. Hekayə.** (*Tərcümə edəni V.Tsipko*) //Znanya. – 1978. – 39. – s.6-10. – /Ukrayna dilində/.
488. **Qırçı və qızıl çiçək. Hekayə.** (*Tərcümə edəni S.Baqdasaryan*) //Qrakan Adrbecan. – 1972. – №4. – s. 34-39. – /erməni dilində/.
489. **Qırçı və qızıl çiçək. Hekayə.** (*Tərcümə edəni T.Şamyakin*) //Literatura i mastastva. – 1972. – 24 noyabr. – /belorus dilində/.
490. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə** //Aldanmış ulduzlar. Azərbaycan yazıçılarının hekayələri. – Tallin: Eesti Raamat, 1968. – s.229-238. – /eston dilində/.
491. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə.** (*Tərcümə edəni A.İnqman*) //Azərbaycan nəsrri: antologiya. – Moskva: Proqress, 1977. – s.216-223. – /ingilis dilində/.

492. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə** //Sovet ədəbiyyatı. – 1969. – №12. – s.33-40. – /alman dilində/.
493. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə** //Sovet ədəbiyyatı. – 1969. – №12. – s.15-22. – /ingilis dilində/.
494. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə** //Sovet ədəbiyyatı. – 1969. – №12. – s.47-54. – /ispan dilində/.
495. **Qırçı və qırmızı çiçək. Hekayə** (*Tərcümə edəni K. Kitəşevski*) //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №237. – s.20-27. – /fransız dilində/.
496. **Mahnı dağlarda qaldı.** (*Nikoqda ne zabudut qorı*) Tərcümə edəni V.Tsipko //Znamya. – 1978. – №9. – s.6-10 – /Ukrayna dilində/.
497. **Söyüdlü arx. Povest.** – Praqa: Mlade leta, 1962. – /çex dilində/.
498. **Söyüdlü arx. Povest** (*Tərcümə edəni Anna Kostolanska*). – Bratislava, 1962. – 151 s. – /slovak dilində/.
499. **Söyüdlü arx. Povest** (*Tərcümə edəni M.Davtyan*) //Qrakan Adrbecan. – 1960. – №3. – s.39-70; №4. – s. 44-85. – /erməni dilində/.
500. **Söyüdlü arx. Povest** (*Tərcümə edəni L.Seppel*). – Tallin: Eesti Raamat, 1970. – 167 s– 10 000 nüsxə. – /eston dilində/.
501. **Söyüdlü arx. Povestdən parça** //Sovet Qırğızıstanı. – 1960. – 28 oktyabr. – /qırğız dilində/.

502. **Söyüdlü arx. Roman.** (*Tərcümə edəni B.Popel. – Kiyev*): Ukrayna Dövlət Nəşriyyatı, 1963. – 177 s. – 21 000 nüsxə. – /Ukrayna dilində/.
503. **Söyüdlü arx. Roman.** (*Tərcümə edəni V. Kumuşka*). – Riqa: Liesma, 1967. – 183 s.– 30 000 nüsxə. – /latış dilində/.
504. **Söyüdlü arx. Roman** (*Tərcümə edəni L.Eradze*). – Tbilisi: Sabçota Sakartvelo, 1962. – 219 s.– 10 000 nüsxə. – /gürcü dilində/.
505. **Su dəyirmanı. Hekayə.** (*Tərcümə edəni S.Ayvazyan*) //Qrakan Adrbecan. – 1965. – №6. – s.6-27. – /erməni dilində/.
506. **Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə.** (*Tərcümə edəni S.Baqdasaryan*) //Qrakan Adrbecan. – 1974. – №6. – s.17-50 . – /erməni dilində/.
507. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** //Qrakan Adrbecan. – 1958. – №4. – s. 58-61. – /erməni dilində/
508. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** (*Tərcümə edəni A.Koptorovskaya*) //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №9. – s.18-22 . – /ispan dilində/.
509. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** (*Tərcümə edəni L.Adyan*) //Ağ ağcaqayın. Azərbaycan yazıçılarının hekayələri. – Yerevan: Sovetakan qrox, 1978. – s.73-78. – /erməni dilində/.

510. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** (*Tərcümə edəni L.Adyan*) //Kommunist (Bakı).– 1978. – 5 yanvar. – /erməni dilində/.
511. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** (*Tərcümə edəni P.Qroba*) //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №9. – s.18-22. – /alman dilində/.
512. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə.** (*Tərcümə edəni Hilda Pöham*) //Sovet ədəbiyyatı.– 1978. – №9. – s.37-41. – /ingilis dilində/.
513. **Şəhərdən gələn ovçu. Hekayə** //Fikirlər və rəylər. – 1966. – №9. – s.111-117. – /fransız dilində/.
514. **Tufandan sonra. Kinonovella.** (*Tərcümə edəni L.Adyan*) //Qrakan Adrbecan. – 1978. – №4. – s.25-37. – /erməni dilində/.
515. **Unuda bilmirəm** //Zeynalabdin Makas. Azərbaycan teatr antologiyası. – Ankara, 1990. – s.433-484. – /türk dilində/.
516. **Yasəmən. Hekayə** //Azərbaycan hekayələri. – Tbilisi, 1957. – s.128-129. – /gürcü dilində/.
517. **Yeni yüksəliş yollarında.** (*Azərbaycan yazıçılarının III qurultayı qarşısında*) //Qrakan Adrbecan. 1958. – №5. -s.110-113. – /erməni dilində/.
518. **Yun şal. Hekayə** //Azərbaycan nəsrİ: Antologiya. – Moskva: Proqress, 1971. – s.263-270. – /fransız dilində/.
519. **Yun şal. Hekayə.** (*Tərcümə edəni M.Davtyan*) //Qrakan Adrbecan. – 1957. – №1.– s.19-26. – /erməni dilində/.
520. **Yun şal. Hekayə.** (*Tərcümə edəni M.Abukov*) //Dostluk. – 1958. – №4. – s.58-65. – /kumik dilində/.
521. **Yun şal. Hekayə.** (*Tərcümə edəni Z.Makas*) //Azərbaycan çağdaş hekayə antologiyası. – Ankara: Sevinc, 1991. – s. 171– 181. – /türk dilində/.

VII. HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA

A/AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

522. **Abbaslı R.** «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» (*Yeni nəşrlər*) Ə.Əfəndiyevin eyni adlı kitabı haqqında. //Azərbaycan. – 2000. – 3 oktyabr.
523. **Abbaszadə H.** Bu inamla bizdən ayrıldı. (*İ.Əfəndiyevin vəfatı münasibəti ilə*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.20.
524. **Abbaszadə H.** Qartal yüksəkliklərə uçur //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.197-222.
525. **Abbaszadə H.** Müasirlik böyük şertdir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Va-lehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
526. **Abbaszadə H.** Tarixə müasir baxış. (*«Şeyx Xiyabani» əsərinin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1986. – 26 dekabr.
527. **Abbaszadə H.** Yeni ab-hava gətirdi. (*«Dünyadan gör necə insanlar gedib» kitabından*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1998. – 27 fevral.
528. **Abdulla A.** Oxşarsız sənət. (*Yazıçının yaradıcılığı haqqında*) //Ulduz. – 1975. – №7. – s. 44-47.
529. **Abdullazadə A.** Bir ömrün poeziyası və ya yubiley təntənələrindən sonrakı düşüncələr. (*İ.Əfəndiyev-80*) //İncəsənət. – 1994. – 6 sentyabr.
530. **Adil B.** Ən böyük möcüzə – insandır. (*«Unuda bilmirəm» pyesinin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1968. – 20 noyabr.
531. **Adil B.** Keçmişə müasir baxış. (*«Mahnı dağlarda qaldı» əsərinin ADADT-da tamaşası*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1971. – 6 mart. – s,12-13.
532. **Ağayev Əkbər.** İlyas Əfəndiyev //Azərbaycan sovet ədəbiyyatı. Ali məktəblər üçün dərslik. – Bakı: Maarif, 1966. – s.428-434.
533. **Ağayev Əkbər.** İlyas Əfəndiyev //Azərbaycan sovet yazıçıları: Ədəbi portretlər. – Bakı: Azərneşr, 1958. – s.227-234.
534. **Ağayev Əkbər.** «Kənddən məktublar» (*Eyni adlı kitab haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1940. – 11 fevral.
535. **Ağayev Əkbər.** «Qəribə oğlan» (*Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1973. – 17 may.
536. **Ağayev Əkbər.** «Mahnı dağlarda qaldı» (*Əsərin tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1971. – 5 mart.
537. **Ağayev Əkbər.** Vüsətli və şairanə. (*Yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.

538. **Axundova M.** «Söyüdlü arx» (*Eyni adlı roman haqqında*) //Azərbaycan qadını. – 1959. – №8. – s.18.
539. **Axundova Z.** İ.Əfəndiyevin yaradıcılığında tarixi dram janrı //Qobustan. – 2000. – №4. – s.4-7.
540. **Aktyor evində görüş.** (*A.M.Şərifzadə adına Aktyor evində yazıçı ilə oxucu və tamaşaçıların görüşü haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1972. – 19 fevral.
541. **Allahverdiyev Mahmud.** «Bizim qəribə taleyimiz» (*Eyni adlı əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1988. – 22 aprel.
542. **Allahverdiyev Mahmud.** Dramaturqun və teatrın yaradıcılıq nailiyyəti. («*Xurşudbanu Natəvan*» pyesinin tamaşası haqqında) //Qobustan. – 1983. – №4. – s.38-40.
543. **Allahverdiyev Mahmud.** «Qəribə oğlan» (*Pyesin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1973. – 22 may.
544. **Allahverdiyev Mahmud.** «Sevgililərin cəhənnəmdə vüsalı» əsərinin ADADT-da tamaşası haqqında //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 26 may.
545. **Allahverdiyev Mahmud.** «Şeyx Xiyabani» (*Eyni adlı əsərin tamaşası haqqında*) //Azərbaycan müəllimi. – 1987. – 23 yanvar.
546. **Anar. Yeri görünəcək.** (*Vəfatı münasibətilə*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Dilsuz,

Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.21.

547. **Arazlı T.** Oğlan qəribədirmi? («*Qəribə oğlan*» komediyasının tamaşası haqqında) //Bakı. – 1973. – 21 mart.
548. **Arif M.** «Bahar suları» səhnədə. (*Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //İnqilab və mədəniyyət. – 1949. – №3. – s. 120-132; Arif M. Ədəbi-tənqidi məqalələr. – Bakı: Azərneşr, 1958. – s. 107-124; Arif M. Seçilmiş əsərləri, 3 cildə, 1-ci c.– Bakı: Azərb. EA nəşriyyatı, 1967. – s.272-287.
549. **Arif M.** Bu günkü dramaturgiyamıza bir nəzər. //Vətən uğrunda. – 1946. – №1. – s.62-78.
550. **Arif M.** Cəfər Cabbarlı ənənələri və Azərbaycan sovet dramaturgiyası //Azərbaycan. – 1954. – №12. – s. 122-143.
551. **Arif M.** «İntizar» (*Əsərin Nuxa teatrında tamaşaya qoyulması haqqında*) //Kommunist. – 1945. – 3 noyabr.
552. **Arif M.** «İntizar» (*Pyesin Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1945. – 11 mart.
553. **Arif M.** Keçən ilin nəsrinə haqqında qeydlər. //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1961. – 25 mart.
554. **Arif M.** Kommunist əxlaqı mövqeyindən. (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Kommunist. – 1974. – 17 noyabr.

555. **Arzumanov Vaqif.** «Körpüsəlanlar» litva dilində. //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1969. – 1 mart.
556. **Aydın.** Taleyə çevrilmiş əsərlərin müəllifi. (İ.Əfəndiyev-70) //Azərbaycan gəncləri. – 1984. – 26 may.
557. **Aydınoğlu T.** Dön geriyyə bax, qoca! (*Anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə*) //Xalq qəzeti. – 1994. – 14 iyun.
558. **Aydınoğlu T.** Sənət ülvyyətinə sədaqət. (*İlyas Əfəndiyev-80*) //Xalq qəzeti. – 1994. – 27 may.
559. **Azərbaycan dramaturgiyasının inkişaf yolları.** Elmi əsərlər toplusu. – Bakı: ADU-nun nəşriyyəti, 1982. – 130 s.
560. **Azərbaycan sovet ədəbiyyatı.** – Bakı: Maarif, 1988. – 543 s.
561. **Azərbaycan yazıçılarının dram əsərləri.** Ongünlük müzakirələrinin xülasəsi. (*Məqalədə «Atayevlər ailəsi»ndən danışılır*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 4 iyul.
562. **Azəroğlu B.** Vəhdət və doğmalığ hissi ilə //Yaradıcılığında cənub mövzusu //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1987. – 6 mart.
563. **Babayev Ağəddin.** «Büllur sarayda». Əsərin Lənkeran teatrında tamaşası haqqında //Sovet kəndi. – 1987. – 18 iyul.
564. **Babayev N.** Oxucular bilirmi ki... (*Yazıcının yaradıcılığı haqqında*) //Bakı. – 1960. – 7 aprel.
565. **Babayev Nizaməddin.** Xalq həyatı məcrasında. (İ.Əfəndiyev-70) //Azərbaycan müəllimi. – 1984. – 25 may.
566. **Babayeva Ələviyyə.** Geriyə baxmaya bilərəmimi? //Xalq qəzeti. – 1997. – 2 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.171-180.
567. **Babayeva Kübra.** Səriyyəni sevə bilmədim. («Körpüsəlanlar» əsəri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1961. – 22 iyul.
568. **«Bahar suları»** (*Əsərin Yazıçılar İttifaqının Bədii Şurasında müzakirəsi*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1948. – 25 iyun.
569. **Bağirov Bağır.** «Mahnı dağlarda qaldı» (*Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1971. – 25 fevral.
570. **Bağirov M.A.** «Qoruqlarda» (*Yazıcının eyni adlı kitabı haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1950. – 6 sentyabr.
571. **Bağirov Məmmədəğa.** Maraqlı hekayələr. (*Yazıcının «Hekayələr» kitabı haqqında*) //Azərbaycan. – 1955. – №10. – s.152-160.
572. **Bağirova N.** Görkəmli sənətkar. (*İlyas Əfəndiyev-80*) //Azərbaycan qadını. – 1994. – №5-6. – s.6-7.
573. **Bayatlı Önər Vaqif.** Elçin və İlyas Əfəndiyev //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.329-331.

574. **Bayatlı Önər Vaqif.** Talecə incimmiş insanların yazıçısı. (*İlyas Əfəndiyev – 80*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may.
575. **Bayramoğlu Alxan.** O həmişə bizimlədir (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» kitabının təqdimat mərasimi*) //Respublika. – 2000. – 4 oktyabr.
576. **Bayramov Bayram.** Sənətin və sənətkarın səlahiyyəti. (*«Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali» əsərinin tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1989. – 20 may.
577. **Bədirbəyli Leyla.** Mənalı ömür //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.181-182.
578. **Bəktaş İ.** Epizodik surətlər haqqında (*«Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1964. – 25 dekabr.
579. **Bəsirzadə Sofya.** Unudulmaz xatirələr //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.243.
580. **Boquslovski V.** Mənəvi təmizlik naminə. (*Yazıçının səhnə əsərlərinin qəhrəmanları haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
581. **Bülbüloğlu Polad.** Çox hörmətli İlyas müəllim. (*İ.Əfəndiyev-80*) //Mədəniyyət. – 1994. – 30 may.
582. **Bülbüloğlu Polad.** Siz həmişə bizimləsiz //Mədəniyyət. – 1996. – 12 oktyabr; Xalq qəzeti. – 1997. – 3 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.251-252.

583. **Cabbarov Nadir.** Geriyə baxmağa dəyər. (*Yazıçının «Geriyə baxma, qoca» romanı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 13 mart.
584. **Cabbarov S.** Ədibin xatirəsi yad edildi (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» kitabının təqdimatı haqqında*) //Azərbaycan. – 2000. – 4 oktyabr.
585. **Cahangir Əsəd.** Unuda bilmərik //Avrasiya. – 1996. – 5 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.14-15;
586. **Cavadova Münəvvər.** İnsan haqqında nəgmə. (*«Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1967. – 27 may.
587. **Cəfər M.** Bir mübahisə münasibətilə... (*«Körpüsəlanlar» haqqında*) // Cəfər M. Həyatın romantikası. – Bakı: Azərneşr, 1968. – s. 147-160.
588. **Cəfər M.** «İntizar» tamaşası haqqında //Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 20 mart; Cəfərov Məmmədçəfər. Sənət yollarında. – Bakı: Gənclik, 1975. – s.307-317.
589. **Cəfərov C.** «Atayevlər ailəsi» pyesi haqqında //Cəfərov C. Azərbaycan teatrı. – Bakı: Azərneşr, 1974. – s.253-255.
590. **Cəfərov C.** «Bahar suları» haqqında //Cəfərov C. Azərbaycan teatrı. – Bakı: Azərneşr, 1974. – s.234-238.
591. **Cəfərov Cəfər.** Təklük faciədir. (*«Sən həmişə mənimləsən» pyesinin tamaşası haqqında*) //Cə-

- fərov C. Əsərləri. İki cildə. 1-ci cild. – Bakı: Azərneşr, 1968. – s.335-341.
592. **Cəfərova Bəsti.** «Nə yaxşı ki, bu dünyada siz varmışsınız...» //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.371-374.
593. **Cəfərzadə Ə.** Dost düşüncələri. Yazıçı xatirələri //Yeni Azərbaycan. – 1997. – 27 sentyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.164-168.
594. **Cəfərzadə Əzizə.** Müasirlik böyük şərtir. (Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
595. **Cəfərzadə Əzizə.** Uzaq xatirə //Yeni Azərbaycan. – 1997. – 27 sentyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.159-163.
596. **Çapdan çıxmışdır.** («Seçilmiş əsərləri»nin Azərbaycan nəşr tərəfindən nəşr olunması haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1973. – 29 sentyabr.
597. **Çələbiyev M.** «Sən həmişə mənimləsən» (Eyni adlı pyesin tamaşası haqqında) //Nuxa fəhləsi. – 1965. – 9 iyul.
598. **Çox dəyərli xalqımız üçün yararlı əsər.** (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev İ.Əfəndiyevin «Hökmdar və qızı» tamaşasına baxmışdır) //Azərbaycan. – 1997. – 23 sentyabr.
599. **Dağıstanlı İ.** Aktyora ilham verən rollar. (Səhnə əsərləri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.

600. **Dərin hüznə.** (İran İslam Respublikası səfirliyi əməkdaşlarının başsağlığı) // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.24.
601. **Dilbazi Mirvarid.** Unudulmaz sənətkar //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.134.
602. **Dilsuz.** Zəka nuru //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.353-355.
603. **Dilsuz, Tahirli A.** Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – 392 s.
604. **Elçin.** İlyas Əfəndiyev. Şəxsiyyəti və sənəti haqqında bir neçə söz. //525-ci qəzet. – 2002. – 16; 19; 20; 21; 22; 26; 27; 28 fevral; 1, 2 mart; Əfəndiyev İ. Seçilmiş əsərləri. Yeddi cildə. c.1. Hekayələr. – Bakı: Çinar-Çap, 2002. – s.5-67.
605. **Elçin.** «Özümüzdən sonra» nın ilkinə. Ön söz əvəzi. //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s. 3-5;
606. **Əfəndiyev Əmin.** Ədibin ilk hekayəsi (İlyas Əfəndiyev – 85) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1999. – 26 noyabr.
607. **Əfəndiyev Əmin.** Ədibin son povesti («Xan qızı Gülsənubərlə tarzan Sadıqcanın nağılı» adlı povesti haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 22 noyabr.

608. **Əfəndiyev Əmin.** Görkəmli nasir və dramaturq //Azərbaycan gəncləri. – 1984. – 29 may.
609. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev //Əfəndiyev Ə. Azərbaycanın laureat yazıçıları. – Bakı: Yazıçı, 1984. – s. 79-86.
610. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev. Albom-monoqrafiya. – Bakı: Işıq, 1996. – 224 s. (*Azərbaycan, türk rus, ingilis dillərində*).
611. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev. Biblioqrafik göstərici. – Bakı: Azərneşr, 1985. – 124 s.
612. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev və ədəbi tənqid //Ulduz. – 1999. – №7-8. – s. 74-80.
613. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyevin yaradıcılıq yolu //Elturan. – 1999. – №1-2. – s.43-46.
614. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı. – Bakı: Elm, 2000.– 310 s.
615. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyevin teatr düşüncələri (*İlyas Əfəndiyev-85*) //Qobustan. – 2000. – №1. – s.36 – 40.
616. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas müəllimsiz ilk kitab (*«Sən həmişə bizimləsən» xatirələr kitabı haqqında*) //Azərbaycan. – 1999. – 27 noyabr.
617. **Əfəndiyev Əmin.** Sən həmişə bizimləsən (*İlyas Əfəndiyev-85*) //Azərbaycan. – 1999. – №8. – s. 36-39.
618. **Əfəndiyev Əmin.** Yazıçının yeni nəsr əsəri //Günay. – 1996. – 21 dekabr.

619. **Əfəndiyev İlyas Məhəmməd oğlu** //Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası. 10 cildə. 4-cü cild. – Bakı, 1980. – s.245.
620. **Əkbərzadə Ş.** Büllurlüğün aynasında. (*«Büllür sarayda» tamaşası haqqında*) // Azərbaycan gəncləri. – 1983. – 27 oktyabr.
621. **Ələsgərov Süleyman.** Görkəmli yazıçı, dahi dramaturq // Dilsuz, Tahirlı A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.231-233.
622. **Əlibəyov Cəmil.** Natəvanın acı və xoş taleyi. (*ADADT-nın yeni tamaşası*) //Bakı. – 1981. – 19 sentyabr.
623. **Əlimirzəyev Xəlid.** Xarakterlər dramı. (*«Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında*) //Əlimirzəyev X. Ədəbi qeydlər. – Bakı: Gənclik, 1975. – s.175-184.
624. **Əlioğlu Çingiz.** Cıdır düzündə düşüncələr. İlyas Əfəndiyevə. Şer. //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1982. – 5 fevral.
625. **Əlioğlu M.** Həyat davam edir. (*«Məhv olmuş gündəliklər» əsəri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1969. – 27 dekabr.
626. **Əlioğlu M.** İnsan və vicdan. (*«Unuda bilmirəm» pyesinin ADADT-da tamaşası haqqında*) // Azərbaycan gəncləri. – 1968. – 5 dekabr.
627. **Əlioğlu M.** Səriyyə haqlıdır mı? (*«Körpüsəlanlar» əsəri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1961. – 17 iyun

628. Əliyev Ə. Tələbələrin qonağı. (*APXDİ-da yazıçı ilə keçirilən görüş haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 28 dekabr.
629. Əliyev Heydər. Çox dəyərli xalqımız üçün lazımlı əsər («*Hökmdar və qızı*» tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1997. – 23 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.40-47
630. Əliyev Heydər. Xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevə 80 illik yubileyi münasibətilə //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may
631. Əliyev Heydər. İlyas Əfəndiyevin «Şöhrət» ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərmanı //Mədəniyyət. – 1994. – 30 may
632. Əliyev Heydər. İlyas Məhəmməd oğlu Əfəndiyevin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı //Respublika. – 2001. – 10 mart.
633. Əliyev Heydər. Səmimi təbrik. (Anadan olmasının 80 illiyi) //Azərbaycan. – 1994. – 26 may
634. Əliyev R. «Aydın gecələr»dən sonra... (*Y.Seyidovun «İlyas Əfəndiyev» kitabı haqqında*) //Azərbaycan. – 1976. -№8. – s.199-201
635. Əliyev R. Bəraət ola bilməz. («*Sarıköynəklə Vahəlin nağılı*» romanı haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 4 noyabr.
636. Əliyeva Ə. Büllur sarayın faciəsi («*Büllur sarayda*» dramı haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1983. – 7 oktyabr.
637. Əliyeva Kübra. Ürək sözlərim //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.375-376
638. Əliyeva Nurlana. 60-80-ci illərin Azərbaycan nəsrində qəhrəman və üslub axtarırları. – Bakı: Elm, 1977. – 159 s.
639. Əlizadə Məryəm. Büllur saraylar dağılır. («*Büllur sarayda*» pyesinin Rus dram teatrında tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1986. – 1 may
640. Əlizadə Məryəm. İlyas Əfəndiyevin lirik-psixoloji dramları və onların səhnə yozumu //Azərbaycan EA Xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. – 1982. – №3. – s.85-91
641. Əlizadə Məryəm. Mənəvi ünsiyyət sorğusunda. («*Sən həmişə mənimləsən*» əsərinin tamaşası haqqında) //Bakı. – 1987. – 6 iyul
642. Əlizadə Məryəm. Rejissor Tofiq Kazımovun son quruluşları. (*Məqalədə «Məhv olmuş gündəliklər» əsəri haqqında da danışılır*) //Qobustan. – 1972. – №1. – s. 16-20
643. Əlizadə Məryəm. «Şeyx Xiyabani» düşünür. (*Eyni adlı tarixi dramının tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1987. – 16 yanvar

644. **Əmiraslanov Əhliman.** Böyük yazıçı – böyük el ağsaqqalı //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.272-273
645. **Əsədov Ə., İsmayilov İ.** Auditoriyadan gələn səslər. («Bağlardan gələn səs» pyesi haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1976. – 13 yanvar
646. **Əsədov Ələddin.** Dramaturq və teatr. (*Yazıçıların iş otağında*) //Bakı, – 1980. – 16 oktyabr.
647. **Əsədullayev Seyfulla.** İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı haqqında //Əfəndiyev İ. Seçilmiş əsərləri. Dörd cild. 1-ci cild. – Bakı: Azərneşr, 1969. – s.5-13.
648. **Əsədullayev Seyfulla.** İstedad və sənətkarlıq. (*Yazıçının yaradıcılığı haqqında*) //Əsədullayev S. Tarix, sənətkar, müasirlik. – Bakı: Gənclik, 1975. – s.98 -117.
649. **Əsədullayev Seyfulla.** Müasirlik böyük şərtidir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
650. **Əsədullayev Seyfulla.** Yenilik duyğusu. (*Yazıçının yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1968. – 12 oktyabr.
651. **Əyyub S.** «Qəribə oğlan» //Azərbaycan gəncləri. – 1973. – 17 mart.
652. **Əziz dostumuz İlyas Əfəndiyev!** (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə Yazıçılar İttifaqının*

təbriki) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr; Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.17.

653. **Əziz İlyas müəllim!** Anadan olmasının 75 illiyi münasibəti ilə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təbriki //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
654. **Əziz İlyas müəllim!** Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının təbriki //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
655. **Faiq S.** Ədib haqqında monoqrafiya (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» kitabı haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1997. – 17 yanvar.
656. **Fərzəlibəyov Mərahim.** Xatirə işığında //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s. 287-295.
657. **Fərzəlibəyov Mərahim, Əli Nur.** «Qaçaq Süleyman» tamaşaçıların gözləyir (*İ.Əfəndiyevin ssenarisi üzrə çəkilmiş film haqqında*) //Azərbaycan. – 1994. – 14 oktyabr.
658. **Gəncəli Novruz.** Nəcib duyğuları tərənnüm edən hekayələr. (*Yazıçının «Hekayələr» kitabı haqqında*) //Kommunist. – 1955. – 22 oktyabr.
659. **Görkəmli yazıçı-dramaturqun xatirəsi.** Ədibin məzarı üstündə Fəxri xiyabanda toplantı //Azərbaycan. – 1997. – 4 oktyabr; Xalq qəzeti. – 1997. – 4 oktyabr.
660. **Güləhmədova-Martınova G.** İlyas Əfəndiyev haqqında. //Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.14

661. **Gülgün Mədinə.** Ömrünüzün ildönümü mübarək, İlyas müəllim! (*İ.Əfəndiyevin 75 yaşını münasibətilə*) //Azərbaycan qadını. – 1989. – №8. – s.4-5.
662. **Günəl.** İlyas Əfəndiyev haqqında monoqrafiya. (*Ə.Əfəndiyevin kitabı haqqında*) //Ulus. – 2000. – 30 sentyabr.
663. **Hacı Siyavuş Aslan.** Qüdrətli sənətkar // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.296-297.
664. **Hacıbabayev Atababa.** Sabahımızı düşünək (*«Bizim qərribə taleyimiz» pyesinin tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1988. – 27 may.
665. **Hacıyev A.** Dilin zənginliyi. (*A.Salahovanın «İ.Əfəndiyevin yaradıcılığının poetikasını» kitabı haqqında*) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1984. – 3 avqust.
666. **Hacıyev A.** Dramaturgiyanın və bədii nəsrin poeziyası. (*Yazıçının yaradıcılığı haqqında*) //Azərbaycan. – 1977. -№12. – s. 189-200; Yazıçı şəxsiyyəti və bədii qanunauyğunluq. – Bakı: Yazıçı, 1986. – s.150-173.
667. **Hacıyev T.** Gözəlliyin dili və dilin gözəlliyi. (*Əsərlərində dil mədəniyyəti haqqında*) //Bakı. – 1984. – 10 sentyabr.
668. **Hacızadə Nahid.** «Yazıçıya yazmaq qalacaq» //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.307-319.
669. **Hasilova Xəlidə.** Müasirlik böyük şərtdir. (*Azərbaycan Yazıçıları İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
670. **Heydər Ramiz.** Canlı bir heykəldin. (*Şer*) Vəfatı münasibətilə //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.25.
671. **Həmdulla M.** Oxucunun qeydləri. (*«İşıqlı yollar» əsəri haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1948. – 22 aprel.
672. **Həsənli Ağacəfər.** Yaddan çıxmaz Qarabağ. (*İlyas Əfəndiyev-75*) //Sovet kəndi. – 1989. – 30 may.
673. **Həsənzadə M.** Həyatla daim təmasda. (*«Kommunist» qəzetinin müxbiri ilə ədibin söhbəti*) //Kommunist. – 1981. – 27 dekabr.
674. **Həsənzadə Nəriman.** Böyük sənətkar və bir neçə söz. (*İ.Əfəndiyevin xatirəsinə*) // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.255-257.
675. **Həsənzadə Nəriman.** Niyə arxaya baxdım. (*İ.Əfəndiyev – 75*) //Sovet kəndi. – 1989. – 30 may; Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
676. **Hidayət.** 20 ildən sonra: Xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevə məktub //Azərbaycan gəncləri. – 1988. – 21 may.

677. **Hörmətli İlyas Məhəmməd oğlu!** (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə SSRİ Yazıçılar İttifaqının idarə heyətinin təbriki*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
678. **Hörmətli yazığımız, Sizi Oktyabr inqilabı ordeni almanız münasibətilə təbrik edirik!** //Azərbaycan qadını. – 1974. – №12. -s.12.
679. **Hüseyn Mehdi.** «Atayevlər ailəsi» (*Əsərin tamaşaya qoyulması münasibətilə*) //Kommunist. – 1954. – 23 oktyabr; Hüseyn M. Ədəbiyyat və sənət məsələləri. – Bakı: Azərneşr, 1958. – s.573-578.
680. **Hüseyn Mehdi.** Bir nasirimiz haqqında //Kommunist. – 1944. – 5 aprel.
681. **Hüseyn Mehdi.** «İşıqlı yollar» (*Yazıcının eyni adlı pyesinin tamaşası haqqında*) //Hüseyn M. Əsərləri 10 cildə. 9-cu cild. – Bakı: Yazıçı, 1979. – s. 592-598; Ədəbiyyat qəzeti. – 1947. – 30 iyul.
682. **Hüseynov A.** Nəsrimiz və keçmişimiz. 1-ci məqalə «Geriye baxma, qoca» haqqında //Azərbaycan. – 1982. – №9. – s.173-190.
683. **Hüseynov A.** Nəsr və zaman. – Bakı, Yazıçı, 1980. – 185 s.
684. **Hüseynov A., Yusifli V.** «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanı haqqında //Ədəbi proses-78. – Bakı: Elm, 1980. – s.21-29.

685. **Hüseynov Ə.** «Bizim qəribə taleyimiz» (*Eyni adlı əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1988. – 9 mart.
686. **Hüseynov F.** Ailə tərbiyəsi, ana nəvazişi. («Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1964. – 25 dekabr.
687. **Hüseynov Kamran.** Mahir söz zərgəri //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.234-235.
688. **Hüseynov Surət.** Xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevə 80 illiyi münasibətilə //Respublika. – 1994. – 27 may.
689. **Hüseynzadə İsmayıl.** İlyas Əfəndiyev haqqında //Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.15.
690. **Xalq yazıcısının yubileyi.** Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında İlyas Əfəndiyevin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş gecənin keçirilməsi haqqında //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 17 iyun.
691. **Xəlilli Qulu.** İyde ağacının xiffəti... («Tənha iyde ağacı» tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1991. – 9 may.
692. **Xəlilov Qulu.** Müasir həyatımızın tərənnümçüsü. (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Bakı. – 1974. – 16 noyabr.
693. **Xəlilov Qulu.** Müasirlik böyük şərtidir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.

694. **Xəlilov Qulu.** Nəsr əsərlərimizə aid qeydlər. (1953-1958) //Xəlilov Q. Böyük sənət uğrunda. – Bakı: Azərənəşr, 1962. – s. 40-64.
695. **Xəlilov Əmirxan.** Üç dost haqqında dastan. («Dağlar arxasında üç dost» romanı haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1964. – 17 yanvar.
696. **Xəlilova Raya.** Biz belə düşünürük. («Körpüsəlanlar» povestinin qəhrəmanı Səriyyə haqqında) //Azərbaycan qadını. – 1961. – №10. -s.18.
697. **Xəndan C.** «Bahar suları» (Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1948. – 28 dekabr.
698. **Xəzri Nəbi.** «Əziz, mehriban dostum». İlyas Əfəndiyevin xatirəsinə //Azərbaycan. – 1997. – №11-12. – s.138-145; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.184-196.
699. «**Xurşudbanu Natəvan**» (Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında) //Bakı. – 1981. – 13 sentyabr.
700. **İbrahimov İslam.** Tarixi optimizm yollarında. (İ.Əfəndiyevin «Körpüsəlanlar», B.Bayramovun «Sərinlik», İ.Hüseynovun «Teleqram» povestləri haqqında) //Azərbaycan. – 1962. – №7. – s. 197-213.
701. **İbrahimov Mirzə.** Şəfalı işıqlar. (Yazıçı haqqında) //Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.12.
702. **İlham R.** Həyat sevənlərindir. («Sən həmişə mənimləsən» pyesinin tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1987. – 16 avqust.
703. **İlkin Qılman.** Kövrək xatirələr //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.138-141.
704. **İlkin Qılman.** Yoxluğu hiss edilən adam //Azərbaycan müəllimi. – 1998. – 8 oktyabr.
705. **İlyas Əfəndiyev.** (1914-1996) //Nəbiyev B., Salmanov Ş. Ədəbiyyat. Ümumtəhsil məktəblərinin XI sinfi üçün. – Bakı: Maarif, 2000. – s.317-329.
706. **İlyas Əfəndiyev** haqqında (S.Vurğun, M.Hüseyn, M.Arif, N.Hikmətin sitatları) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
707. **İlyas Əfəndiyevə Azərbaycan xalq yazıçısı fəxri adı verilməsi haqqında Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fərmanı** //Kommunist. – 1979. – 31 iyul.
708. **İlyas Əfəndiyevin 75 yaşı.** «Azərbaycan» jurnalının təbriki //Azərbaycan. – 1989. – №6. – s.121
709. **İlyas Əfəndiyevin 70 yaşı** //Azərbaycan. – 1984. – №5. – s.101-102.
710. **İlyas Məhəmməd oğlu Əfəndiyev.** Nekroloq //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Azərbaycan. – 1996. – 4 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.6-7.

711. **İsmayilli Əzim.** «Sən həmişə mənimləsən» (*Əsərin Tbilisi erməni Dram Teatrında tamaşası haqqında*) //Sovet Gürcüstanı. – 1967. – 5 yanvar.
712. **İsmayıloğlu Atababa.** Əbədiyyətə aparan yol //Şəhriyar. – 1996. – 9 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.18-19.
713. **İsmayıloğlu Atababa.** Sən həmişə bizimləsən (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» kitabı haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 2000. – 6 oktyabr.
714. **İsmayıloğlu Atababa.** Türkiyə onun şəxsinə Azərbaycanı alqışladı. (*ADADT-nin Türkiyədə gastrolyu haqqında*) //Azərbaycan müəllimi. – 1990. – 9-15 dekabr.
715. **İsmayılov Ə., Ağamirov A.** «Atayevlər ailəsi» (*Əsərin tamaşası haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1954. – 29 oktyabr.
716. **İsmayılov İ.** Uğurlu başlanğıc. («*Mahnı dağlarda qaldı*» pyesi əsasında kinofilmin çəkilişi haqqında) //Bakı. – 1980. – 16 iyun.
717. **İsmayılov Y.** İlyas Əfəndiyevin bədi nəsridə müasirlik //Azərbaycan EA Xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. – 1985. – №2. – s.9-15.
718. **İsmayılov Y.** Mənalı sənətkar ömrü. (İ.Əfəndiyev – 80) // Bakı. – 1994. – 26 may.

719. **İsmayılov Yaqub.** Həqiqət və gözəllik duyğusu ilə. (*Yazıcının 6 cildlik «Seçilmiş əsərləri»nin nəşri haqqında*) //Bakı. – 1987. – 15 iyun.
720. **İsmayılov Yaqub.** İ.Əfəndiyevin yaradıcılıq yolu. – Bakı: Elm, 1991. – 262 s.
721. **İsmayılova Arifə.** Mənim fikrim belədir. («*Körpüsəlanlar*» povestində Səriyə surəti haqqında) //Azərbaycan qadını. – 1961. – №10. – s. 18.
722. **Kazımov Aydın.** «Gözlə məni» (*Yazıcının «Mahnı dağlarda qaldı» pyesi əsasında «Azərbaycanfilm» kinostudiyasının çəkdiyi eyni adlı film haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 8 may.
723. **Kələntərli Kələntər.** Xeyirxah insan, bənzərsiz sənətkar. (*Xatirələr, duyğular*) //Azərbaycan. – 2002. – №1. – s.148-158.
724. **Kərbəlayi Əli.** Unuda bilmədiyim insan //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.383-384.
725. **Kərimov İ.** İlyas Əfəndiyev teatrı //Qobustan. – 1997. – №1-2. – s.8-12; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.345-352.
726. **Kərimova S.** Şirin kədərin sevinci. (*İlyas Əfəndiyev-80*) //Azərbaycan. – 1994. – 27 may.
727. **Kərimzadə Fərman.** Unutmaq olmur. («*Unuda bilmirəm*» pyesinin tamaşası haqqında) //Qobustan. – 1969. – №1. – s. 31-33.

728. **Kəsərli Bəşir.** Xoş gələcəkdi. Şer. // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.33.
729. **Kirəcli Abbas.** İlyasın hekayələri. («Aydınlıq gecələr» kitabı haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1946. – 7 sentyabr.
730. **Köçərli F.** Yazıçının vətəndaşlıq mövqeyi. («Büllur sarada» pyesinin tamaşası haqqında) //Azərbaycan müəllimi. – 4 noyabr. – 1983.
731. «**Körpüsəlanlar**» erməni dilində. (Əsərin kitab halında çıxması haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 11 iyun.
732. **Kürçaylı Əliğa.** Müasirlik böyük şərtdir. (Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
733. **Qabil.** Fədai. Xalq yazıçısı, qüdrətli sənətkar İlyas Əfəndiyevə. Şer //Sən ey böyük yarıdan. – Bakı: Şərq-Qərb, 1997– s. 7-9.
734. **Qabil.** Sən ey qadir məhəbbət... //Ədəbiyyat qəzeti. – 1997. – 29 avqust; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.223-230.
735. **Qafıanoğlu Əkrəm.** Qarabağ şikəstəsi //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.379-382.
736. **Qarayev Yaşar.** Axtarışlar davam edir. (Əsərdə İ.Əfəndiyevin yaradıcılığından da danışılır) //Cə-

fərov C. Azərbaycan teatri. – Bakı: Azərneşr, 1974. – s.292-312.

737. **Qarayev Yaşar.** «Bağlardan gələn səs» (Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1975. – 30 dekabr.
738. **Qarayev Yaşar.** «Büllur saraylar» və adamlar («Büllur sarayda» pyesinin tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1983. – 30 oktyabr.
739. **Qarayev Yaşar.** Dramaturgiyamızda janrlar zənginliyi və novatorluq uğrunda //Azərbaycan. – 1965. – №11. – s. 61-75.
740. **Qarayev Yaşar.** Əsrə sığmayan nəsr, yaxud çiyində teatri, səhnəni saxlayan lirika //Əfəndiyev İ. Seçilmiş əsərləri. Yeddi cildə. c.1. – Bakı: Çinar-çap, 2002. – s.51.
741. **Qarayev Yaşar.** Günlər və gündəliklər //Səhnəmiz və müasirlərimiz. – Bakı: Azərneşr, 1972. – 251 s.; Kommunist. -1970. – 28 yanvar.
742. **Qarayev Yaşar.** Xarı bülbülün nağılı.– Bakı: Azərneşr, 1995. – 54 s.
743. **Qarayev Yaşar.** İlyas Əfəndiyev. Red. V.Paşayev. – Bakı: Bilik, 1987. – 50 s.
744. **Qarayev Yaşar.** Konfliktlərimiz və qəhrəmanlarımız. (Azərbaycan yazıçılarının IV qurultayında dramaturgiyamız haqqındakı məruzəsindən) //Azərbaycan. – 1966. – №2. – s.27-43.
745. **Qarayev Yaşar.** Müasirlik böyük şərtdir. (Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Vale-

- hin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
746. **Qarayev Yaşar.** Müasirliyin sabitliyi. (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Ulduz. – 1974. – №11. – s.27-30; Əfəndiyev İ. Seçilmiş əsərləri. 6 cildə, c.1. – Bakı: Yazıçı, 1984.
747. **Qarayev Yaşar.** Zaman sənətkar yaddaşında. (*İ.Əfəndiyev -75*) //Kommunist. – 1989. – 28 may.
748. **Qasimov İmran.** Müasirlik böyük şərtdir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində giriş və yekun sözü*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
749. **Qasimova H.** «Atayevlər ailəsi» (*Əsərin səhnəyə qoyulması haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1954. – 23 oktyabr.
750. **Qədirov Əliabbas.** Unudulmaz sənətkar //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.298-299.
751. **Qədirova Xatirə.** Ölməz sənətkarın son töhfəsi. (*«Hökmdar və qızı» pyesinin tamaşası haqqında*) //Naxçıvan. – 1996. – 7 dekabr.
752. **Qiyash Əjdər.** İftixarısən. (*Şer*) //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.32.
753. **Qoca Fikrət.** İlyas Əfəndiyevin unudulmaz xatirəsinə (*Şer*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1998. – 2 okt.

yabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.253-254.

754. **Qombatskayte Qalina.** Silsilə romanlar müəllifi. (*Əsərlərinin Litvada tərcüməsi haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
755. **Quliyev T.** Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi...Xatirələr //Panorama. – 1998. – 3 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.136-137.
756. **Quliyev Vilayət.** 90-cı illərin nəsrinə və dramaturgiyası //Ədəbiyyat qəzeti. – 1997. – 7 noyabr.
757. **Quliyev Vilayət.** Görüşlər, müzakirələr. (*Nizami adına Ədəbiyyat institutunda «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsi*) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1979. – 11 may.
758. **Quliyev Vilayət.** Həmişə bizimlə olan sənətkar. Yazıcının 80 yaşı tamam oldu //Vətəndaş. – 1994. – 27 may.
759. **Quliyev Vilayət.** Xalq həyatının tərənnümü. (Yazıcının 6 cildlik «Seçilmiş əsərləri»nin nəşri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1986. – 1 avqust.
760. **Quliyev Vilayət.** Xalqa bağlı sənətkar (*İ.Əfəndiyev-70*) // Sovet kəndi. – 1984. – 29 may.
761. **Quliyev Vilayət.** Sənət marafonçusu.//Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.332-344.

762. **Quliyev Vilayət.** Üzü gələcəyə gedən sənətkar //Panorama. – 1997. – 4 oktyabr.
763. **Quliyev Vilayət.** Zamanı qabaqlayan sənətkar. (*İlyas Əfəndiyev-75*) //Bakı. – 1989. – 27 may.
764. **Quliyeva X.** Qəribə taleli adamlar. (*«Bizim qəribə taleyimiz» əsəri əsasında Əməkdar incəsənət xadimi M.Fərzəlibəyovun ADADT-ı üçün hazırladığı eyni adlı tamaşa haqqında*) //Azərbaycan müəllimi. – 1988. – 20 may.
765. **Maqsudov F.** Gələcəkdən gəlmiş adam. Xatirə günü //Azərbaycan müəllimi. – 1997. – 2 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.244-246.
766. **Maqsudov Rəhim.** «Qəribə oğlan» (*Eyni adlı komediyanın tamaşası haqqında*) //Şəki fəhləsi. – 1973. 12 iyul.
767. **Mansurzadə Ağaddin.** «Sən həmişə mənimləsən» pyesinin əsasında hazırlanan eyni adlı tamaşa haqqında //Azərbaycan müəllimi. – 1987. – 8 iyul.
768. **Mehdi Famil.** Qarabağ harayı, vətən xiffəti. (*«Tənha iydə ağacı» əsərinin tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1991. – 17 may; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.258-268.
769. **Mehdiyev Telman.** «Sən həmişə mənimləsən». (*Eyni adlı tamaşa haqqında*) //Sovet kəndi. – 1987. – 9 may.

770. «**Məhv olmuş gündəliklər»in açılmamış səhifələri.** (*Müxbirin dramaturqla müsahibəsi*) //Ulduz. – 1969. – №7. – s.48-50.
771. **Məmmədli İlham.** Hamını xoşbəxt görmək istəyən sənətkar. //Respublika. – 1994. – 31 mart.
772. **Məmmədov Baladadaş.** Çayın axarı ilə. (*«Məhv olmuş gündəliklər» əsərinin tamaşası haqqında*) //Azərbaycan gəncləri. – 1970. – 3 fevral.
773. **Məmmədov Baladadaş.** Gəncliyin obrazı. (*Yazıçının yaradıcılığında gənc surətlər haqqında*) //Ulduz. – 1973. – №12. – s. 57-58.
774. **Məmmədov C.** Sənət ölçüsü, sənətkar dəqiqliyi (*«Üçatılan» povesti haqqında*) //Bakı. – 1983. – 9 fevral.
775. **Məmmədov Cahangir.** Məhəbbət və vətəndaşlıq borcu. (*«Mahnı dağlarda qaldı» əsərinin Mingəçevir Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 1 yanvar.
776. **Məmmədov Cəlal.** Fərəhli görüş. (*«Xurşudbanu Natəvan» pyesi haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 2 oktyabr.
777. **Məmmədov Cəlal.** Gündəliklər yenidən yazılacaqdır. (*«Məhv olmuş gündəliklər» pyesinin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1969. – 29 dekabr.

778. **Məmmədov Cəlal.** Yeni tamaşa haqqında fikirlər. («*Mənim günahım*» pyesi haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1967.– 27 may
779. **Məmmədov E.** Milli ədəbiyyatımızın fəxri //Kitablar aləmində. – 1989. – №3. – s.2-4
780. **Məmmədov Eynəddin.** Dramaturgiya və həyat //Dramaturgiyamızda ənənə və novatorluq. – Bakı: Yazıçı, 1985. – s.30-64
781. **Məmmədov Eynəddin.** Müasir ənənələrin dəyişməsi //Dramaturgiyamızda ənənə və novatorluq. – Bakı: Yazıçı, 1985. – s.103-123
782. **Məmmədov Ə.** Atayevlər prinsipliliyi. («*Atayevlər ailəsində*» pyesinin televiziya tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1978. – 16 dekabr.
783. **Məmmədov Ə.** Yeni həyatın başlanğıcı. («*Unuda bilmirəm*» pyesinin N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1979. – 20 aprel
784. **Məmmədov İ., Musaoğlu M.** Xalq yazıçısının yubileyi. (*İ.Əfəndiyev – 80*) //Respublika. – 1994. – 14 iyun
785. **Məmmədov K.** Saf məhəbbət dastanı. («*Sarıköynəklə Valehin nağılı*» romanı haqqında) //Kommunist. – 1979. – 3 avqust
786. **Məmmədov Mehdi.** Səhnəmizin müttəfiqi. (*Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr
787. **Məmmədova Gülcahan.** Həmişə bizimlə qalacaq dramaturq //Panorama. – 1996. – 5 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.16-17
788. **Məmmədova Gülcahan.** Xalq qəhrəmanı səhnədə. («*Şeyx Xiyabani*» tamaşası haqqında) /Azərbaycan gəncləri. – 1986. – 22 noyabr
789. **Məmmədova Şəfiqə.** Teatr onun həyatı idi //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.285-286
790. **Məmmədova Şəfiqə.** Torpaqdan gəlir. (*İlyas Əfəndiyev – 80*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may
791. **Məmmədov Ramiz.** Məhəmməd oğlu İlyas. (*Şer*) //Azərbaycan. – 1996. – 9 noyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.31
792. **Məsimov Tahir.** Elmi texniki tərəqqi dövründə dramaturgiyamızda şəxsiyyətin mənəvi formalaşma prosesinin əksi //Abdullazadə A. Ədəbiyyatda insan konsepsiyası. – Bakı: Elm, 2000. – s.157-180
793. **Məsud Afaq.** Unudulmaz İlyas Əfəndiyevin xatirəsinə // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.356-358
794. **Mikayılov R.** Ədiblə tələbələrin görüşü. (*S.M.Kirov adına ADU-da*) //Bakı. – 1974. – 26 dekabr.

795. **Mikayılova Təriqə.** Mənim fikrim belədir. («Körpüsəlanlar» povestindəki Səriyyə surəti haqqında) //Azərbaycan qadını. – 1961. – №10. – s.18
796. **Mirəhmədov Əziz.** Sənətlə sehrlənmiş ədib //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.149-158
797. **Miryəhyayev M.** İctimai mübarizənin ön sırasında. («Söyüdlü arx» romanı haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 16 iyul
798. **Mirzəyev Mikayıl.** Atayevlərin «gövdəsi» //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1980. – 5 dekabr.
799. **Mövsüya sədaqət.** («Sovetskiy pisatel» nəşriyyatında «Sarıköynək» və «Körpüsəlanlar» əsərinin çapdan çıxması haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1983. – 13 noyabr.
800. **Musayev T.** Yeniliyin bədii təsdiqi. (İ.Əfəndiyev-70) //Ulduz. – 1984. – №5. – s.24-28.
801. **Mustafayev Rauf.** «Sən həmişə mənimləsən» Razıqrad səhnəsində //Abşeron. – 1968. – 27 iyul.
802. **Müasir dövrdə ədəbiyyat** //Azərbaycan sovet ədəbiyyatı tarixi. İki cildlik. 2-ci cild. – Bakı: EA nəşri, 1967. – s.233-239
803. **Müasirlik böyük şərtidir.** (Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsi) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may
804. **Müxtəlif dillərdə.** (Yazıçının müxtəlif dillərdə çap edilmiş əsərləri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr
805. **Mütəllibov Tofiq.** Bir zirvənin ünvanı (İ.Əfəndiyev – 70) //Azərbaycan gəncləri. – 1989. – 27 may
806. **Mütəllibov T.** Məhəbbət və vicdan borcu. («Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1964. – 25 dekabr.
807. **Mütəllibov Təhsin.** «Xurşudbanu Natəvan» (Pyesin ADADT-da tamaşası haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1981. – 1 dekabr.
808. **Mütəllibov Təhsin.** «Şeyx Xiyabani» (Eyni adlı əsərinin tamaşası haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1987. – 31 yanvar
809. **Mütəllibova F.** Yada düşər xatirələr. (Vəfatının ildönümü münasibətilə) //Bakı. – 1997. – 3 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.368-370
810. **Natəvan haqqında tamaşa,** («Xurşudbanu Natəvan» pyesinin tamaşaya qoyulması haqqında) //Kommunist. – 1981. – 5 noyabr; Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 6 noyabr
811. **«Natəvan» mövsümü açır** (ADADT-nın 108-ci mövsümünün «Xurşudbanu Natəvan» pyesi ilə açılması haqqında) // Bakı. – 1981. – 11 sentyabr

812. **Nemət K.** Tamaşaqaşağı söhbət («*Ağıllılar və dəlilər*» əsərinin tamaşası haqqında) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1992. – 8 may
813. **Nemətulla A., Cəfərov C.** (*İki kitab haqqında*) «Döyüşən ada» və «Torpağın sahibi» əsərləri haqqında //Bakı kommunisti. – 1953. – 28 yanvar
814. **Nəbiyev Bəkir.** Azadlıq eşqi. («*Şeyx Xiyabani*» əsərinin tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1987. – 10 yanvar
815. **Nəbiyev Bəkir.** «Dağlar arxasında üç dost» //Kommunist. – 1963. – 25 dekabr.
816. **Nəbiyev Bəkir.** İbrətamiz tamaşa. («*Hökmdar və qızı*» pyesinin tamaşası haqqında) //Azərbaycan. – 1996. – 27 dekabr.
817. **Nəbiyev Bəkir.** Qonşu ölkənin pəncərəsindən //Ölümsüzlüyün sirri. – Bakı: Sabah, 1994. – s. 100-108
818. **Nəbiyev Bəkir.** Müasirlik böyük şərtdir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may
819. **Nəbiyev Bəkir.** Ruhunuz şad olsun, patriarx! //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.237-242
820. **Nəbiyev Bəkir.** Sarıköynəklə Valehin nağılı //Nəbiyev B. Təzə izlər sorasında. – Bakı: Yazıçı, 1979. – s.138-155

821. **Nəbiyev Bəkir.** Şərəfli yol. (*İ.Əfəndiyev – 70*) //Kommunist. – 1984. – 27 may
822. **Nərimanoğlu Kamal Vəli.** Aydan arı, sudan duru... //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.324-328
823. **Nərimanoğlu Məhəmməd.** Bir ömrün vərəqlənən səhifələri. (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» monoqrafiyası haqqında*) //Yeni Azərbaycan. – 1997. – 22 yanvar
824. **Nəsirov Həsən.** «Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında bəzi qeydlər //Azərbaycan. – 1966. – №7. – s.205-212
825. **Niyə köndələn axdın, Köndələnçayım?! Xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevin unudulmaz xatirəsinə** //Yeni Azərbaycan. – 2000. – 23 noyabr
826. **Novruz Cabir.** İlyas Əfəndiyev itkisi. Xalq yazıçısı haqqında xatirələr //Xalq qəzeti. – 1998. – 15 noyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.247-250
827. **Novruzov İ.** Azərbaycan sovet dramaturgiyası haqqında. (*Məqalədə S.Rəhman, Ə.Məmmədخانلی ilə yanaşı İ.Əfəndiyevin yaradıcılığından danışılır*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1949. – 13 yanvar
828. **Nuriyev Yaşar.** Teatra məhəbbətlə. (*75 yaş münasibətilə*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun

829. **O həmişə bizimlədir** //Ə.Əfəndiyevin Xalq yazıçısı haqqında kitabının təqdimatı) //Xalq qəzeti. – 2000. – 4 oktyabr.
830. **Orucəli H.** Dağları oyadan mahını. (*«Mahını dağlarda qaldı» əsərinin ilk tamaşası haqqında*) //Bakı. – 1971. – 23 fevral.
831. **Orucəli H.** Həyata doğru. (*Yazıçının yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1944. – 10 avqust.
832. **Osmanlı Vəli.** Psixoloji təhlil və bədii yaradıcılıq. (*«Söyüdü arx» romanı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1973. – 11 avqust.
833. **Ömrün müdriklik çağı.** (*Yazıçı ilə müsahibəni apardı Dilsuz*) //Azərbaycan. – 1989. – №6. – s.122-126.
834. **Paşayev V.** Yaradıcılıq yolu. (*Y.Seyidovun «İlyas Əfəndiyev» monoqrafiyası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 5 fevral.
835. **Pənahova Amalya.** Coşqun ilhamla. (*Yazıçının yaradıcılığında qadın obrazları haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
836. **Pənahova Amalya.** Dostluqdan yaranan sənət //Azərbaycan qadını. – 1984. – №2. – s.14-16; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.277-284.
837. **Pənahova Amalya.** İlyas Əfəndiyev haqqında //Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.16.

838. **Pənahova Amalya.** İnsan amili əsas şərtidir. (*«Mənim günahım» əsərinin televiziya tamaşası haqqında müsahibə. Yazdı M.Adurov*) //Kommunist. – 1986. – 30 iyul.
839. **Pənahova Amalya.** Sənətdən yaranan dostluğu-muz //Xalq qəzeti. – 1997. – 3 oktyabr.
840. **Pənahova Amalya.** Siz həmişə bizimləsən. – Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.23.
841. **Poladov Fuad.** Biz onun yetirmələriyik //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.300.
842. **Razi H.** Gündəliklər məhəv olmur. (*«Məhəv olmuş gündəliklər» pyesinin Naxçıvan teatrında tamaşası haqqında*) // Şərq qapısı. – 1973. – 12 may.
843. **Rəsulov Q.** «Atayevlər ailəsi» (*Əsərin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Azərbaycan qadını. – 1954. – №11. – s.18-19.
844. **Rəhimli İlham.** Əbədi sənət irsi //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.359-360.
845. **Rəhimli İlham.** İlyas Əfəndiyevin Akademik Milli Dram Teatrında tamaşaya qoyulmuş pyeslərinin siyahısı // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.385-387.

846. **Rəhimli İlham.** Mənəvi xəzinə. (*İ.Əfəndiyev - 75*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
847. **Rəhimli İlham.** Mənəvi sınaq. (*«Bizim qərībā taleyimiz» əsərinin tamaşaya qoyulması haqqında*) //Kommunist. – 1988. – 14 may.
848. **Rəhimli İlham.** Realist, lirik-psixoloji üslub //Rəhimli İ. Dramaturgiya və teatr. – Bakı: İşıq, 1984. – s.14-38.
849. **Rəhimli İlham.** Teatr, dramaturq və axtarışlar //Azərbaycan. – 1982. – №2. – s.184-191.
850. **Rəhimov S.** Qoşa qanadla... (*Yazıcının anadan olmasının 60 illiyi*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
851. **Rəhimov S.** «Söyüdlü arx» barəsində //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 7 fevral.
852. **Rəhimov S.** «Söyüdlü arx» barəsində. Mülahizələr, qeydlər //Rəhimov S. Yazıçı və həyat. – Bakı: Azərneşr, 1961. – s.418-430.
853. **Rəşidov Məmməd.** «Aydınlıq gecələr» haqqında //Ədəbiyyat qəzeti. – 1946. – 16 oktyabr.
854. **Rza Xəlil.** Qəhrəmanlığın tərənnümü. (*«Şeyx Xi-yabani» pyesi haqqında*) //Sovet kəndi. – 1987. – 7 aprel.
855. **Rza Xəlil.** «Söyüdlü arx» romanının qəhrəmanı Nuriyyəyə açıq məktub //Azərbaycan gəncləri. – 1959. – 11 yanvar.
856. **Rzayev Yaşar.** «Sən həmişə mənəmləsən» (*Eyni adlı əsərin ADADT-nin qastrolu zamanı Lənkəran teatrında tamaşası haqqında*) //Leninçi. – 1965. – 10 iyul.
857. **Rüstəmخانlı Sabir.** İtirilmişlərin ağrısı //Sənəy böyük yaradan. – Bakı: Şərq-Qərb, 1997. – s. 3-5.
858. **Rüstəmخانlı Sabir.** Gecə zəngləri... //Ədəbiyyat qəzeti. – 1998. – 7 avqust; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.301-306.
859. **Rüstəmov Səid.** Sevinc gətirir. (*Yazıcının səhnə əsərləri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
860. **Rüstəmov İ.** «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» (*Ə.Əfəndiyevin eyni adlı kitab haqqında*) //Respublika. – 2000. – 8 oktyabr.
861. **Sabir qızı Ülvyyə.** İlyas Əfəndiyev haqqında yeni kitab (*Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» kitabı haqqında*) //Musavat. – 2000. – 4 oktyabr.
862. **Salahov Tahir.** Düşündürən dramaturq //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.183.
863. **Salahova Aida.** Bir qoca vardı... (*«Geriyə baxma, qoca» romanı haqqında*) // Azərbaycan gəncləri. – 1981. – 21 aprel.
864. **Salahova Aida.** Qardaş xalqların səhnəsində //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1986. – 12 dekabr.

865. **Salahova Aida.** İlyas Əfəndiyev yaradıcılığının poetikası. Red. A.Qurbanov. – Bakı: Yazıçı, 1984. – 136 s.
866. **Salahova Aida.** İlyas Əfəndiyevin bədii əsərlərində neoloqizmlər // Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədrisi. Metodik məcmuə. – 1981. – №3. – s.29-31.
867. **Salahova Aida.** İlyas Əfəndiyev romanlarının dilində nəqli, sual və nida cümləsi // Azərbaycan EA Xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. – 1981. – №1. – s.89-93.
868. **Salahova Aida.** Yeni həyata doğru. («Üçatılan» povesti haqqında) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 11 sentyabr.
869. **Salayev E.** Böyük ədibimiz, müdrik ağsaqqalımız. (İ.Əfəndiyev-80) // Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may.
870. **Saləddin Əli.** Lazımlı vəsait. (Ə.Əfəndiyevin «İlyas Əfəndiyev» bibliografik göstəricisi haqqında) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1986. – 7 mart.
871. **Salmanov İslam.** Müasirlik duyğusu ilə // İlyas Əfəndiyev. Üçatılan. – Bakı: Gənclik, 1982. – s. 391-397.
872. **Salmanov İslam.** Psixoloji dram, psixoloji portret və dram dili. (Yazıcının dram əsərləri haqqında) // Ulduz. – 1980. – №9. – s.31-33.

873. **Salmanov Ş.** İnsanın axtarışı. («Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1967. – 15 aprel.
874. **Salmanov Şamil.** Realist sənətkar. (İ.Əfəndiyev – 70) // Bakı. – 1984. – 26 may.
875. **Salmanov Şamil.** Sənətkarın mövqeyi. (İlyas Əfəndiyev – 85) // Xalq qəzeti. – 1999. – 7 dekabr.
876. **Salmanov Şamil.** Yazıçı yolu // Ədəbiyyat qəzeti. – 2000. – 29 sentyabr.
877. **Sarıvəlli Osman.** «İntizar» // Ədəbiyyat qəzeti. – 1945. – 17 yanvar.
878. **Seyidov Y.** «Dağlar arxasında üç dost» // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1963. – 28 dekabr.
879. **Seyidov Y.** Görkəmli nasir və dramaturq. (Anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə) // Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.3-11.
880. **Seyidov Y.** İlyas Əfəndiyev. Həyatı və yaradıcılığı haqqında müxtəsər очерк. – Bakı: Azərneşr, 1975. – 235 s.
881. **Seyidov Y.** Mahnı ürəklərdə yaşayır. («Mahnı dağlarda qaldı» pyesi haqqında) // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1972. – 1 aprel.
882. **Seyidov Y.** Mənəvi birliyin qüdrəti. («Qəribə oğlan» komediyasının ADDT-da tamaşası haqqında) // Bakı, – 1973. – 16 may.

883. Seyidov Y. «Sarıköynəklə Valehin nağılı» (*Eyni adlı roman haqqında*) //Ulduz. – 1979. – №1. – s.30-34.
884. Seyidov Y. «Seçilmiş əsərlər» (*Yazıcının «Azər-nəşr» tərəfindən buraxılmış eyni adlı kitabı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1959. – 9 may.
885. Səfərov C., Babayev Adil. İ.Əfəndiyev haqqında //Şanlı yol. – Bakı: Azər-nəşr, 1974. – s.126-139.
886. Səfərova Ə. Teatrın axtarışları. («Sən həmişə mənimləsən» və «Mənim günahım» əsərləri haqqında. Xülasə) //Azərb EA Xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. – 1968. – №2. – s.129.
887. Səfiyev Arif. Azərbaycan dramaturgiyası müasir mərhələdə. – Bakı: Ozan, 1998. – s.12-40.
888. Səfiyev Arif. Dramaturgiya. (*Məqalədə İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığından da danışılır*) //Ədəbi proses-76. – Bakı: Elm, 1977. – s.90-117.
889. Səfiyev Arif. Sənətkar mövqeyinin müasirliyi. (*İ.Əfəndiyev – 70*) //Azərbaycan. – 1984. – №5. – s. 102-107.
890. Səmədzadə B. Hörmətli yazıcımız İlyas Əfəndiyev! («Dağlar arxasında üç dost» romanı haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1964. – 19 sentyabr.

891. Səmiyyə yazıcının ürəyidir. (*Yazıcının yaradıcılıq planları haqqında söhbəti apardı F.Abbasov*) //Bakı. – 1982. – 27 avqust.
892. Sənədli film çəkilir. (*İ.Əfəndiyevin həyat və yaradıcılığı haqqında («Sən həmişə mənimləsən» sənədli filminin çəkilişi haqqında)*) //Azərbaycan. – 1997. – 11 oktyabr.
893. Sərxanlı S. Sənət güzəşti sevmir. (*Yazıcı ilə söhbət*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976. – 11 dekabr.
894. Səriyyə haqlıdır mı? Müzakirəni davam etdiririk. («Körpüsəlanlar» əsəri haqqında) //Azərbaycan qadını. – 1962. – №1. – s.18.
895. Slovak dilində. («Körpüsəlanlar», «Söyüdlü arx» kitablarının Bratislavada nəşri haqqında) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981. – 25 sentyabr.
896. Son mənzilə: Xalq yazıcısı İlyas Əfəndiyev ilə vedalaşma mərasimi //Ədəbiyyat qəzeti. – 1996. – 11 oktyabr; Azərbaycan. -1996. – 5 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.9-11.
897. Soltan Maarif. Vida sözü evəzi //Qobustan. – 1997. – №1; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.36-37.
898. «Söyüdlü arx» (*Əsərin eston dilində nəşri haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1970. – 24 oktyabr.

899. **Sultanlı Ə.** «Atayevlər ailəsi» //Sultanlı Ə. «Məqalələr. – Bakı: Azərneşr, 1971. – s. 264-283; Azərbaycan. – 1955. – №6. – s. 142-151.
900. **Süleymanlı Mövlud.** Nəsillərin görüşü //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.320-323.
901. **Şahin S.** Sənətkara layiq tədqiqat (*Y.İsmayılovun «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılıq yolu» adlı kitabı haqqında*) //Azərbaycan müəllimi. – 1992. – 8 may.
902. **Şahsevənli Zülfüqar.** Geriyə baxma, qoca (*şer*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 2 iyun.
903. **Şahvələd Rza.** «Bahar suları» (*Əsərin ADDT-da tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1948. – 18 dekabr.
904. **Şahvələd Rza.** «İşıqlı yollar» (*Əsərin Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında tamaşası haqqında*) //Kommunist. – 1947. – 26 iyul.
905. **Şahvələd Rza.** Yaradıcılıq yollarında. («Atayevlər ailəsi»nin Kirovabadda tamaşası haqqında) //Kommunist. – 1955. – 9 iyul .
906. **Şənol Ş.** «İlyas Əfəndiyev» albom-monoqrafiyası çapdan çıxmışdır (*Ə.Əfəndiyevin eyni adlı kitabı haqqında*) //Xalq qəzeti. – 1996. – 5 dekabr.
907. **Şərifov Hüseyn.** Ümid verən yazıçı //Kommunist. – 1943. – 8 dekabr.
908. **Şıxlı İ.** Hər şeydən əvvəl... («Unuda bilmirəm» pyesinin ADADT-da tamaşaya qoyulması münasibətilə) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1968. – 30 noyabr; Şıxlı İ. Xatirəyə dönmüş illər. – Bakı: Yazıçı, 1980. – s.297-308.

909. **Şuşalı Firudun bəy.** Yaxşı dostdan doymaq olmaz (*Azərbaycan xalq musiqisi haqqında İlyas Əfəndiyevə cavab məktubu*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1990. – 18 may.
910. **Tahir Söhrab.** Ədəbiyyəti gözələrlə gördüm //Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.269-271; Azərbaycan. – 1998. – 3 oktyabr.
911. **Tahirli A.** Həmişəyaşar sənət və sənətkar //Azərbaycan müəllimi. – 2001. – 4-10 oktyabr.
912. **Tahirli A.** Sənətə, ədəbiyyata xidmət //Ədəbiyyat qəzeti. – 2000. – 7 iyul; Azərbaycan müəllimi. – 2000. – 29 iyun; Ədalət. – 2000. – 8 iyul.
913. **Tahirli A.** Sözü ağısaqqalı //Xalq qəzeti. – 2000. – 3 oktyabr.
914. **Tahirli A.** Sözü ağısaqqalı, ağısaqqal sözü //Söz-lər yarananlar, sözü yaşadanlar. – Bakı: Əbilov, Zeynalov və oğulları nəşriyyatı, 2001. – s.203-205.
915. **Talıbzadə Kamal.** Məhəbbətin tərənnümü //Ədəbiyyat qəzeti. – 1997. – 3 oktyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.142– 148.
916. **Talıbzadə Kamal.** Yazıçının ideyası və təhkiyə. («Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanı haqqında

- qeydlər* //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1980. – 4 aprel.
- 917. Tamaşanın səhnə ömrü uzanır.** («Unuda bilmirəm» pyesinin 350-ci tamaşası haqqında məlumat) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1981–23 oktyabr.
- 918. Tofiq Ş.** O həmişə bizimlədir //Bakı. – 2000. – 6–12 oktyabr.
- 919. Turabov H.** Bizim qəribə taleyimizdən bir lövhə. Xatirə //Azərbaycan. – 1997. – 28 sentyabr; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.274-276.
- 920. Turabov H.** Işıqlı yolların carçısı. (*İ.Əfəndiyev-80*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may.
- 921. Vahabzadə Bəxtiyar.** Dərin qatlara işıq. – Bakı: Yazıçı, 1986. – s.114-115.
- 922. Vahabzadə Bəxtiyar.** Dramaturgiya (1945-1955) //Vahabzadə B. Sadəlikdə böyüklük. – Bakı: Yazıçı, 1978. – s.46-63.
- 923. Vahabzadə Bəxtiyar.** Əziz qardaşım İlyas Əfəndiyev. (*Yazıcının 80 illik yubileyi münasibətilə*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1994. – 27 may.
- 924. Vahabzadə Bəxtiyar.** İlyas Əfəndiyev haqqında //Azərbaycan. – 1974. – №11. – s.13.
- 925. Vahabzadə Bəxtiyar.** İlyas Əfəndiyevi xatırlayarkən... // Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.169-170.
- 926. Vəkil Əli.** Qardaş xalqların səhnəsində. (*Yazıcının əsərlərinin SSRİ xalqları səhnəsində oynanılması haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.
- 927. Vəliyev Əli.** Görkəmli sənətkar. (*Anadan olmasının 60 illiyi*) //Azərbaycan gəncləri. – 1974. – 16 noyabr.
- 928. Vəliyev Əli.** Müasirlik böyük şərtdir. (*Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında «Sarıköynəklə Valehin nağılı» romanının müzakirəsində çıxışı*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1977. – 14 may.
- 929. Vəliyev K.** Elat dastanı. (*«Üçatılan» kitabı haqqında*) //Bakı. – 1983. – 9 fevral.
- 930. Vəliyev Kamil, Məmmədov Cahangir.** Arazboyu dastanı (*«Geriyə baxma, qoca» romanı haqqında*) //Kommunist. – 1981. – 19 iyul.
- 931. Vəliyev M.** Realizm – sənətkarlığın əsas şərtidir //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1955. – 16 iyul.
- 932. Yaxşı dram əsərləri mükafatlandırılmışdır.** (*Ə.Məmmədخانlunun «Şərqi səhəri» və İ.Əfəndiyevin «Işıqlı yollar» əsərləri haqqında*) //Kommunist. – 1947. – 16 noyabr.
- 933. Yaşar Q.** Ayrılıq unudulmur... (*«Unuda bilmirəm» pyesinin ADADT-da tamaşası haqqında*) //Yaşar Q. Səhnəmiz və müasirlərimiz. – Bakı: Azərneşr, 1972. – s.222-232.
- 934. Yaşar Q.** Boy çiçəyinin ətri... (*«Sən həmişə mənimləsən» pyesi haqqında*) //Yaşar Q. Səhnəmiz

və müasirlərimiz. – Bakı: Azərneşr, 1972. – s.214-221.

935. **Yaşar Q.** Dramaturgiyada janrlar zənginliyi və yüksək realizm uğrunda. (*Son iki ilin dramaturgiyasına bir nəzər*) //Yaşar Q. Səhnəmiz və müasirlərimiz. – Bakı: Azərneşr, 1972. – s.83-132.

936. **Yaşar Q.** Konfliktlərimiz və qəhrəmanlarımız //Yaşar Q. Səhnəmiz və müasirlərimiz. – Bakı: Azərneşr, 1972. – s.233-242.

937. **Yaşar Q.** Unudulmur. («Unuda bilmirəm» pyesi ADADT-nın səhnəsində) //Kommunist. – 1968. – 25 dekabr.

938. **Yazıçı haqqında söz** //Anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə məqalələr //Azərbaycan. – 1984. – №5. – s.112-114.

939. **Yazıçı İ.Əfəndiyevin yaradıcılıq hesabatı.** (*Azərbaycan Yazıçıları İttifaqında*) //Ədəbiyyat qəzeti. – 1944. – 23 mart.

940. **Yazıçı İ.M.Əfəndiyevin Oktyabr inqilabı ordeni ilə təltif edilməsi haqqında SSRİ Ali Soveti Rəyasət heyətinin fərmanı** //Kommunist. – 1974. – 16 noyabr.

941. **Yusifzadə Camal.** «Belə gözləməyirdim» (*M.İbrahimovun «Yaxşı adam», İ.Əfəndiyevin «Mahnu dağlarda qaldı» əsərlərinin Lənkəranda tamaşası haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 14 aprel.

942. **Yusifzadə Camal. Tamah və mə'suliyət hissi.** («Bağlardan gələn səs» pyesinin ADADT-da tamaşası münasibətilə) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1975. – 15 noyabr.

943. **Yusifli Vaqif.** Boy çiçəyinin ətri. (*İlyas Əfəndiyev– 80*) //Respublika. – 1994. – 17 may; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.361-364.

944. **Yusifli Vaqif.** Xatirələr yaşayır //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1987. – 1 yanvar.

945. **Yusifli Vaqif.** Nəsr: konfliktlər, xarakterlər. – Bakı: Yazıçı, 1986. – 168 s.

946. **Yusifov X.** Üç dost haqqında. («Dağlar arxasında üç dost» romanı haqqında) //Sovet kəndi. – 1964. – 3 mart.

947. **Yusifov Əlikram.** «Unuda bilmirəm» (*Eyni adlı əsərin tamaşası haqqında*) //Kirovabad kommunisti. – 1969. – 6 noyabr.

948. **Yüksək idealların tərənnümü.** (Anadan olmasının 70 illiyinə həsr olunmuş yığıncaq haqqında) //Azərbaycan gəncləri. – 1984. – 5 iyun; Azərbaycan pioneri. – 1984. – 6 iyun.

949. **Yüz yaşını görək, ustad!** (Yazıcının 80 illiyi ilə əlaqədar müsahibə. Qələm aldı Ş.Əkbərzadə) //Mədəniyyət. – 1994. – 30 may.

950. **Zamanov Abbas.** Dünənün səsi – bu günün nəfəsi. Yeni tamaşa: «Xurşudbanu Natəvan» //Kommunist. – 1981. – 4 oktyabr.

951. **Zeynalov Əli.** Sən həmişə mənimləsən. (*Yazıcının yaradıcılığı haqqında*) //Ədəbiyyat və incəsənət. – 1974. – 23 noyabr.

B/ RUS DİLİNDƏ

952. **Аббасова С.** Позднее раскаяние. Заметки о спектакле «Хрустальный дворец» //Молодежь Азербайджана. – 1984. – 19 апреля.

953. **Абдуллаев Чингиз.** Когда время – не властно: Ильясу Эфендиеву – 80 //Вышка. – 1994. – 28 мая.

954. **Алибекова Г.** «Ты всегда со мной». (О спектакле в Азербайджанском драмтеатре) //Бакинский рабочий. – 1964. – 22 ноября.

955. **Алиев Гейдар.** Ильяс Эфендиев достойно выполнил свой долг перед народом. О пьесе «Повелитель и его дочь» //Бакинский рабочий. – 1997. – 29 мая.

956. **Алиев Гейдар.** Народному писателю Ильясу Эфендиеву. Поздравление по случаю дня рождения – 80-летия //Бакинский рабочий. – 1994. – 31 мая; Азербайджан. 1994. – 31 мая.

957. **Алиев Гейдар.** Распоряжение Президента Азербайджанской Республики об увековечении памяти Ильяса Магомед оглы Эфендиева //Бакинский рабочий. – 2001. – 10 марта.

958. **Алиев Гейдар.** Указ Президента Азербайджанской Республики о награждении Ильяса Магомед оглы Эфендиева орденом «Славы» //Азербайджан. – 1994. – 28 мая; Вышка. – 1994. – 28 мая.

959. **Алиев Р.** Есть в Амалии искра. (Об А.Панеховой в роли Наргиле в пьесе «Ты всегда со мной») // Ленинец. – 1965. – 11 марта.

960. **Алиев Хейрулла.** Новый герой – новые характеры //Современный азербайджанский роман. Характер, традиции и новаторство. – Баку: Язычы, 1978. – с.72-103.

961. **Ализаде М.** Проблема героя в лирико-психологической драме (По материалам творчества Ильяса Эфендиева): Автореферат дисс. на соиск. учен. ст. к. филол.н. – Баку, 1990. – 23 с.

962. **Ализаде М.** Служение театру. Пьесы Ильяса Эфендиева на сцене театра //Баку. – 1984. – 26 мая.

963. **Ализаде Мариам.** Ты всегда с нами // Дилсуз, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.365-367.

964. **Ариф М.** О творчестве Ильяса Эфендиева. //Очерки истории азербайджанской советской литературы. – Москва: Изд-во АН СССР, 1963. – с. 270-273.

965. Асадуллаев С. Герой романа – наш современник // Асадуллаев С. Заметки о романе. – Баку: Гянджлик, 1970. – с.76-110.
966. Асадуллаев С. Поэзия новой жизни. (О книге «Кизилловый мост». М, 1976) // Бакинский рабочий. – 1977. – 8 марта.
967. Асадуллаев С. Радость творить. (О творчестве писателя) // Литературный Азербайджан. – 1974. – 36. – с.110-118.
968. Асадуллаев С. «Три друга за горами» (О новом романе) // Бакинский рабочий. – 1964. – 26 февраля.
969. Асадуллаев С. «Строители моста» // Бакинский рабочий. – 1961. – 25 ноября.
970. Багиров Ю. Певец добра и красоты. К 70-летию Ильеса Эфендиева // Вышка. – 1984. – 27 мая.
971. Белкин А. Следуя традициям. (О постановках «Ты всегда со мной» в Рус. Драмтеатре им С.Вургуня) // Театр. – 1968. – №8. – с.18-20.
972. Беседа драматургом, рассказывающим о своих замыслах и планах // Советская культура. – 1959. – 21 марта.
973. Богуславский В. Не «щепотка праха...» // Литературное обозрение. – 1974. – №5. – с. 44-45.
974. Богуславский В. Не «щепотка праха...» (О книгах «Избранные произведения» в 4-х т. и

«Любовь за семью горами» // Литературный Азербайджан. – 1974. – №6. – с.110-118.

975. Богуславский В. Нравственная активность героя. (О произведениях писателя) // Литературный Азербайджан. – 1969. – №1. – с.116-126 Баку. – 1967. – 3 июня.
976. Богуславский В. «Остальное сделает жизнь...» (К соисканию премии М.Ф.Ахундова пьесы «Ты всегда со мной») // Бакинский рабочий. – 1967. – 18 апреля.
977. Богуславский В. «Щепотка праха» и бессмертия. (О творчестве писателя) // Тропами героев: Статьи разных лет. // Баку: Азернешр, 1975. – с.199-233.
978. Верность теме. Сборник прозы Ильеса Эфендиева, изданный в Москве // Бакинский рабочий. – 1983. – 16 ноября.
979. Гаджиев Аббас. Правда жизни. (О творчестве Ильеса Эфендиева) // Литературный Азербайджан. – 1980. – №2. – с.124-129.
980. Гаджиев Ариф. В поисках счастья и истины. (О книге «Песня остается в горах» – Баку, 1979) // Литературный Азербайджан. – 1980. – №1. – с.134-137.
981. Главная тема: рабочая жизнь. (О творческой лаборатории азербайджанского прозаика) // Строитель. – 1973. – 6 февраля.

982. Гулиев Г. Воссоздавая связь времен. (К 75-летию со дня рождения) //Бакинский рабочий. – 1989. – 28 мая.
983. Гулиев Г. И юность души сохранив... К 70-летию со дня рождения народного писателя //Бакинский рабочий. – 1984. – 27 мая.
984. Гулиев Г. Ответственность перед временем (И.Эфендиеву – 70) //Азербайджан. – 1984. – №5. – с.105-111.
985. Гулиев Г. Черты современника. (О книге «Кизилый мост» – Москва: Советский писатель, 1976) // Литературный Азербайджан. – 1977. – №1 – с.136-138.
986. Гулиев Гасан. На каком пути видим сегодня художника, которому исполнилось 80 лет (К 80-летию Ильяса Эфендиева) //Бакинский рабочий. – 1994. – 31 мая.
987. Гурьев Г. Хорошее начало. (О пьесе «Светлые пути» //Советское искусство. – 1951. – 27 октября.
988. Гусейнов Ч. И.М.Эфендиеву – 60 лет //Литературная газета. – 1974. – 20 ноября.
989. Гусейнов Ч. Ильяс Эфендиев. //Эфендиев И. Ивы над арыком //Повести. – Москва: Художественная литература, 1967. – с.292-295.
990. Дадашзаде А. Мера духовности. (О творчестве писателя) //Бакинский рабочий. – 1980. – 11 марта.

991. Данилова. Не только любовь. (О пьесе «Ты всегда со мной» // Мол. коммунист (Орджоникидзе).– 1967. – 1 июля.
992. Дунина С. Мы с ними встретимся. (Обзор писем после радиопередачи по пьесе «Ты всегда со мной» в постановке Русского Драматического Театра им. С.Вургуна) //Телевидение и радиовещание. – 1971. – №12. – с.8-10.
993. Джафаров Дж. Выступление на обсуждении произведений азербайджанских драматургов. (О пьесе «Вешние воды») // Азербайджанская советская литература. Альманах. Вып. IV. – Баку: Азернешр, 1951. – с.139-148.
994. Джафаров Дж. Неожиданно для «опытных» («Ты всегда со мной» в Аздраме) //Советская культура. – 1965. – 11 марта.
995. Добровольская Л. Издаёт «Вега». О выпуске в свет книги «Любовь за семью горами» и «Ивы над арыком» на литовском языке //Баку. – 1989. – 29 мая.
996. Залесский В. Образы истории и современности. («Светлые пути» в Азербайджанском драмтеатре) //Советское искусство. – 1948. – 11 сентября.
997. Залесский В. Театр Советского Азербайджана. (В статье говорится и о драме «Светлые пути») //Известия. – 1948. – 7 сентября.

998. **Заманов А.** Крушение хрустального дворца («Хрустальный дворец» на сцене Аз.Гос.АТД) //Бакинский рабочий. – 1983. – 4 ноября.
999. **Ибрагимбеков Рустам.** Подлинное не меркнет с годами //Литературная газета. – 1994. – 20 июля; Бакинский рабочий. – 1994. – 5 августа.
1000. **Ибрагимов Ислам.** «В семье Атаевых» //Бакинский рабочий. – 1954. – 30 октября.
1001. **Ильяс Эфендиев.** (Краткая биографическая справка) //Азербайджанские рассказы. В 2-х томах. Т.2 – Баку: Детюниздат, 1961. – С. 306.
1002. **Ильяс Эфендиев.** (Краткая биография) //Справочник об участниках Декады азербайджанской литературы в Москве). – Баку: Азернешр, 1950. – с.51-52.
1003. **Ильяс Эфендиеву – 70 лет.** Поздравление //Литературная газета. – 1984. – 30 мая.
1004. **Исламов И.** Мостостроители. (К съемкам художественного фильма по повести «Кизиловый мост») // Молодежь Азербайджана. – 1975. – 13 февраля.
1005. **Исмаилов Кадыр.** Конфликты, образы, язык. (Заметки о пьесах Ильяса Эфендиева) //Литературный Азербайджан. – 1956 – №9. – с.84-88.
1006. **Кан-Калик В., Санаев О.** Бакинская история. (О пьесе «Ты всегда со мной») //Грозн.рабочий. – 1967. – 13 июля.
1007. **Караев Я.** Конфликты и герои. (К проблемам современной азербайджанской драматургии) //Литературный Азербайджан. – 1966. – №4. – с.129 – 139.
1008. **Караев Я.** Лирика о прозе. (О творчестве Ильяса Эфендиева) // Бакинский рабочий. – 1974. – 17 ноября.
1009. **Караев Я.** Мастер лирической драмы //Эфендиев И. Песня остается в горах. Пьесы. – Баку: Язычы, 1979. – с.3-8.
1010. **Леонидов О.** Выступление на обсуждении произведений азербайджанских драматургов. (говорится о пьесе «Вешние воды») // Азербайджанская советская литература. Альманах. Вып. IV. – Баку, «Азернешр», 1951. – с.148-157.
1011. **Мамедзаде Рамиз.** Планета, плывущая вдаль. Стихотворение. // Dilsuz, Tahirlil A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.35.
1012. **Мамедзаде С.** О замысле и воплощении. (О книге Ильяса Эфендиева «Рассказы») //Молодежь Азербайджана. – 1955. – 14 августа.
1013. **Мамедзаде Сиявуш.** Зоркий талант. (К 60-летию со дня рождения писателя) // Литературный Азербайджан. – 1974. – №11. – с.128-129.

1014. Мамедзаде Сиявуш. Памяти мастера. – Бакинский рабочий. – 1996. – 15 октября; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.28
1015. Мамедзаде Сиявуш. Поэзия правды и зоркость таланта. К 70-летию писателя // Молодежь Азербайджана. – 1984. – 26 мая; В кн.: Эфендиев И. Избранное. – Баку: Гянджлик, 1984. – с.415-421.
1016. Мамедзаде Сиявуш. Свет, завещанный людям // Бакинский рабочий. – 1997. – 1 октября; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.377-378.
1017. Мамедов А. Очищение (О спектакле «Встреча влюбленных в аду», который посвящен жертвам культа личности) // Бакинский рабочий. – 1989. – 5 июля.
1018. Мамедов А. Творить добро. (О новой пьесе Ильяса Эфендиева «Хуршудбану Натаван» на сцене Азерб. Гос. Театра Драмы) // Бакинский рабочий. – 1981. – 28 октября.
1019. Мамедов Айдын. Вечный зов. Ильясу Эфендиеву 75 // Баку. – 1989. – 27 мая; Ильяс Эфендиев. Трехзарядная винтовка. – Баку: Азернешр, 1989. – с.418-420.
1020. Мамедов Балададаш. Драматургия Ильяса Эфендиева (1943-1973) // Автореф. На соиск. учен. степ. к.филол.н. – Баку, 1974. – 38 с.
1021. Мамедов Дж. Нурия. (О романе «Ивы над арыком») // Литературная газета. – 1961. – 21 февраля.
1022. Мамедов Дж. Письмо в редакцию. (О повести «Строители моста») // Бакинский рабочий. – 1962. – 18 мая.
1023. Мамедов Дж. Сария, ее друзья и недруги (О героях писателя) // Литературная газета. – 1962. – 26 мая.
1024. Медведенко Д. Впечатления одной недели. (О творчестве Ильяса Эфендиева) // Советская культура. – 1974. – 19 февраля.
1025. Мир Джабар. Огни вышек. (О пьесе «Светлые пути») // Литературная газета. – 1948. – 26 мая.
1026. Мирзоев О. Возраст любви. («Ты всегда со мной» в Азербайджанском Драматическом Театре) // Молодежь Азербайджана. – 1964. – 5 декабря.
1027. Мирзоева С. Достоинно выполнил свой долг перед народом. (Презентация книги «Ты всегда со мной») // Бакинский рабочий. – 1999. – 8 октября.
1028. Мирзоева С. Президент Азербайджана Гейдар Алиев: «Ильяс Эфендиев достоинно выполнил свой долг перед народом....» // Бакинский рабочий. – 1997. – 29 октября; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.48-50.

1029. **Мои герои-современники.** О творческих планах писателя //Баку. – 1966. – 31 октября.
1030. **Мусаев Баба.** О красоте души человеческой. (Особенности писательского мастерства) //Литературный Азербайджан. – 1978. – №1. – с. 97-99.
1031. **Мусаева Б.** Особенности конфликта и положительный герой в пьесе Ильяс Эфендиева «Ты всегда со мной» //Учен.записки Азерб.университета. Сер. языка и литературы. – 1972. – №3. – с.69-73.
1032. **Мусаева Б.** Свидание продолжительностью в вечность (О пьесе «Свидание влюбленных в аду» на сцене Азгосдрамы) //Молодежь Азербайджана. – 1989. – 29 июля.
1033. **Мустафаев Р.** Меридианы творчества. Об издании на литовском языке романа «Любовь за семью горами» и повести «Ивы над арыком» //Бакинский рабочий. – 1989. – 16 августа.
1034. **На разных языках, в разных странах.** (К 70-летию Ильяс Эфендиева) //Баку. – 1984. – 26 мая.
1035. **На узбекской сцене** («Потерянные дневники») // Вышка. – 1972. – 26 сентября.
1036. **Набиоглы Р.** Герои ищущие и обретающие (О произведении «Повесть о Сарыкейнек и

Валехе») //Литературный Азербайджан. – 1984. – №7. – с.115-117.

1037. **Насиров Г.** Творческий путь Ильяс Эфендиева. Автореферат дисс. на соиск.учен. степ. к.филол.наук – Баку, 1967. – 23 с.
1038. **Новая пьеса Ильяс Эфендиева** «Встреча влюбленных в аду» на сцене театра //Бакинский рабочий. – 1989. – 23 апреля.
1039. **Огнев Гр.** Пристальнее взглядываться в жизнь (О рассказе «Водяная мельница») //Бакинский рабочий. – 1956. – 9 августа.
1040. **Он всегда с нами** (Презентация книги Э.Т.Эфендиева) //Бакинский рабочий. – 2000. – 5 октября.
1041. **Памяти видного писателя-драматурга Ильяс Эфендиева** //Бакинский рабочий. – 1997. – 7 октября.
1042. **Панахова А.** Популярный драматург Ильяс Эфендиев //Баку. – 1984. – 24 мая.
1043. **По чужому закону.** (О пьесе «В семье Атаевых») // Дружба народов. – 1956. – №10. – с.185.
1044. **Правда искусства.** (К присвоению почетного звания народного писателя Азербайджана И.Эфендиеву) //Литературный Азербайджан. – 1979. – №10. – с.106.

- 1045.** Путем первооткрывателей. К 70-летию писателя Ильяса Эфендиева //Литературный Азербайджан. – 1984. – №5. – с. 103-104.
- 1046.** Рагимли И. Единство замысла и воплощения. Заметки о лирико-психологическом стиле драматургии Ильяса Эфендиева и нравственной позиции героя//Литературный Азербайджан. – 1981. – №9. – с.124-126.
- 1047.** Рагимли И. Страницы живой истории. Размышления критика. (О пьесе «Шейх Хиябани» на сцене театра драмы) //Бакинский рабочий. – 1987. – 11 марта.
- 1048.** Раева Р. Прощай, дневник... (О пьесе «Уничтоженные дневники» в Азерб. Драмтеатре) //Бакинский рабочий. – 1970. – 6 января.
- 1049.** Расулзаде Натик. Нам оставленные свет и чистота //Эфендиев И. Избранные произведения. В 2-х томах. Т.1. – Баку: Чинар-Чап, 2002. – с. 5-10.
- 1050.** Рашидов М. Песня любви. (О романе «Ивы над рекой» //Молодежь Азербайджана. – 1959. – 27 февраля.
- 1051.** Рашидов Мамед. О творчестве Ильяса Эфендиева //Литературный Азербайджан. – 1960. – №6. – с.99-105.
- 1052.** Ромашов Б. Выступление на обсуждении произведений азербайджанских драматургов. (О пьесе «Вешние воды») //Азербайджанская советская литература. Альманах. Вып. IV. – Баку: Азернешр, 1951. – с.161-172.
- 1053.** С неслыханным успехом. («Ты всегда со мной» на сцене болгарского театра) //Баку. – 1967. – 22 ноября.
- 1054.** Салахова Аида. Замысел и стиль. (О романах Ильяса Эфендиева «Повесть о Сарыкейнек и Валехе» и «Не оглядывайся, старик») //Литературный Азербайджан. – 1981. – №10. – с.133-134.
- 1055.** Салахова Аида. Особенности языка и стиля романов Ильяса Эфендиева. Автореферат на соиск. учен. ст. к. филол.н. – Баку, 1981. – 25 с.
- 1056.** Салманов Ислам. Языковые и стилистические особенности лирико-психологических драм в азербайджанской литературе (На основе фразеологии драматургии Ильяса Эфендиева). Автореферат на соиск. уч. ст. к. филол.н. – Баку, 1983. – 23 с.
- 1057.** Сафаров Джабир. Ей тепло сердец ленинградцев. (Выступление артистов – студентов Азербайджанского института искусств им. М.А.Алиева в городе на Неве со спектаклем Ильяса Эфендиева «Ты всегда со мной») //Баку. – 1969. – 26 июня.

1058. Сафарова А. О драмах «Ты всегда со мной», «Моя вина» // Сафарова А. Театр и время. – Баку: Элм, 1971. – с.55-77.
1059. Сафарова А. Поиски театра. (О пьесах «Ты всегда со мной» и «Моя вина» в Азерб. Драмтеатре) // Известия АН Азербайджана. Сер. лит.языка и искусств. – 1968. – №2. – с.122-129.
1060. Сафарова Аделя. Психологическая новелла. (Пьеса «Не могу забыть» в Азерб. Театре драмы) // Бакинский рабочий. – 1968. – 13 декабря.
1061. Сафаров Ш. , Багиров В. Главный герой – народ. Рецензия на пьесу Ильяса Эфендиева «Шейх Хиябани» //Баку. – 1987. – 21 января.
1062. Светлый путь. (Краткое содержание драмы). – Москва. 1951. – 11 с.
1063. «Светлые пути». (Краткое содержание драмы) – Москва, 1948. – 24с.
1064. Сеидов Я. Герои – современники. (Пьеса «Баглардан гелен сес» в Азерб. драмтеатре) // Бакинский рабочий. – 1976. – 21 января.
1065. Сеидов Я. Мужание характеров. (Положительный герой в творчестве Ильяса Эфендиева) //Литературный Азербайджан. – 1962. – №6. – с.132-137.
1066. Слово прощания. Правление Союза писателей Азербайджана. – Литературная газета. – 1996. – 23 октября; Dilsuz, Tahirli A. Sən həmişə bizimləsən. – Bakı: Gənclik, 1999. – s.29
1067. Тажибаев А. Не надо спешить. (Рецензия на книгу «Избранное») // Литературная газета. – 1959. – 2 июня.
1068. Творческий отчет драматурга //Бакинский рабочий. – 1972. – 12 февраля.
1069. Театр Ильяса Эфендиева. Беседу с драматургом вели Ф.Гусейнова и Л.Мирзоева //Молодежь Азербайджана. – 1990. – 13 марта.
1070. Указ Президиума Верховного Совета Азербайджана «О присвоении деятелям литературы республики почетных званий Азербайджанской ССР» («Народного писателя» Ильясу Эфендиеву) //Бакинский рабочий. – 1979. – 31 июля.
1071. Указ Президиума Верховного Совета СССР «О награждении писателя Эфендиева Ильяса Магомед оглы орденом Ленина» //Бакинский рабочий. – 1984. – 29 мая; Литературная газета. – 1984. – 30 мая.
1072. Указ Президиума Верховного Совета СССР о награждении писателя И.М.Эфендиева орденом Октябрьской Революции. //Бакинский рабочий. – 1974. – 16 ноября.

1073. Указ Президиума Верховного Совета Азербайджана о присвоении почетного звания народного писателя Азербайджана Эфендиеву Ильясу Магомед оглы //Бакинский рабочий. – 1979. – 31 июля.
1074. Утверждая высокие идеалы. Вечер, посвященный 70-летию со дня рождения народного писателя Ильяса Эфендиева //Бакинский рабочий. – 1984. – 2 июня.
1075. Утверждая высокие идеалы. (Об издании книги Ильяса Эфендиева «Сказание о Сарыкейнек и Валехе» на украинском языке) //Бакинский рабочий. – 1985. – 10 декабря.
1076. Успех спектакля. (О постановке на сцене Дагестанского кумыкского театра драмы «Ты всегда со мной»). // Бакинский рабочий. – 1975. – 18 марта.
1077. Халилов Гулу. Певец современности. (К 60-летию со дня рождения писателя) //Баку, 1974. – 16 ноября.
1078. Эльчин. Эфендиев Ильяс Магомед оглы //Краткая литературная энциклопедия. – 1975. – Т.8. – с.988-989.
1079. Эфендиев Ильяс. //Писатели Советского Азербайджана. (Биографический справочник). – Баку: Азернешр, 1959. – с.204-208

1080. Эфендиев Эмин. Ильяс Эфендиев. Альбом-монография. – Баку: Ишыг, 1996 – с. 190-202.
1081. Эфендиев Эмин. Ильяс Эфендиев: размышления о театре //Литературный Азербайджан. – 2000. – 1-3. – с.91-94.
1082. Эфендиев Эмин. Лебединая песня большого мастера //Гюнай. – 1996. – 21 ноября.
1083. Юсифли В. Белая роза с шипами. (О творческом пути азербайджанского писателя) //Литературный Азербайджан. – 1989. – №6. – с.122-124.

C/ DİGƏR DİLLƏRDƏ

1084. Akpınar Yavuz. Azərbaycanda teatrın doğuşu və genişlənməsi //Akpınar Yavuz. Azərbaycan ədəbiyyatı araşdırmaları. – İstanbul, 1994. – s.66-67.
1085. «Bizim qəribə taleyimiz» və «Sevgililərin səhənmədə vüsali» əsərlərinin Türkiyədə ADADT-nın qastrolu haqqında //Tanıtım. – 1990. -№131. – s.31-36 (türk dilində).
1086. Çakur Y. İ.Əfəndiyev haqqında bir neçə söz //Yaunas qramatas. – 1967. – №5. – s.12-13 (latış dilində).
1087. Əfəndiyev Əmin. Azərbaycanın xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyev. (1914-1996) //Türkiyə Araş-

- dırmaları İnstitut dərgisi (Ərzurum) . – 1999. – №13. – s.325-334.
1088. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev. Albom-monoqrafiya. – Bakı: Işıq, 1996. – s.190-195. – (türk dilində).
1089. **Əfəndiyev Əmin.** İlyas Əfəndiyev. Albom-monoqrafiya. – Bakı: Işıq, 1996. – s.203-208. – (ingilis dilində).
1090. **Əfəndiyev İlyas** //Dünya ədəbiyyatı. c.2. – Budapeşt, 1972. – s.962 (macar dilində).
1091. **Əfəndiyev İlyas.** Həyat və yaradıcılığı haqqında qısa məlumat //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №9. – s.178 (alman dilində).
1092. **Əfəndiyev İlyas.** Həyat və yaradıcılığı haqqında qısa məlumat //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №9. – s.186 (ingilis dilində).
1093. **Əfəndiyev İlyas.** Həyat və yaradıcılığı haqqında qısa məlumat //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. – №9. – s.185 (ispan dilində).
1094. **Əfəndiyev İlyas.** Həyat və yaradıcılığı haqqında qısa məlumat //Sovet ədəbiyyatı. – 1978. №9. – s.178 (fransız dilində).
1095. **Əfəndiyev İlyas Məmməd oğlu.** Qısa bioqrafik очерк. //Moldav Sovet Ensiklopediyası. 2-ci cild. – Kişinyov, 1971. – s.503 (moldav dilində).
1096. **Əliyev R.** Amalyanın hərarəti. (A.Pənahovanın «Sən həmişə mənəmləsən» pyesindəki Nargilə rolu haqqında) //Leninets. – 1965. – 11 mart (başqırd dilində).
1097. **Əziz İlyas Əfəndiyev.** (Anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə) //Qrakan Adrbecan. – 1974. – №6. – s.28-29 (erməni dilində).
1098. **İlyas Əfəndiyev.** Qısa bioqrafik məlumat. //Yazıçılar ensiklopediyası. İki cild. 1-ci cild. – Praqa, 1977. – s.120 (çex dilində).
1099. **İlyas Əfəndiyev.** //Türk dili və ədəbiyyatı ensiklopediyası. C.4. – İstanbul, 1981. – s.374-375.
1100. **Keblene S.** İlyas Əfəndiyev. Həyat və yaradıcılığı haqqında qısa məlumat //SSRİ xalqlarının yazıçıları: Biblioqrafiya. – Vilmüs, 1973. – s.40-41 (litva dilində).
1101. **Salahova Aida.** Dostluq müğənnisi. (Yazıcının yaradıcılığı haqqında) //Qrakan Adrbecan. – 1981. – №4. – s.101-103.

VIII. KÖMƏKÇİ GÖSTƏRİCİLƏR

1. ƏSƏRLƏRİNİN ƏLİFBƏ GÖSTƏRİCİSİ

A/ AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

Abidin yuxusu – 16; 36; 81
Ağıllılar və dəlilər – 18; 63
«Antonio və Kleopatra» – 22; 142
Apardı sellər Saranı – 1; 4; 8; 11; 16; 23; 29; 33;
35; 37
Aprel mahnısı – 121
Arzuların nümayişi – 143
«Aslan yatağı» – 22; 144
Aşağı mətbuata rəhbərliyi canlandırmalı – 145
Atayevlər ailəsi – 17; 24; 30; 34; 35; 64; 65
Aydınlıq gecələr – 1; 19; 24; 29; 34; 35; 82
Azadlıq carçısı – 22; 146
Azərbaycan kino sənəti nə üçün geridə qalır? – 22;
147
«Azərbaycan qadını» jurnalının səhifələrində – 148
Azərbaycan Respublikası uşaq yaradıcılığı olimpiada-
sası – 149
Azərbaycan sovet dramaturgiyası – 150
Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında yaradıcılıq hesa-
batında çıxışı – 151
Azərbaycan yazıçılarının üçüncü qurultayı – 22; 152
Bahar buludları – 16; 83

Bahar duyğuları – 22; 154
Bahar əhvalatları – 155
Bahar suları – 2; 13; 17; 24; 30; 34; 35; 66
Bahara alqış! – 22; 156
«Bakıdan Göy gölə» – 22; 157
Bağlar şəhəri – 153
Bağlardan gələn səs – 18
Balaəminin aşıqlıyı və başına gələn qəribə əhva-
latlar – 46
Balıqçılar – 16; 84
«Bataqlıq saldatları» – 158
Berində bir gecə – 16; 85
Bəşəriyyətin müqəddəratı üçün yüksək məsuliyyət
– 159
Bir neçə söz – 22; 160
Bir yay axşamı – 22; 161
Biz istərdik – 162
Biz ürək dostuyuq! – 163
Biz və illər – 164
Biz Vurğunu görmüşük – 165
Bizə inan – 17; 32
Bizim adamlar – 122
Bizim baharımız – 166
Bizim qəribə taleyimiz – 3; 18
Bizim sevincimiz – 167
Bizim sorğu – 168
Bizim sosialist vətənimiz – 169
Boy çiçəyi – 22; 170
Böyük bayram şərəfinə – 171
«Böyük dayaq» romanı haqqında – 172
Böyük dostluq – 173; 174
Böyük qayğı, böyük məhəbbət – 179
Böyük həvəs, yüksək bədiiliklə! – 22; 175

Böyük humanist – 22; 176
Böyük xalq şairi – 22; 177
Böyük ilhamla... sənətkarlıqla... – 22; 178
Böyük ümidlər baharı – 180
Buruqlar arasında – 123
Büllur sarayda – 3; 18; 67
Bütün əsərlərimi qəlbimə yaxın bilirəm – 22; 181
Cavan dramaturqlar – 22; 182
Cavan yolçu – 16; 86
Ceyran ovu – 4; 11; 12; 16; 29; 44; 87
Cəbhə dostları – 16; 88
Çətinliklərə dözməyə məcburuq – 22; 183
Çiçəklənən mədəniyyətimiz – 184
Çox dəyərli yaradıcılıq ömrü – 22; 185
Çovğunlu bir qış günündə – 3; 19; 36; 186
Dağlar arxasında üç dost – 5; 6; 25; 31; 47; 48
Dağlarda sovxoz – 124
Dalğalar arasında həyat – 22; 187
Dalğalar səslənən yerdə – 125
Daş hasar – 16; 26; 89
Daşların poeziyası – 22; 188
Dəlilər və ağıllılar – Bax: Ağıllılar və dəlilər
Dənizdə – 126
Dinc quruculuq ili – 189
Dostluq töhfələri – 22; 190
Dostum haqqında söz – 22; 191
Dostumuzu xatırlayarkən – 3; 19; 192
Dövrümüzün tələbi – 22; 193
Dövrün böyük ideyalarını əks etdirən əsərlər uğ-
runda – 194
Dramaturq və teatr – 22; 198
Dramaturgiyamız böyük vəzifələr qarşısında – 195
Dramaturgiyamızın bəzi məsələləri haqqında – 196

Dramaturgiyamızın bəzi vəzifələri haqqında – 197
Durna – 1; 11; 16; 23; 29; 34; 35
Durnanın günahı – 90
Duyğuların estafeti – 19; 202
Dühanın qüdrəti – 22;
Dünya geniş olsa da – 22; 200
Dünyadan talecə incimmiş adamların yazıçısı – 22; 201
Ədəbi axtarışda – 22; 103
Ədəbi ictimai fikrimizin salnaməsi – 204
Ədəbi tənqidimiz barədə bəzi fikirlər: mülahizələr,
mübahisələr – 22; 205
«Əfsanəli dağlar» – 206
«Ələmdən-nəşəyə» – 207
Əli Tudə – 22; 208
Əmək adamları – 127
Ən səmimi, ən coşğun hisslərlə ... – 209
Əsəri də, tamaşanı da istedad yaradır – 210
Fədakar neftçi – 128
Fəxr edirik! – 211
Fərəhli hadisə – 22; 212
«Fəryad» haqqında mülahizələrim – 22; 213
Fəzanın fəthi – 214
«Fırtına» – 215
Fikrimizin tərcümanı – 22; 216
Geniş yaradıcılıq üföqləri – 22; 217
Geriye baxma, qoca – 3; 7; 21; 27; 42; 49; 57
Gələcək günlər – 218
Gələcəyə çağırış – 219
Gənc bir dramaturq haqqında – 220
Gənc nəslin tərbiyəsi uğrunda – 22; 221
Gənc usta – 129
Gənc ustalar – 130
Gənclik ehtirası – 22; 222

«Gənclik» povesti – 22; 223
«Gəray Əsədov» kolxozu – 131
Görüş – 4; 8; 11; 16; 23; 29; 34; 35; 91
«Göy göl düşüncələri» haqqında – 22; 224
Göy qurşağıtek ... – 22; 225
Göyərçin – 132
Gözəl hədiyyə – 226
Gözəl insan – 22; 227
Gözəl sənətkar – 22; 228
Gözəl tamaşalar yaradın! – 229
Gözəllik haqqında qeydlər – 22; 230
Gözlənilməyən sevgi – 1; 16; 92
Gül satan -16; 93
Gülaçar – 8; 11; 16; 23; 29; 34; 35; 94; 95
Hacı Axundun cənnət bağı necə oldu – 19; 36; 96
Henrixin üsyanı – 97
Həkim-yazıçı – 231
Həqiqi sənət yollarında – 22; 232
Hər bir əsərim ömrümün bir parçasıdır – 233
«Həyat» yeni quruluşda – 234
Həyatı dərinlən öyrənək! – 235
Həyatın əbədi ahəngi – 16; 36; 98
Həyatla daim təmasda – 22; 236
Hökmdar və qızı – 18
Xalq işinin yetirmələri – 237
Xalq yazıçısı – 22; 238
Xalqın istedadı – 22; 239
Xalqlar dostluğunun bayramı – 240
Xalqlar sülh bayrağı altında birləşir – 241
Xalqların iradəsi sarsılmazdır – 242; 243
Xan çinar – 21; 51
Xan qızı Gülsənubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı –
19; 36; 50

Xanəndəlik və müğənnilik sənəti haqqında – 22; 244
Xəncər – 11; 16; 23; 29; 34; 35; 99
«Xəzər üzərində şəfəq» – 22; 245
Xoşbəxt uşaqlar – 133
Xoşginabinin hekayələri haqqında – 22; 246
Xurşudbanu Natəvan – 3; 184 68
İlham mənbəyimiz xalqdır – 247
İlk görüş – 52
İllər və nəsillər – 248
İnam yoluna çıraq tutulsun gərəkdir – 22; 249
«İntiqam» – 250
İntizar – 17; 69; 70
İradə – 71
İsa-Musa – 16; 36; 100
İstedad və mövzu – 22; 251
İstedadın sönməzliyi – 22; 252
İstedadlı nasir – 22; 253
İşıqlı yollar – 13; 17
İz ilə – 4; 11; 12; 16; 29; 44 101
Kamil sənət abidələri yaradaq! – 254
Karvan gedir – 22; 255
«Kəndçi qızı» haqqında fikirlər – 22; 256
Kənddən məktublar – 9; 19; 53
Kərəmovçuluğa atəş! – 22; 257
Kiçik bir poema – 1; 11; 16; 23; 29; 34; 35
Kolxoz həyatından roman – 258
Kommunizm bayrağı daha da yüksəldək – 259
Körpüsəlanlar – 10; 19; 24; 30; 33; 37; 42; 43; 54
Qaçaq Süleymanın ölümü – 19; 36; 55
Qaldırıcı kranın idilliyası – 56
«Qara daşlar» – 22; 260
Qaraqum çöllərində – 261
Qarı dağı – 1; 4; 8; 11; 16; 23; 29; 33; 35; 37; 102

Qarımış oğlan – 9; 16
«Qartal» haqqında bir neçə söz – 22; 262
Qədimlərdən gələn səs – 22; 36
Qəhrəman ilə bülbülün nağılı – 1; 4; 11; 16; 23;
29; 33; 35; 37; 103
Qəhrəmanın nişanlısı – 16; 104
Qəribə oğlan – 7; 18; 27; 27; 72
Qırçı və qırmızı gül – Bax: Qırçı və qızıl çiçək
Qırçı və qızıl çiçək – 4; 11; 16; 23; 29; 33; 37; 105
Qırçı və qızıl gül – Bax: Qırçı və qızıl çiçək
Qızbəs xala – 9; 16
Qızıyetərlə çoban Mahmudun əhvalatı necə nağıl
oldu – 57
Qiyətli əsər – 22; 263
Qoca tarını çaldı – 1; 16
Qoruqlarda – 4; 11; 12; 16; 29; 44; 106
Qubanın bağları – 264
Qüdrətli sənətkar – 22; 265
Qürur hissi – 266
Lənkəranın üfüqləri – 267
Mahnı dağlarda qaldı – 18; 32; 73
Maraqlı hadisə – 12; 16
Markar Davtyan – 268
May bayramı – 269
May səhəri – 270
Məhv olmuş gündəliklər – 18; 28; 32; 74
Məhəbbətlə, hörmətlə... – 272
Mədəniyyətimizin parlaq ulduzu – 22; 271
Mənəvi sərəvətimiz – 273
Mənəvi yüksəliş aynası – 22; 274
«Mənim analı dünyam» – 22; 275
Mənim arzularım – 22; 276
Mənim qohumum çoban Rəşid – 19; 134

Mənim günahım – 17; 28; 32; 75
Mənim 1967-ci ilim – 277
Mənim Nuriyyəmə – 278
Mənim ölkəm – 279
Mənim ssenari maceram, yaxud Sara xanımı birinci
dəfə eşidəndə – 19; 36; 280
Mənliyimiz və mədəniyyətimiz – 22; 36; 281
Mərdlik ocağı – 22; 282
1964-cü il haqqında düşünərkən.... – 283
Mirzə İbrahimov – 284
Mirzə İman – 9; 16
Mövzu və sənətkarlıq – 285
Muğan gözəli – 106a
Muğan mübarizədə – 286
Muğan və müasirlik – 287
Murad dayının sevinci – 12; 16; 44; 107
Müasir dramaturgiyamız – 22
Müasir problemlər yazıçısı – 22; 288
Müasirlərimiz tərənnüm olunacaqdır – 289
Müasirlik böyük şərtidir – 290
Müasirlik diqqət mərkəzində olanda – 22; 291
Müasirlik. Sənətkarlıq. Xəlqilik. – 22; 292
Müasirlik uğrunda – 22; 293
Müasirliyi sevirəm – 294
Mübariz şair – 295
«Müharibə» romanı haqqında – 22; 296
«Müsibəti Fəxrəddin» – 22; 297
Namuslu fəhlələrin sırasını çoxaltmalı – 298
Natəvan – 22; 299
Nəsrimiz sosialist realizmi yollarında – 300
Nəsrimizdə istehsalat sahələrinin təsviri – 301
Nəsrimizdə sənətkarlıq uğrunda – 302
Nəsrimizdə sənətkarlıq məsələləri – 22

Nigar Rəfibəyli haqqında – 303
 Nikolay Ostrovski – 22; 304
 Nizami vətəni – 305
 Noyabr düşüncələri – 306
 Od-su qonşumuz – 307
 Odlu səhradan gəlmiş şeytan – 17; 32
 On manatlıq lüstr – 17; 32
 Ongünlüyə yeni nailiyyətlə gedirik – 22; 308
 Onu xatırlarkən – 22; 309
 Orfey quyudan çıxandan sonra nə gördü – 19; 36; 310
 Ovçunun nağılı – 4; 11; 12; 16; 29; 44
 Özbək musiqi, mahnı və rəqs ansamblı Bakıda –
 311
 Pambıq tarlalarında – 135
 Pambıqçıların sevinci – 136
 Parlaq istedad – 312
 Parlaq ulduz – 22; 313
 Poladtək möhkəm – 314
 Sabit Rəhman haqqında – 19; 36; 315
 Sağsağan – 16; 36; 108
 Sarıköynəklə Valehin nağılı – 14; 15; 20; 26; 45;
 46; 58; 59
 Sevinc və ilham çeşməsi – 3; 16
 Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali – 18; 76
 Səadətə, kommunizmə səs verdilər – 317
 Səhnəmizin fəxri – 22; 318
 Səmimi duyğular – 319
 Sən ey böyük yaradan! – 16; 36; 109
 Sən ey qadir məhəbbət... – 1; 110
 Sən həmişə mənimləsən – 174 24; 30; 43; 77
 Sənət güzəşti sevmir – 22; 320
 Sənətkar və zaman – 22; 321
 Sənətkarın ömür qüdəti – 22; 322

Sənətkarın taleyi – 3; 19; 323
 Sənin böyük əməllərin – 324
 Son illərdəki dramaturgiyamız haqqında – 22; 326
 Sizi xatırlarkən – 22; 325
 Sosialist şəhəri Sumqayıtda – 137
 Sovet adamı – 327
 Sovet adamının dolğun təsviri – 328
 «Sovet Azərbaycanı» – 329
 Sovet yazıçılarının üçüncü Ümumittifaq qurultayı
 və ədəbiyyatımızın vəzifələri – 330
 Söyüdlü arx – 19; 23; 29; 33; 37; 38; 60
 Sözü zaman deyəcək – 22; 331
 Su dəyirmanı – 8; 11; 16; 23; 29; 34; 111
 Sülh hamımızın arzusudur – 332
 Sülh və azadlıq baharı – 333
 Sülh və xoşbəxtlik ili – 334
 Sülhə, gələcəyə inam hissi ilə – 335
 Sürət... sürət... – 336
 Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə – 16; 26; 112
 Şair – vətəndaş – 22; 337
 Şairənin qisməti – 19; 36; 338
 Şairin heykəli – 22; 339
 Şairin lirası – 22; 340
 Şamama – 39
 Şamama Həsənova – 40
 Şelli bağları – 341
 Şeyx Xiyabani – 34 18; 78
 Şəhərdən gələn ovçu – 4; 11; 16; 23; 29; 344 35;
 44; 113
 Şərəf və iftixar işi – 342
 Şöhətli diyar – 343
 Şuşa yollarında – 19; 344
 Tar – 4; 11; 23; 294 33; 35;

Tar çalındı – 114
 Tarzən – 22; 345
 Teatr qayğıları – 22; 346
 Teatr və dramaturgiya məsələləri – 22; 347
 Təmiz və nikbin insan – 22; 348
 Təmiz və səmimi duyğular – 349
 Tənha iydə ağacı – 18; 78a
 «Tənək» povesti haqqında qeydlər – 350
 Tənqidçi həyatımızı irəli aparən yenilikləri duy-
 malıdır – 351
 Təskinliyimiz – 22; 352
 Tikintinin adamları – 138
 Tofiq Kazımovu xatırlayarkən – 34 19; 353
 Torpağın ətri – 354
 Torpağın sahibi – 19; 25; 304 34; 354 41; 61
 Turac – 12; 115
 Tüfandan sonra – 16; 26; 32
 Uxajor – 9; 16
 Unuda bilmirəm – 17; 32; 79
 Unudulmaz yazıçı, böyük humanist – 355
 Uşaqlar üçün yeni əsərlər yazaq – 22; 356
 Uşaqlarımız üçün ləyaqətli əsərlər yaradaq! – 22; 357
 Üçatılan – 21; 28; 42; 43; 62
 Vətən sevgisi – 358
 Vətəndaşlıq ləyaqəti – 22; 359
 Vəzir Allahverdi xan və Bəhlul Danəndə – 16; 36
 Yadigar – 80
 «Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük» – 22; 360
 Yaradıcılıq – 139
 Yaradıcılıq ömrü – 361
 Yaradıcılıq proqramımız – 362
 Yarımçıq qalmış portret haqqında mahnı – 8; 11; 16;
 23; 29; 34; 35

Yasəmən ağacı – 4; 11; 16; 29; 44; 117
 Yaylaq qonşumuz – 11; 16; 23; 29; 34; 35; 44; 116
 Yazıçının qeydləri – 363
 Yeni qələbələr doğru – 370
 Yeni qəzetimiz, arzularımız – 22; 371
 Yeni əsərlərlə cavab verək – 364
 Yeni hisslər, yeni fikirlər və yüksək səviyyə uğ-
 runda – 22; 365
 Yeni il anketi – 366
 Yeni il duyğuları – 367
 Yeni ilin böyük vəzifələri – 368
 Yeni ilin töhfələri – 369
 Yeni kənd, yeni adamlar – 140
 Yeni şəhərdə – 141
 Yeni üfüqlər – 372
 Yeni yaradıcılıq həvəsi ilə – 373
 Yeni yaradıcılıq ili – 374
 Yenilik duyğusu – 22; 375
 Yeri görünən adam – 3; 19; 376
 Yol irəliyədir – 377
 Yoldaşlıq söhbəti – 22; 378
 Yusif və Esfir – 16; 36; 119
 Yun şal – 11; 164 23; 29; 34; 354 37; 118
 Yüksək bədiilik və müasirlik uğrunda – 379
 Yüksək ideyalı əsərlər uğrunda – 380
 Yüksək ilhamla – 381
 Yüksək mədəniyyət uğrunda – 382
 Yüksək mənəviyyat uğrunda – 22
 Yüksək səhnə əsərləri uğrunda – 383
 Yüksək sənət uğrunda – 22; 384
 Zeynal Xəlil – 22; 385
 Zəhmət və istedad – 22; 386
 Zəmidə bir turac səslənirdi – 4; 11; 16; 29; 44; 120

Zərif tellər – 387
«Zümrüd quşu» – 22; 388

B/ RUS DİLİNDƏ

В семье Атаевых – 395; 398; 401; 403; 407
В хрустальном дворце – 408;
Великая дружба – 438
Великое содружество – 439
Верь нам – 395; 401; 403
Верность исторической правде – 440
Вешние воды – 392; 398; 409
Водяная мельница – 395; 398; 411
Вопросы развития азербайджанской
советской драматургии – 441
Выдающийся писатель Азербайджана – 442
Встреча – 395; 398; 412
Гениальный русский писатель – 443
Гора старухи – 395; 398; 413; 414
Гордость советской литературы – 444
Горький и молодежь – 445
Гюльчар – 395; 398
Десятирублевая люстра – 395; 401; 403
«Джаваншир» – 446
Добрать высоту – 447
Жребий поэтессы: воспоминания о Нигяр
Рафибейли -448
За высокую нравственность – 449
За новые произведения, достойные нашего
народа – 450
За семью горами – 415
За творческое содружество писателей и
кинорежиссёров – 451

Замечательный писатель-патриот – 452
Ивы над арыком – 393; 394; 396; 399; 416
Каменный забор – 417
Кизиловый мост – 396; 397; 399; 402; 405
Кирщик и красный цветок – 419; 420
Кинжал – 395; 398; 418
Красота нашей жизни – 453
Лунные ночи – 395; 398
Любовь за семью горами – 399; 400
Маленькая поэма – 395; 398
Мне дорого признание молодых – 454
Мои герои – современники – 455
Молодые мастера – 456
Мы перестраиваем время – время перестраивает
нас – 457
Наш Илья – 458
Не могу забыть – 395; 401; 403
Не оглядывайся, старик – 396; 397; 405; 421
Не предадут забвенью горы – 422
Неожиданная любовь – 395; 398; 423
Новогодние раздумья – 459
О нашей литературе последних лет – 460
О творчестве молодых драматургов – 461
Ответственность перед временем – 462
Охотник из города – 395; 398; 424; 425
Певец социалистического реализма – 463
Пепел стучит в сердца – 464
Песня о незаконченном портрете – 395; 398; 426
Песня остается в горах – 395; 401; 403
По следу – 404
Повесть о Сарыкейнек и Валехе – 402; 427
Половодье – 427а
После грозы – 428

Радость Мурад-даи – 404
Рады встрече – 465
Сирень – 404
Сказка о войне и соловье – 429
Слово о Мирзе Фатали Ахундове – 466
Случайные соседи – 395; 398; 430
Совершенствовать писательское мастерство – 467
Современник – его любимый герой – 468
Сожженные дневники – 395; 401; 403
Странный парень – 395; 401; 403
Строители моста – 433
Тверже стали – 469
Традиции, новаторство, мастерство – 470
Трехзарядная винтовка – 396; 397; 405
Трехлинейка – 432
Ты всегда со мной – 395; 401; 403; 406; 433
1967-й в моей жизни – 471
Удачи и потери одного спектакля – 472
Унесли воды Сару... – 395; 398; 434
«Утро» – 473
Хуршудбану Натаван – 395; 403
Чья вина – 395; 401; 403
Шерстяная шаль – 395; 398; 435; 436; 437

C/ DİGƏR DİLLƏRDƏ

Apardı seller Saranı – 474
Dağlar arxasında üç dost – 475; 476
Ədəbi Azərbaycan – 477
Əfsanə – 478
Görüş – 479; 480
Gülaçar – 481
Körpüsalanlar – 482; 483; 484; 485
Qarı dağı – 486; 487

Qırçı və qızıl çiçək – 488; 489; 490; 491; 492; 493;
494; 495
Qırçı və qırmızı gül – Bax: Qırçı və qızıl çiçək
Mahını dağlarda qaldı – 496
Söyüdlü arx – 497; 498; 499; 500; 501; 502; 503; 504
Su dəyirmanı – 505
Şair Səməd Vurğun haqqında hekayə – 506
Şəhərdən gələn ovçu – 507; 508; 509; 510; 511;
512; 513
Tufandan sonra – 514
Unuda bilmirəm – 515
Yasəmən – 516
Yeni yüksəliş yollarında – 517
Yun şal -518; 519; 520; 521

2. HAQQINDA YAZMIŞ MÜƏLLİFLƏR

A/ AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

Abbaslı R. – 522
Abbaszadə H. – 523; 524; 525; 526; 527
Abdulla A. – 528
Abdullazadə A. – 529
Adil B. – 530; 531
Ağamirov A. – 715
Ağayev Əkbər – 532; 533; 534; 535; 536; 537;
Axundova M. – 538
Axundova Z. – 539
Allahverdiyev Mahmud – 541; 542; 543; 544; 545
Anar – 546
Arazlı T. – 547
Arif M. – 548-554
Arzumanov Vaqif – 555
Aydın – 556

Aydinoğlu T. – 557; 558
Azəroğlu – 562
Babayev Adil – 885
Babayev Ağəddin – 563
Babayev N. – 564
Babayev Nizaməddin – 565
Babayeva Ələviyyə – 566
Babayeva Kübra – 567
Bağırov Bağır – 569
Bağırov Məmmədağa – 570; 571
Bağırova N. – 572
Bayatlı Öner Vaqif – 573; 574
Bayramoğlu Alxan – 575
Bayramov Bayram – 576
Bədirbəyli Leyla – 577
Bəktaşi İ. – 578
Bəsirzadə Sofa – 579
Boquslovski V. – 580
Bülbüloğlu Polad – 581; 582
Cabbarov Nadir – 583
Cabbarov S. – 584
Cahangir Əsəd – 585
Cavadova Münəvvər – 586
Cəfər Məmməd – 587; 588
Cəfərov Cəfər – 589; 590; 591; 813
Cəfərova Bəsti – 592
Cəfərzadə Əzizə – 593; 594; 595
Çələbiyev M. – 597
Dağıstanlı İ. – 599
Dilbazi Mirvarid – 601
Dilsuz – 602-603
Elçin – 16; 604; 605
Əfəndiyev Əmin – 606; 607; 608; 609; 610; 611;

612; 613; 614; 615; 616; 617; 618
Əkbərzadə Ş. – 620
Ələsgərov Süleyman – 621
Əli Nur – 657
Əlibəyov Cəmil – 622
Əlimirzəyev Xalid – 623
Əlioğlu Çingiz – 624
Əlioğlu M. – 625; 626; 627
Əliyev Ə. – 628
Əliyev Heydər – 629; 630; 631; 632; 633;
Əliyev R. – 634; 635
Əliyeva Ə. – 636
Əliyeva Kübra – 637
Əliyeva Nurlana – 638
Əlizadə Məryəm – 639; 640; 641; 642; 643;
Əmiraslanov Əhliman – 644
Əsədov Ələddin – 645; 646
Əsədullayev Seyfulla – 29; 647; 648; 649; 650
Əyyub S. – 651
Faiq S. – 655
Fərzəlibəyov Mərahim – 656; 657
Gəncəli Novruz – 658
Güləhmədova-Martınova G. – 660
Gülgün Mədinə – 661
Günəl – 662
Hacı Siyavuş Aslan – 663
Hacıbabayev Atababa – 664
Hacızadə Nahid – 668
Hacıyev A. – 665; 666
Hacıyev T. – 667
Həslova Xalidə – 669
Heydər Ramiz – 670
Həmdulla M. – 671

Həsənli Ağacəfər – 672
Həsənzadə M. – 673
Həsənzadə Nəriman – 674-675
Hidayət – 676
Hüseyn Mehdi – 679; 680; 681
Hüseynov A. – 682; 683; 684
Hüseynov Ə. – 685
Hüseynov F. – 686
Hüseynov Kamran – 687
Hüseynov Sürət – 688
Hüseynzadə İsmayıl – 689
Xəlilov Qulu – 691; 692; 693; 694
Xəlilov Əmirxan – 695
Xəlilova Raya – 696
Xəndan Cəfər – 697
Xəzri Nəbi – 698
İbrahimov İslam – 700
İbrahimov Mirzə – 701
İlham Rəhim – bax: Rəhimli İlham
İlkin Qılman – 703; 704
İsmayılı Əzim – 711
İsmayıloğlu Atababa – 712; 713; 714
İsmayılov Ə. – 715
İsmayılov İ. – 645; 716
İsmayılov Yaqub – 717; 718; 719; 720
İsmayılova Arifə – 721
Kazımov Aydın – 722
Kələntərli Kələntər – 723
Kərbəlayi Əli – 724
Kərimzadə Fərman – 727
Kərimov İ. – 725
Kərimova S. – 726
Kəsərli Bəşir – 728

Kirəcli Abbas – 729
Köçərli F. – 730
Kürçaylı Əliağa – 732
Qabil – 36; 733; 734
Qafıanoğlu Əkrəm – 735
Qarayev Yaşar – 16; 23; 736; 737; 738; 739; 740;
741; 742; 743; 744; 745; 746; 747; 933; 934;
935; 936; 937
Qasımov İmran – 748
Qasıмова H. – 749
Qədirov Əliabbas – 750
Qədirova Xatirə – 751
Qiyaslı Əjdər – 752
Qoca Fikrət – 753
Qombatskayte Qalina – 754
Quliyev T. – 755
Quliyev Vilayət – 756; 757; 758; 759; 760; 761;
762; 763
Quliyeva X. – 764
Maqsudov Fərəməz – 765
Maqsudov Rəhim – 766
Mansurzadə Ağaddin – 767
Mehdi Famil – 768
Mehdiyev Telman – 769
Məmmədli İlham – 771
Məmmədov Baladadaş – 772; 773
Məmmədov C. – 774
Məmmədov Cahangir – 775
Məmmədov Cəlal – 776; 777; 778
Məmmədov E. – 779
Məmmədov Eynəddin – 780; 781
Məmmədov Ə. – 782; 783
Məmmədov İ. – 784

Məmmədov K. – 785
Məmmədov Mehdi – 786
Məmmədova Gülcahan – 787; 788
Məmmədova Şəfiqə – 789; 790
Məmmədzadə Ramiz – 791
Məsimov Tahir – 792
Məsud Afaq – 793
Mikayılov R. – 794
Mikayılova Təriqə – 795
Mirəhmədov Əziz – 796
Miryəhyayev M. – 797
Mirzəyev Mikayıl – 798
Musaoğlu M. – 784
Musayev T. – 800
Mustafayev Rauf – 801
Mütəllibov Tofiq – 805; 806
Mütəllimov Təhsin – 807; 808
Mütəllimova F. – 809
Nemət K. – 812
Nemətulla A. – 813
Nəbiyev Bəkir – 814-821
Nərimanoğlu Kamal Vəli – 822
Nərimanoğlu Məhəmməd – 823
Nəsirov Həsən – 824
Novruz Cabir – 826
Novruzov İ. – 827
Nuriyev Yaşar – 828
Orucəli H. – 830; 831
Osmanlı Vəli – 832
Paşayev V. – 832
Pənahova Amalya – 835; 836; 837; 838; 839; 840
Poladov Fuad – 841
Razi H. – 842

Rəsulov Q. – 843
Rəhimli İlham – 702; 844; 845; 846; 847; 848; 849
Rəhimov S. – 850; 851; 852
Rəşidov M. – 853
Rza Xəlil – 854; 855
Rzayev Yaşar – 856
Rüstəmov Səid – 859
Rüstəmov İ. – 860
Rüstəmxanlı Sabir – 36; 857; 858; 859
Sabir qızı Ülviyyə – 861
Salayev E. – 869
Salahov Tahir – 862
Salahova Aida – 863; 864; 865; 866; 867; 868
Saləddin Əli – 870
Salmanov İslam – 44; 871; 872
Salmanov Şamil – 873; 874; 875; 876
Sarıvəlli Osman – 877
Seyidov Yəhya – 878; 879; 880; 881; 882; 883; 884
Səferov C. – 885
Səferova Ə. – 886
Səfiyev Arif – 887; 888; 889
Səmədzadə B. – 890
Sərxanlı S. – 893
Soltan Maarif – 897
Sultanlı Əli – 899
Süleymanlı Mövlud – 900
Şahin S. – 901
Şahsevənli Zülfüqar – 902
Şahvələd Rza – 903; 904; 905
Şənoł Ş. – 906
Şərifov Hüseyn – 907
Şıxlı İ. – 908
Şuşalı Firudun bəy – 909

Tahir Söhrab – 910
Tahirli A. – 603; 911; 912; 913; 914;
Talibzadə Kamal – 915; 916
Tofiq Ş. – 918
Turabov H. – 919; 920
Vahabzadə Bəxtiyar – 921; 922; 923; 924; 925;
Vəkil Əli – 926
Vəliyev Ə. – 927; 928
Vəliyev Kamil – 929; 930
Vəliyev M. – 931
Yaşar Q. – Bax: Qarayev Yaşar
Yusifzadə Camal – 941; 942
Yusifli Vaqif – 684; 943; 944; 945
Yusifov X. – 946
Yusubov Əlikram – 947
Zamanov Abbas – 950
Zeynalov Əli – 951

B/ RUS DİLİNDƏ

Аббасова С. – 952
Абдуллаев Ч. – 953
Алибекова Гюльрух – 954
Алиев Гейдар – 955; 956; 957; 958
Алиев Р. – 964
Алиев Хейрулла – 960
Ализаде Марьям – 961; 962; 963
Ариф М. – 964
Асадуллаев С. – 965; 966; 967; 968; 969
Багиров В. – 1061
Багиров Ю. – 970
Белкин А. – 971
Богусловски В. – 973; 974; 975; 976; 977

Гаджиев Аббас – 979
Гаджиев Ариф – 980
Гулиев Гасан – 982; 983; 984; 985; 986;
Гурьев Г. – 987
Гусейнов Чингиз – 394; 988; 989
Дадашзаде А. – 990
Данилова – 991
Дунина С. – 992
Джафаров Дж. – 993; 994
Добровольская Л. – 995
Залесский В. – 996; 997
Заманов А. – 998
Ибрагимбеков Рустам – 999
Ибрагимбеков Ислам – 1000
Исламов И. – 1004
Исмаилов К. – 1005
Кан-Калик В. – 1006
Караев Я. – 401; 1007; 1008; 1009
Леонидов О. – 1010
Мамедзаде Рамиз – 1011
Мамедзаде Сиявуш – 397; 1012; 1013; 1014;
1015; 1016
Мамедов А. – 1017; 1018
Мамедов Айдын – 405; 1010
Мамедов Балададаш – 1020
Мамедов Дж. – 1021; 1022; 1023
Медведенко Д. – 1024
Мир Джабар – 1025
Мирзоев О. – 1026
Мирзоева С. – 1027; 1028
Мусаев Баба – 1030
Мусаева Бела – 1031; 1032
Мустафаев Р. – 1033

Набиоглы Р. – 1036
Насыров Г. – 1037
Огнев Гр. – 1039
Панахова Амалья – 1042
Рагимли И. – 1046; 1047
Рзаева Р. – 1048
Расулзаде Натик – 395; 1049
Рашидов М. – 1050
Рашидов Мамед – 1051
Ромашов Б. – 1052
Салманов Ислам – 1056
Салахова Аида – 1054; 1055
Санаев О. – 1006
Сафаров Джабир – 1057
Сафаров Ш. – 1061
Сафарова А. – 1058; 1059
Сафарова Аделя – 1060
Сеидов Я. – 1064; 1065
Таджибаев А. – 1067
Халилов Гулу – 1077
Эльчин – 1078
Эфендиев Эмин – 1080; 1081; 1082
Юсифли Вагиф – 1083

C/ DİGƏR DİLLƏRDƏ

Akpınar Yavuz – 1084
Çakur Y. – 1086
Əfəndiyev Əmin – 1087; 1088; 1089
Əliyev R. – 1096
Keplene S. – 1100
Salahova Aida – 1101

3. TƏRCÜMƏÇİLƏR

A/ RUS DİLİNƏ

Агаева Э. – 402; 49; 420; 4727
Аркадьев Г.Г. – 411
Богуславский В. – 395; 401; 403; 406; 433
Векилова Л. – 414; 423
Войскунский Е. – 413; 418; 424; 430
Гарун – 429
Гранина Ю. – 398; 407; 409
Гусейн Мехти – 391
Гюльяхмедова-Мартынова – 395; 401; 403; 433
Калякина Т. – 393; 394; 395; 397; 399; 401; 402;
403; 416; 421; 431; 433
Леонидов Д. – 412
Мамедзаде Сиявуш – 417; 422; 428
Мамедов Дж. – 395; 398; 407; 425; 434; 435; 436
Марголис – 395; 398; 426
Новрузова Э. – 427a
Печенев И. – 399; 400; 415
Портнов В. – 395; 401; 403; 408
Селимова К. – 404
Третьяков И. – 437
Файко А. – 392; 398; 410
Эфендиев И. – 389; 390; 391

B/ DİGƏR DİLLƏRƏ

Abukov M. – 520
Adyan L. – 509; 510; 514
Ayvazyan S. – 505
Bağdasaryan S. – 488; 506
Baymuradova N. – 479

Davtyan M. – 499; 519
Eradze L. – 504
Hilda Pöham – 512
Xocayeva O. – 474
İnqman A. – 491
İsayan D. – 485
Jelvite B. – 476; 484
Kitaşevski K. – 495
Koptorovskaya A. – 483; 508
Kotalavska Anna – 498
Kumuşka V. – 503
Qroba P. – 511
Qukasyan A. – 475; 482
Makas Z. – 521
Melqand E. – 478; 486
Popel B. – 502
Seppel L. – 500
Şamyakin M. – 489
Tsipko V. – 487; 496
Ulubabyan B. – 480

4. REDAKTORLAR

A/AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

Babayev Nurəddin – 41
Babayeva Ə. – 12
Dilsuz – 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22
Elçin – 16; 17; 18; 19; 20; 21; ??
Əfəndiyev Adil – 1
Əfəndiyev M. – 38
Ələkbərli Musa – 42
Əlioğlu Çingiz – 11; 43

Əzimzadə Y. – 8
Güldanə Əmrullah qızı – 36
Hüseyn Mehdi – 39
Hüseynova M. – 3
Hüseynova S. – 29; 30; 44
Qarayev İsmayıl – 37
Qiyasbəyli Z. – 5; 31; 32
Mehdiyeva Ə. – 33; 34; 35
Məcnunbəyov C. – 40
Məmmədova S. – 14; 15
Məmməd Namaz – 4
Müştaq Mirzə – 6
Rəcəbov Ə. – 13
Rəhman Sabit – 9
Şəms İ. – 2
Şixəliyeva R. – 10
Zeynal Cavad – 7; 23; 24; 25; 26; 27; 28

B/RUS DİLİNDƏ

Агасиев Н. – 395; 396
Амитов А. – 399; 400
Бахتامов Р. – 401
Гуревич А. – 392
Дилсуз – 395; 396
Кирьянов С. – 398
Метченко Е.А. – 402
Новинская И. – 403
Осипова Л. – 394
Рашевская Т. – 405
Эльчин – 395; 396

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

I. Müəllifdən	7
II. Həmişə bizimlə olacaq sənətkar	12
Писатель который всегда будет с нами	21
Autor always will be with us	36
III. Həyat və yaradıcılığının əsas tarixləri	47
IV. İlyas Əfəndiyev ədəbiyyat və mədəniyyət xadimləri haqqında	52
V. Elm və mədəniyyət xadimləri İlyas Əfəndiyev haqqında	58
VI. ƏSƏRLƏRİ	
A/ Azərbaycan dilində	73
1. Kitablər	73
2. Dövrü mətbuatda və məcmuələrdə	
dərc olunmuş əsərləri	87
a) Roman və povestlər	87
b) Dram əsərləri	89
c) Hekayələr	90
ç) Oçerklər	94
d) Məqalələri	95

3. Tərcümələr	119
B/ Rus dilində	120
Произведения	120
1. Книги	120
2. Художественные произведения опубликованные в периодических изданиях	125
3. Статьи	129
C/ Digər dillərdə	133
Əsərləri	133

VII. HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA

A/ Azərbaycan dilində	140
B/Rus dilində	190
C/Digər dillərdə	207

VIII. KÖMƏKÇİ GÖSTƏRİCİLƏR

1. Əsərlərinin əlifba göstəricisi	210
A/ Azərbaycan dilində	210
B/ Rus dilində	122
C/ Digər dillərdə	224
2. Haqqında yazmış müəlliflər	225
A/ Azərbaycan dilində	225
B/Rus dilində	232
C/Digər dillərdə	234
3. Tərcüməçilər	235
A/ Rus dilinə	235
B/ Digər dillərə	235
4. Redaktorlar	236
A/Azərbaycan dilində	236
B/ Rus dilində	237

ƏMİN TAHİR oğlu ƏFƏNDİYEV
İLYAS ƏFƏNDİYEV
BİBLİOQRAFİK GÖSTƏRİCİ
(Təkmilləşdirilmiş və yenidən işlənmiş 2-ci nəşri)

NAŞIRI

Qoşqar İsmayıloğlu

NƏŞRİYYAT REDAKTORU

Məmməd Məmmədov,

BƏDİL REDAKTORU

İlham İsmayılov,

TEXNİKİ REDAKTORU

Akif Dənizadə,

KORREKTORLARI

Rəfiqə Qənbərqızı,

Eldar Şərifov,

OPERATORLARI

Mələhət Qurbanova,

Xalidə Hüseynova,

ÇAPA MƏSUL

Xaqani Axundov,

Anar Abdullayev,

Azər Yunusov.

*Yığılmağa verilmiş 6.04.2002, çapa imzalanmış 20.07.2002,
formatı 70x100 1/32, fiziki ç.v. 7,5, şərti ç.v.9,67, ofset kağızı №1,
tayms qarnituru, sifariş 53, sayı 1500.*

Kitab

☒ **"ÇİNAR-ÇAP"** nəşriyyatında nəşrə hazırlanmış

☎ Tel.: 902757, 850-3409191 və

☒ **"QAPP-POLİQRAF"** Korporasiyasının
mətbəəsində ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

☎ Tel.: 989555, 937255

☒ 370025. Bakı şəhəri, N. Rəfiyev küçəsi, 24.

☎ Tel.: 902757, 989555, 937255

Əfəndiyev Əmin Tahir oğlu 1933-cü il may ayının 18-də Qax rayonunun İlisu kəndində müəllim ailəsində anadan olmuşdur. ADU-nun kitabxanaçılıq fakültəsini bitirdikdən

sonra (1957) F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında şöbə müdiri, elmi işlər üzrə direktor müavini, Azərbaycan Ensiklopediyasında redaksiya müdiri, Mədəniyyət və İncəsənət institutunda dekan müavini və kafedra müdiri, Milli Mənasibətlər İnstitutunda baş elmi işçi vəzifəsində işləmiş, 1997-ci ildən işə Azərbaycan MEA Mərkəzi

Elmi Kitabxanasının direktoru vəzifəsində çalışır.

1972-ci ildə «Azərbaycan-latış ədəbi əlaqələri tarixindən» mövzusunda dissertasiya müdafiə edib, filologiya elmləri namizədi adına layiq görülmüşdür. Ə.Əfəndiyev Respublika Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür. O, 15-dən çox kitabın, 150-dən artıq məqalənin müəllifi, bir sıra kitabların tərtibçisi və redaktorudur. Tərcümə ilə də məşğul olur.

20 ildən çoxdur ki İlyas Əfəndiyevin həyat və yaradıcılığını tədqiq edir. İlyas Əfəndiyevə həsr olunmuş «İlyas Əfəndiyev. Biblioqrafik göstərici» (1985), «İlyas Əfəndiyev. Monoqrafiyaalbom» (1996), «İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı» (2000) kitabların və yazıcının yaradıcılığının müxtəlif sahələrindən bəhs edən onlarla məqalələrin müəllifidir.

919:1115

234